

Utgiven av Kulturförvaltningen Region Stockholm, maj 2025

Illustration: Linnea Puranen

ISBN: 978-91-984448-8-9

Innehåll

Bakgrund och uppdrag	4
Inledning	5
Utbildningsvägar – en sammanfattning.....	7
Att arbeta med musik.....	9
- Antal yrkesverksamma	
- Upphovspersoner	
- Musiker	
- Musikskapare som konstnärsgrupp	
- Ekonomi och arbetsvillkor	
- Arbetsmiljö	
Musikbranschens organisering	14
- Arbetsmarknadens parter	
- Musikalliansen	
- Rättighets- och upphovsorganisationer	
- Bransch- och främjarorganisationer	
- Arrangörsorganisationer	
- Intresseorganisationer	
Arrangörer och scener för musik	20
- Kartläggning av musikarrangörer och scener	
- Statliga och nationella musikinstitutioner	
- Regionala aktörer	
- Kommunala musikarrangörer	
- Större privata aktörer	
- Mindre privata aktörer	
- Musikfestivaler	
- Ideella och andra musikarrangörer	
- Lokalhållande arrangörer	
- Studieförbunden	
- Kyrkorna	
- Fria teatrar och andra kulturaktörer	
- Försvarsmakten	
Musikbolag och strömning	32
- Musikbranschens ekonomi	
- Musikförlag och musikbolag	
- Strömning	
Museum och arkiv	38
- Privata och statliga aktörer	
Ekonomiska stödsystem	40
- Statliga insatser	
- Regionala och kommunala kulturstöd i länet	
- Kungliga Musikaliska Akademiens stipendier och priser	
- Musikorganisationernas egna stipendier och priser	
- Andra stipendier, priser och utmärkelser	
Avslutande reflektioner	49
Bilagor	52
- Kulturförvaltningens sammanställda lista över musikarrangörer	52
- Rapport "Musikutbildningar i Stockholmsregionen" av Dag Celsing...	78

Bakgrund och uppdrag

Bakgrund

Stockholmsregionen är till stora delar centrum för alla konstområden i Sverige avseende utövare, organisationer och verksamheter. Det gäller i högsta grad för musiklivet med mängden institutioner, musikbolag – såväl internationella som lokala – konsertlokaler, agenter, musikgrupper, enskilda utövare och komponister, musikutbildningar på högsta kvalitativa nivå i såväl grundskola som konstnärlig högskola. Regionen är även säte för huvudparten av nationella musikorganisationer, fackförbund och upphovsrättsorganisationer. Musikbranschen utgör en betydande del av Stockholmsregionens näringsliv och besöksnäring.

Den offentliga finansieringen av musiklivet i länet är omfattande på statlig, regional och kommunal nivå. Region Stockholms kulturförvaltning stödjer musikområdet brett med bidrag inom kulturstöd, stöd till institutionen Stiftelsen Konserthuset, samt via stöd till folkbildning och föreningsliv. Men till väldigt stora delar är musiklivet verkande utan offentlig finansiering.

Kulturnämnden i Region Stockholm gav 2022 sin förvaltning i uppdrag att "genomföra en kartläggning och analys av förutsättningarna för konstområdena och dess utövare samt arrangörer". En samlad och heltäckande bild av de olika konstområdena som synliggör respektive område med både möjligheter och utmaningar kan inte bara bidra till kunskap såväl internt som externt, utan också synliggöra områdenas hela strukturer menar kulturnämnden. Den första kartläggningen publicerades 2024 och berörde litteraturområdet.

Uppdrag

Erda konsult AB/Eric Sjöström har haft i uppdrag att sammanställa en rapport om musiklivet i dess helhet i Stockholmsregionen. Uppdraget har utförts i nära samarbete med Region Stockholms kulturförvaltning. Rapporten ska övergripande kartlägga

och beskriva området och dess förutsättningar i länet. Att synliggöra och beskriva områdets aktörer, upphovspersoner, platser, arrangemang och arrangörer, samt kort analysera deras förutsättningar är det övergripande syftet. Uppdraget omfattar samtliga musikgenrer, och såväl offentligt som privat drivna verksamheter. Musikteater är undantagen denna aktuella kartläggning och kommer att ingå i kommande kartläggning av scenkonsten.

Uppdraget ska, enligt beställaren, ses som de breda dragens kartläggning. Inte minst pandemin har tydligt synliggjort den komplexa väv av aktörer som sammantaget utgör regionens musikliv. Det finns ett behov av att beskriva och förstå området och dess alla aktörer, i syfte att med än större skärpa bland annat synliggöra olika roller, inte minst för det offentliga.

Underlaget har bestått av redan befintligt material i form av rapporter, statistik och utredningar. Primärkällor har varit underlag från Konstnärsnämnden, Kulturrådet, musikindustrin.se, Musiksverige och Myndigheten för kulturanalys, som har varit väldigt betydelsefulla. Samtal med och underlag från organisationer som Arbetsförmedlingen Kultur Media, Ifpi, Musikerförbundet, Stockholms Läns Bildningsförbund, Stim, Stockholms stad, Stockholms stift, Svensk Live, Svenska Kyrkan och SYMF har också varit viktiga för rapporten.

Kapitlet om musikutbildningar, s. 52, är en sammanfattning av en separat kartläggning genomförd av Dag Celsing under 2024, som återfinns i sin helhet som bilaga. Delar av kapitlet om arrangörer och scener för musik, s. 105, utgörs till stor del av ett underlag framtaget av Region Stockholms kulturförvaltning.

Inledning

Intresset för musik är större än någonsin, liksom tillgången. Tack vare den tekniska utvecklingen lyssnar fler människor på mer musik i fler sammanhang. Störst påverkan på hela musikområdet har förstås digitaliseringen från tidigt 2000-tal inneburit där smarta telefoner, teknikutveckling och sociala medier tillsammans med företag som Spotify, Youtube och på senare år Tiktok har revolutionerat hur musik sprids och konsumeras. Det har aldrig tidigare i världshistorien skapats mer musik. I skrivande stund laddas 1,8 miljoner låtar upp på Spotify – varje månad.

För att kunna beskriva musiklivets infrastruktur i Stockholmsregionen och de olika komponenterna som musikområdet består av, måste man använda sig av flera perspektiv. Det är både en övergripande och en detaljerad berättelse. Som kartläggningen visar finns alla beståndsdelar i Stockholmsregionen. Därför blir en beskrivning av hur hela musikområdet fungerar nationellt och internationellt också en redogörelse för hur det ser ut i Stockholmsregionen.

Musikbranschen kan sägas utgöras av de individer och organisationer som tjänar pengar på att skriva låtar och musikaliska kompositioner, som skapar och säljer inspelad musik och noter, samt de som anordnar konserter. Dessutom de organisationer och verksamheter som bistår, utbildar, representerar och tillhandahåller musikskapare av olika slag. En och samma person kan ha många roller: hen kan komponera, spela ett eller flera instrument, ha en egen solokarriär, vara bandmedlem, anlitas för en studioinspelning, vara lärare på Kulturskolan, sitta i en orkester ena dagen och spela i en musikaluppsättning nästa dag. Allt under samma vecka.

Ett försök att rita upp en förenklad karta av de olika beståndsdelarna kan se ut så här:

Kärnan i det kreativa arbetet består av upphovspersoner och musiker, de som levandegör och framför, musiken: Kompositörer och låtskrivare, artister, musiker, musikgrupper, men också kapellmästare och dirigenter, musikproducenter och de som arrangerar och bearbetar musiken för olika instrumentuppsättningar och ändamål.

Grundläggande är också en infrastruktur gällande utbildningar och platser för repetitioner och skapande.

För att musiken ska nå en mottagare live i samband med en konsert eller spelning krävs det konsertarrangörer och spelställen, men också produktionsbolag, bokningsbolag och managers. För att musiken ska kunna nå många i inspelad form behövs inspelningsstudios, musikproducenter och musikbolag – som tidigare kallades skivbolag. Centrala funktioner är också musikförlag, turné- och inspelningstekniker, jurister och marknadsförare.

Tekniken har inte bara revolutionerat hur musiken når ut, den har också ändrat förutsättningar för hur den produceras. En och samma person kan skriva en låt, spela in den och lägga ut den på sin egen sociala media-kanal. En musikskapare växlar också mellan olika roller, som artist, låtskrivare och producent. Likaså har olika genrens olika vägar och förutsättningar. Ett musikerliv ser olika ut för en nyckelharpist, orkesterviolinist, dansbandsmusiker och popartist. Likaså ser förutsättningarna olika ut beroende på var i karriären man är.

Musikområdet består också av ett stort antal nödvändiga möjliggörare och främjare av olika slag.

Det kan vara musik- och branschorganisationer som till exempel bevakar upphovsrättsfrågor, offentliga förvaltningar inom stat, region och kommun som handhar lokalstöd, verksamhetsstöd, föreningsstöd, stipendier, men också media i form av musikjournalister, musikkritiker, poddare, influencers och radioproducenter. Nämnas kan också instrumenttillverkare, musikforskare, musikterapeuter – listan kan göras lång över olika delar inom det gigantiska området som kallas "musik".

Den här kartläggningen har koncentrerat sig på ett urval av de som skapar och framför musiken, utbildningskedjan, de som möjliggör spridning av musik, organisationer som på olika sätt tillvarar och främjar musikområdets intressen, samt några av de olika ekonomiska stödsystem som finns på musikområdet. Syftet har också varit att ge en aktuell och överskådlig ögonblicksbild av hur musiklivet i Stockholmsregionen på ett

övergripande plan ser ut våren 2025.

Det återstår en hel del för att skapa den större helhetsbilden av musikens ekosystem. Till exempel är inte Sveriges Radios och Sveriges Televisions stora utbud av musik medtagna, och inte heller en djupgående beskrivning av hur breda och omfattande till exempel länets kommuner är i egenskap av kultur- och musikarrangörer. De former av musik som ingår i andra konst- och kulturområden som dans, film och dataspel till exempel.

Långt utanför all tillgänglig statistik finns förstås också ett stort och mångfacetterat musikliv – personers egna musicerande, den musik som barn framför i skolan eller unga på fritidsgårdar, liksom alla trubaduraftnar på kvarterskrogar, klubbkulturen och musik i exempelvis butiker, restauranger och spaanläggningar.

Utbildningsvägar

Texten nedan är en sammanfattning av en separat rapport, Musikutbildningar i Stockholmsregionen författad av Dag Celsing på uppdrag av Regions Stockholms kulturförvaltning under våren 2024. Rapporten i sin helhet återfinns som bilaga, s. 52.

Stockholmsregionen erbjuder ett unikt utbud av utbildningsvägar i nationella mått mätt för den som vill satsa på professionellt musicerande inom olika genrer. Utbildningssystemet består av kulturskolor, grund- och gymnasieskolor med musikinriktning, folkhögskolor och högskolor. Därutöver finns många aktörer som, utan att själva vara utbildningsanordnare, spelar en viktig roll i talangutveckling, såsom kulturinstitutioner, orkestrar, nätverk, intresseorganisationer och produktionsbolag.

Utbildningskedjan, från kulturskola till högskola, har traditionellt etablerats inom offentlig sektor. Här ingår till väldigt stor del medverkan från civilsamhällets studieförbund och kyrkor. Samtidigt har privata alternativ expanderat, delvis genom friskolors etablering och alternativa kulturskolor. Fristående musikskolor och privat musikundervisning har ökat både genrebredningen och tillgängligheten, ofta med fokus på populärmusik.

Utöver alla formaliserade utbildningsvägar finns det helt individuella traderande lärandet som är starkt inom vissa genrer, till exempel inom stora delar av populärmusiken, där man lär sig i repetitionsstudion tillsammans med andra. Musik- och produktionsbolag spelar också en stor roll för talangutvecklingen av unga artister.

Kulturskolor och deras utmaningar

Kulturskolor finns i alla 26 kommuner i Stockholms län och erbjuder undervisning i musik från förskoleålder till gymnasiet. Musik utgör cirka 80 procent av kulturskolornas verksamhet och har blivit genre-mässigt bredare, med fokus på populära instrument som gitarr och trummor, samt ämnen som musikproduktion. Trots den stora tillgängligheten når kulturskolan bara ett begränsat antal av barnen i regionen, bland annat på grund av begränsat antal elevplatser, men också till viss del socioekonomiska faktorer. I de flesta kommuner i Stockholms län tar mellan 5 och 15 procent av alla barn del i

kulturskolans musikundervisning, och skillnaderna är stora. Till exempel nås 4 procent av barnen i Södertälje och Haninge, medan 19 procent i Lidingö och Sundbyberg. Genomsnittligt kan andelen, grovt uppskattad, ligga på ungefär 10–12 procent. Om även kulturskolornas öppna verksamhet räknas in blir andelen något högre. För att bredda rekryteringen erbjuder många kulturskolor fördjupningsprogram och utvecklingsprojekt, inte sällan med det riktade utvecklingsstödet till kulturskolor från Kulturrådet.

Samarbeten mellan kommuner bidrar till att elever får tillgång till fler utbildningsalternativ och att skolor kan dela resurser. Orkestrar och ensembler spelar en central roll och erbjuder elever både musikaliska och sociala sammanhang. El Sistema, en metod för att engagera barn i socialt utsatta områden genom musik, bedrivs i tre kommuner i länet och samarbetar med professionella orkestrar.

Privata aktörer och alternativa utbildningar

Privata kulturskolor och fristående musikskolor kompletterar de kommunala alternativen, ofta med fokus på populärmusik. Svenska kyrkan och vissa frikyrkor erbjuder också musikundervisning, särskilt inom orgel och körsång. Vid sidan av skolorna finns ett stort antal privata musiklärare som erbjuder individuell undervisning, ofta med fokus på sång och piano.

Grund- och gymnasieskolor med musikinriktning

I länet finns flera grundskolor med musikprofil, däribland kommunala musikklasser och privata alternativ som Lilla Akademien och Kulturama. Gymnasieskolor med musikprofil erbjuder estetiska program med olika inriktningar, från klassisk musik till populärmusik och musikproduktion. Exempel på skolor är Södra Latins spetsutbildning i musik och Rytmus musikgymnasium i Nacka.

Eftergymnasiala och högskoleförberedande utbildningar

Ungdomar med professionella ambitioner kan förbereda sig för högre utbildning via folkhögskolor, studieförbund eller specialiserade utbildningar

som Lilla Akademiens Pre-College och Kulturamas konst- och kulturutbildningar. Åtta folkhögskolor i länet erbjuder musikutbildning, med olika inriktningar och förberedande nivåer.

Högskolor och forskning

Högre musikutbildning finns på tre högskolor i Stockholms län, där Kungl. Musikhögskolan är Sveriges enda självständiga musikhögskola och erbjuder ett brett utbud av utbildningar inom klassisk musik, jazz, pop, rock och folkmusik på kandidat- och masternivå, inklusive dirigering, komposition, musikproduktion och musikterapi. De två andra är Stockholms konstnärliga högskola, som fokuserar på opera och scenkonst, och Stockholms musikpedagogiska institut.

Fristående utbildningar och initiativ

Musikproduktion erbjuds på alla nivåer, från kulturskola till musikhögskola, med kompletterande fristående utbildningar och privata aktörer. Exempel på utbildningar är Audio Production Academy och Elektronmusikstudion. Ideella initiativ som Popkollo och The Node stödjer unga producenter genom workshops och studioarbete, medan Studio Blue i Enskede fokuserar på ljud- och musikteknik. Informellt lärlingskap, som i EMB Productions, och stöd från bland annat studieförbund, Stockholms stad och Region Stockholm bidrar också till talangutvecklingen.

Att arbeta med musik

Kapitlet handlar om arbetsvillkor, ekonomi och arbetsmarknadssituationen för musiker och musikskapare i Stockholmsregionen – och för stora delar av musikområdet generellt. Den beskriver hur en stor del av yrkesverksamma inom musikområdet är egenföretagare och kombinerar olika typer av uppdrag med andra inkomster. Vidare belyser den arbetslöshetsnivåer, inkomstförhållanden och skillnader i könsfördelning. Texten tar även upp utmaningar för frilansande musikers arbetsmiljö, såsom ekonomisk osäkerhet, fysisk arbetsmiljö och psykosociala aspekter, och den lyfter statistik kring inkomster och sysselsättning i musikbranschen.

Arbetsmarknad

Totalt i hela landet finns drygt 9 600 yrkesverksamma musiker, sångare och kompositörer, se tabell nedan. Av dessa återfinns en tredjedel, 3 216 i Stockholmsregionen. Motsvarande siffror är 15 procent i Västragötalandsregionen och 11 procent i Skåne. I en jämförelse med många andra konstområden kan man konstatera att musikområdet är ett område där relativt många kan försörja sig på sitt yrke, vilket jämförande inkomststatistik visar nedan. Arbetsförmedlingen Kultur Media beskriver arbetslöshetsutvecklingen inom musik, sång och komposition som tämligen stabil sett över tid. Pandemiåren utgör ett undantag i likhet med alla övriga kulturbranscher.

I en branschvis jämförelse har musiker, sångare och kompositörer haft en lägre arbetslöshet än till exempel skådespelare, fotografer, formgivare och designers. Utifrån den statistiska utvecklingen av arbetslösheten bland musiker, sångare och kompositörer finns inga tecken på att antalet arbetslösa kommer att öka på kort sikt.

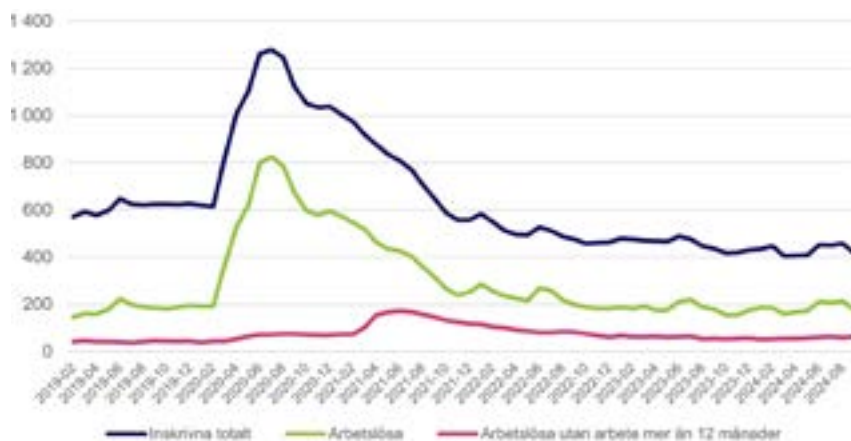
En ökad efterfrågan av musiker med tjänstgöring i kyrkliga sammanhang kan noteras. Kompetensord som gudstjänst och församling har dessutom ökat i andel i platsannonser mellan åren 2016 och 2022¹. Det beror troligtvis på att det idag finns en efterfrågan på kyrkomusiker till följd av att många av de nu verksamma väntas gå i pension framöver.

Tabell 1, Antal yrkesverksamma musiker i storstadsregionerna²

	Anställda	Egenföretagare	Totalt
Stockholm	1 860	1 356	3 216
Västra Götaland	1 060	396	1 456
Skåne	764	341	1 105
Övriga landet	2 194	1 666	3 860
Totalt hela landet	5 878	3 759	9 637

¹ Arbetsförmedlingen, 2022

² SCB, Antal musiker, sångare och kompositörer 2023 inom ssyk 2652

Tabell 2: Antalet inskrivna musiker, sångare och kompositörer på Arbetsförmedlingen Kultur Media³

I diagrammet ovan visar den blå grafen samtliga inskrivna musiker, sångare och kompositörer, den gröna grafen visar på antalet öppet arbetslösa samt programdeltagare och den röda visar antalet arbetslösa som inte haft en anställning på minst 12 månader, så kallade långtidsarbetslösa.

Här kan vi se att antalet inskrivna arbetslösa och programdeltagare – den gröna grafen – i princip är detsamma hösten 2024 som före pandemin. Bland de totalt 180 musiker, sångare och kompositörer i hela landet som är öppet arbetslösa och deltagare i olika program hösten 2024 finns ett drygt 70-tal i Stockholms län.

Viktigt att konstatera är att inom musikområdet är det många som inte skriver in sig när uppdragen blir färre eller försvinner. Många är kombinatörer och tar andra jobb mellan uppdrag för att försörja sig, alternativt har egen firma, frilansar och kompletterar även med brödjobb inom andra branscher i stället för att skriva in sig som arbetssökande.

När det gäller det ökande antalet egenföretagare ansluter sig yrkesområdena musiker, sångare och kompositörer till en allmän trend. Det är vanligt förekommande inom många kulturyrken att det krävs F-skattebevis för att kunna stå till förfogande för uppdrag.

Det är också mycket vanligt att kulturarbetare har försörjningsjobb i andra branscher eller konstområdesanknutna jobb mellan sina uppdrag som till exempel musiklärare.

Upphovspersoner

Musiken skapas av en eller flera personer som kan benämnas som klassiska tonsättare, låtskrivare, musikproducenter, komponister eller kompositörer inom filmmusik, spel, teater, musik eller reklam. På textsidan kan de kallas librettister, populärmusiktextförfattare eller textförfattare för filmmusik, barnmusik, reklam och jinglar, kör- och kyrkomusik, för att nämna några exempel. En och samma person kan skriva både text och musik och även verka i flera av de uppräknade musikkategorierna.

Antalet verksamma upphovspersoner är svårt att ange. Anslutna medlemmar till Skap, som samlar kompositörer och textförfattare, i Stockholmsregionen är 955 personer (vilket motsvarar 60 procent av samtliga medlemmar i landet) och Föreningen Svenska Tonsättare har 203 medlemmar (49 procent) i regionen. Intressant att notera är att Stim har drygt 31 000 anslutna upphovspersoner i Stockholms län, vilket motsvarar en tredjedel av alla i hela landet.

Villkoren ser väldigt olika ut för olika typer av musikskapare. Tonsättare av samtida konstmusik, som skriver noterad musik för orkestrar,

³ Arbetsförmedlingen Kultur Media, antalet inskrivna musiker, sångare och kompositörer 2019 till och med september 2024

körer eller mindre ensembler, har ofta en lång formell utbildning, får uppdrag av ett konserthus eller en ensemble. Utöver beställningsarvode från uppdragsgivarna har man royaltys från uppförande och inspelningar, samt olika typer av anslag, stipendier och priser som vanligt förekommande intäktskällor.

Låtskrivare som arbetar inom popgenren eller andra moderna genrer skapar inte sällan både text och melodi, ofta tillsammans med andra artister och producenter. Inom populärmusik är det idag inte ovanligt med flera upphovspersoner. Till exempel⁴ hade Melodifestivalen i genomsnitt 1,6 låtskrivare per bidrag för trettio år sedan och 2024 var det 3,9. Samma mönster syns också på de stora internationella topplistorerna. Tidigare hade en låt ofta två upphovspersoner och i dag är det drygt fem personer.

Synen på vem som skapar en låt ser annorlunda ut idag – producenten och artisten räknas idag ofta som upphovspersoner, eftersom man utgår från att en låt skapas i samband med inspelningsögonblicket och då är alla som är samlade upphovspersoner. Dagens teknik möjliggör att man även kan sitta på olika platser och skapa tillsammans. För en upphovsperson utgår ekonomisk ersättning i form av royaltys, det vill säga upphovsrättslig ersättning, vilken utgör en stor del av inkomsten för låtskrivare, och baseras på antalet spelningar i radio, strömningar och konserter. Låtskrivare kan även få förskott från förlag eller musikbolag för att skapa musik för en specifik artist.

Musiker

På musikersidan skulle en indelning i olika kategorier kunna se ut så här: oberoende (indie) musiker, signade artister som har kontrakt med musikbolag, frilansmusiker, studiosessionsmusiker, orkestermusiker, coverbands-musiker och tribute-artister, det vill säga hyllningsartister som uppträder med musik förknippat med en känd artist eller grupp. Även bland musiker är det vanligt att man går mellan

olika roller och olika områden. Man kan sitta i en orkester, spela in i en studio och göra inhopp i ett konsertframförande – under en och samma vecka.

Sami, som betalar ut upphovsrättslig ersättning till medverkande artister och musiker från alla olika typer av inspelningar, har 16 708 registrerade mottagare i Stockholmsregionen eller 17 316 om man räknar med dödsbon. Det motsvarar en tredjedel av alla Sami-mottagare i hela landet.

De tillsvidareanställningar och längre anställningskontrakt som finns inom musikerområdet är i huvudsak knutet till de stora orkesterinstitutionerna – Konserthuset i Stockholm med Kungliga Filharmonikerna, Berwaldhallen med Sveriges Radios symfoniorkester, Kungliga Operan med Kungliga Hovkapellet, samt Blåsarsymfonikerna. Därutöver är många anställda som pedagoger vid exempelvis de kommunala kulturskolorna. I Stockholmsregionen har fackförbundet Symf 720 medlemmar (40 procent av alla medlemmar i landet), varav 70 procent är tillsvidareanställda instrumentalister och korister vid institutioner, och 30 procent är frilansande orkestermusiker.

Resterande musiker inom alla musikgenrer är att betrakta som frilans, som via sin enskilda firma eller aktiebolag, i huvudsak livnär sig på så kallade gig-jobb, det vill säga ofta korta och tillfälliga arbetsuppdrag, och/eller har återkommande uppdrag för olika företag och verksamheter via sin näringsverksamhet. Det finns också ett ökande antal som använder sig av faktureringsbolag.

Idag förekommer i princip inga anställningar bland frilansare gällande kortvariga spelningar, utan man ombeds fakturera sitt arvode. När samtliga musiker i en grupp har enskilda firmor måste en av musikerna ibland bli arbetsgivare för sina medmusikanter, eftersom konsertarrangören oftast vill ha en enda faktura för en spelning.

Bland Musikerförbundets 959 medlemmar (37 procent av samtliga i landet), som bor i Stockholms län, finns alla typer av musiker, från DJ:s och dansband, till artister som fyller stora arenor.

⁴ <https://www.dn.se/kultur/hanna-fahl-darfor-kravs-det-24-personer-for-att-skriva-en-hitlat/>

Musikskapare som konstnärsgrupp

För att få fram relevanta siffror om musikskapare gällande demografi och inkomster finns statistik som har några år på nacken i en rapport från Konstnärsnämnden⁵. Underlaget är väldigt innehållsrikt och har egentligen ingen jämförelse när det gäller uppgifter om folkbokföringsort, utbildningsnivåer, socialbakgrund och inkomster inom olika konstområden.

Musik är ett av de största konstområdena inom hela konstnärsgruppen som består av 29 000 personer, varav majoriteten bor i storstadsregioner, särskilt Stockholmsregionen – där bor 50 procent av alla konstnärer enligt rapporten.

Rapporten visar att musiker och komponister är en av de största yrkeskategorierna inom kulturområdet, med drygt 7 200 personer totalt i Sverige. Jämfört med andra konstområden är åldersstrukturen inom musik dominerad av yngre och medelålders, till skillnad från exempelvis ord- och bildkonst där äldre är överrepresenterade.

Könsfördelningen inom musikområdet varierar stort; exempelvis är komponistyrket starkt mansdominerat (80 procent män). Konstnärer inom samtliga konstområden, inklusive musiker, har generellt högre utbildningsnivå än befolkningen och kommer oftare från socioekonomiskt starka bakgrunder, med föräldrar som har eftergymnasial utbildning.

Flyttmönster både inom och utom landet visar enligt Konstnärsnämndens rapport att Stockholmsregionen attraherar flest musiker och konstnärer generellt. Om man sedan tittar på andel med utländsk bakgrund, vilket innebär att man antingen är född utomlands eller att båda ens föräldrar är det, så var i konstnärsgruppen andelen 16 procent och inom musikområdet 13 procent, vilket kan jämföras med till exempel inom dans, som hade den största andelen utlandsfödda, 30 procent. I befolkningen hade vid publiceringen av undersökningen 22 procent utländsk bakgrund.

Ekonomi och arbetsvillkor

Konstnärsnämndens rapport⁶ lyfter fram flera utmaningar för musiker som yrkesgrupp, men som också gäller andra konstnärliga yrkesgrupper. Som framgår av diagrammet nedan ligger musikers inkomst över flera andra konstnärsgupper, vilket gör att musikområdet är relativt sett ett område där många kan försörja sig.

Precis som alla yrkesområden som präglas av en stor andel frilansare har även musiker ofta oregelbundna inkomster, där medianinkomsten inte alltid når upp till befolkningens genomsnitt. Detta trots att många musiker har eftergymnasial utbildning, vilket vanligtvis associeras med högre inkomster.

Inkomströrligheten är hög; musiker kan uppleva år med mycket låga inkomster följt av perioder med större intäkter, exempelvis från framgångsrika projekt eller framträdanden. Majoriteten av musiker är kombinatorer, vilket innebär att de kombinerar inkomster från anställningar och egen näringsverksamhet. Även om detta skapar flexibilitet, bidrar det också till osäkerhet, eftersom inkomsterna ofta är kopplade till kortvariga projekt eller uppdrag.

Rapporten visar också att kvinnliga musiker generellt har lägre inkomster än sina manliga kollegor, vilket speglar könsrelaterade skillnader i hela konstnärssektorn.

I rapporten framgår att en majoritet av kompositörer och musiker, 53 procent, hade en årsinkomst motsvarande under 210 000 kronor per år i dagens penningvärde⁷. Endast 4 procent nådde över motsvarande 525 000 kronor. Medianinkomsten för musiker var motsvarande 370 000 kronor, vilket var lägre än medianen för befolkningen, 381 000 kronor. Könskillnader var påtagliga, där kvinnliga musiker generellt tjänade mindre än sina manliga kollegor, men skillnaden inom konstnärsgruppen som helhet var mindre än i befolkningen.

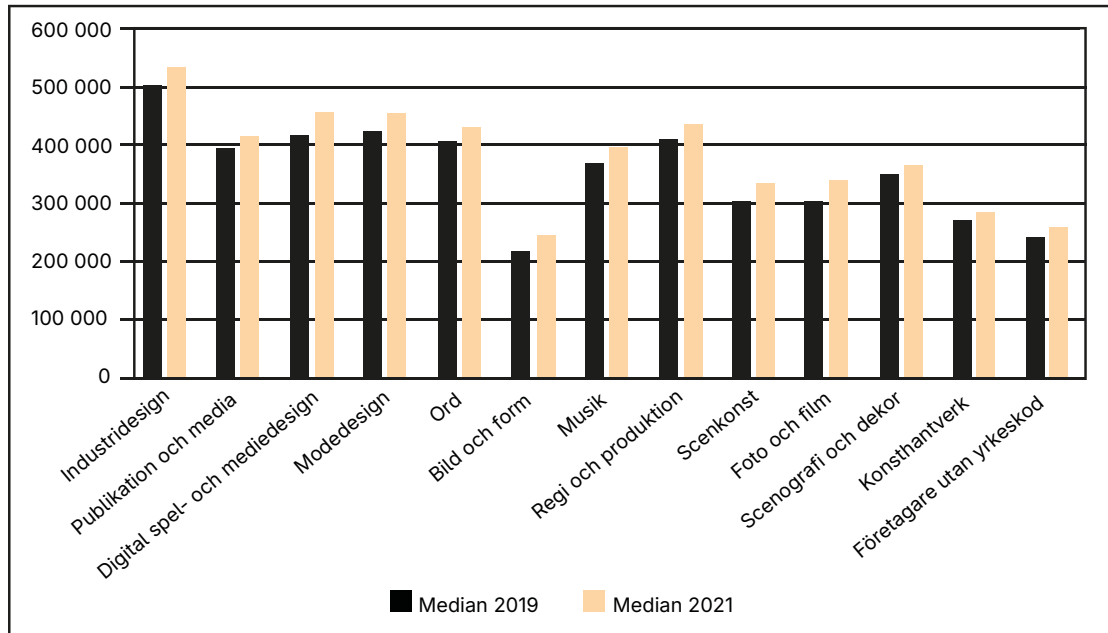
Musiker i Stockholms län hade något högre inkomster, jämfört med sina kollegor i landet. *Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys har hösten 2024 tagit fram en pilotstudie⁸*

⁵ Konstnärsnämnden: Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor (2016)

⁶ Konstnärsnämnden: Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor (2016)

⁷ Januari 2025

⁸ Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys (2024), "Hur ser inkomsterna ut för konstnärligt yrkesverksamma? - En pilotstudie om inkomster utifrån yrkes- och näringskoder

Samlad förvärvsersättning för konstnärligt yrkesverksamma efter yrkesområde år 2019 och 2021, medianvärden i kronor. Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys (2024), "Hur ser inkomsterna ut för konstnärligt yrkesverksamma? - En pilotstudie om inkomster utifrån yrkes- och näringskoder".

med fokus på inkomster bland olika konstnärsområden. Yrken med hög andel egenföretagare, där musiker återfinns, har generellt sett lägre förvärvsersättning än yrken med många anställda, vilket speglar skillnader mellan näringsidkare med resultat i firma som taxerad inkomst i jämförelse med löntagares inkomst. Även den rapporten visar att musikområdet alltjämt präglas av ojämn inkomst, där många musiker kombinerar anställning och näringsverksamhet.

Inom området finns också begreppet "stjärneekonomi" som syftar på populära och flitigt anlitade artister och upphovspersoner nationellt och/eller

internationellt, så kallade "high earners", som har en särdeles hög inkomst.

Musikområdet framhävs i rapporten med flera unika utmaningar inom arbetsmiljö och arbetsvillkor. Det gäller också gällande ekonomiska förhållanden, där digitala plattformar och strömningstjänster ofta resulterar i ojämn inkomstfördelning över tid. Höga ljudnivåer är en vanlig fysisk arbetsmiljörisk, och sjuknärvaron är utbredd, vilket tyder på att musiker ofta arbetar trots hälsoproblem.

Hösten 2025 avser Konstnärsnämnden att publicera en uppföljande rapport gällande arbetsmiljö.

Musikbranschens organisering

Av hävd är Sverige ett land som har en mängd organisationer och verksamheter som företräder olika intressen, så även inom kulturområdet. Detta märks inte minst inom musikområdet som måste sägas vara välförsett med organisationer, och därmed utgör ett röststarkt konstområde i den kulturpolitiska debatten med många profilerade företrädare.

Gemensamt för de flesta organisationer är att man på olika sätt arbetar för att tillvarata och främja intressen för musiken som konstform, genom att skapa bättre förutsättningar för de man företräder. Det gör man ofta genom opinionsbildning och påverkansarbete där man försöker påverka kulturpolitiken, men även genom rådgivning och stöd till sina medlemmar eller anslutna i frågor som rör till exempel juridik, kompetensutveckling och utbildning, samt genom nätverk och samverkan.

Här nedan listas några av de huvudsakliga, större nationellt verksamma organisationerna inom musikområdet som har bäring på musiklivets utveckling och är verksamma i Stockholmsregionen. I tabellen framgår också aktuellt antal medlemmar, anslutna och liknande – dels i Stockholmsregionen, dels i övriga landet.

Arbetsmarknadens parter

Parterna inom musikområdet arbetar tillsammans för att:

- Förhandla och upprätthålla kollektivavtal som reglerar arbetsvillkor, löner och rättigheter.
- Skydda upphovsrätt och licensiering genom att säkerställa att rättighetshavare och artister får ersättning för användning av deras musik.
- Främja och utveckla musikbranschen genom att bedriva opinionsbildning, stödja export och skapa nätverk för att stärka svensk musik internationellt.
- Erbjuder rådgivning och stöd till sina medlemmar inom branschen, vilket kan omfatta juridisk hjälp, utbildning och vägledning i frågor som rör arbetsrätt och upphovsrätt.

Arbetsstagarorganisationerna företräder musiker, artister, producenter och andra yrkesverksamma inom musikområdet. Deras huvudsakliga uppdrag är att skydda sina medlemmars rättigheter, förhandla fram avtal och säkerställa rättvisa arbetsvillkor.

Musikerförbundet är en fackförening för professionella musiker och artister i Sverige. De arbetar för att förbättra arbetsvillkor, förhandla om kollektivavtal och stötta medlemmar i juridiska frågor och tvister. Dessutom hjälper Musikerförbundet sina medlemmar i frågor om upphovsrätt, licensiering och att säkerställa rättvis ersättning för utfört arbete.

Sveriges Yrkesmusikerförbund, Symf, representerar yrkesmusiker som främst arbetar inom orkestrar och på offentligt finansierade institutioner. De förhandlar om kollektivavtal för anställda musiker och korister i symfoniorkestrar, operahus och andra musikaliska institutioner, med fokus på att upprätthålla medlemmarnas arbetsvillkor och rättigheter.

Scen och Film, tidigare känt som Teaterförbundet, är visserligen ett fackförbund inriktat på scen- och filmområdet, men representerar även artister inom musikalisk framträdanden. Det ligger till stor del utanför den här rapportens omfattning, men det kan ändå konstateras att av de 962 medlemmarna inom

Tabell 3: Ett urval nationellt verksamma musikorganisationer med huvudsäte alternativt verksamhet i Stockholm samt antal medlemmar, anslutna och liknande⁹

	Antal i Stockholmsregionen	Andel i Stockholmsregionen	Totalt
Musikerförbundet	959 musiker	37 %	2 603
Symf	720 musiker	40 %	1 800
Svensk Scenkonst	6 organisationer inom musik ¹⁰	2 %	257
Musikalliansen	91 musiker	55 %	165
Stim	33 406 upphovs- personer och förlag	33 %	100 456
SAMI	17 316 artister och musiker	31 %	56 111
Musikförläggarna	46 förlag	82 %	65
IFPI	33 musikbolag	83 %	40
FST	203 tonsättare	49 %	413
Skap	955 musikskapare	60 %	1 602
Musikcentrum Öst	810 artister	43 %	1 870
Kungliga Musikaliska Akademien	103 ledamöter	58 %	178
Svensk Live	39 arrangörer och medlemmar	11 %	355
MAIS	5 riksorganisationer	50 %	10
Sweden Festivals	7 arrangörer	23 %	31
RANK	14 arrangörer	29 %	49

⁹ Uppgifter från respektive organisation

¹⁰ Medlemmar inom musikteater, opera, symfoniorkester, regionmusik eller musikföretag

yrkesavdelningarna Operasångare, Musikalartist och Artist finns 50 procent i Stockholmsregionen.

Musikområdet inom den offentligfinansierade sfären sorteras in inom scenkonstgällande arbetsgivarorganisationer. Där är Svensk Scenkonst arbetsgivarorganisationen för teatrar, operahus, symfoniorkestrar, fria grupper och andra scenkonstorganisationer, till exempel länsmusikorganisationerna, i Sverige. De förhandlar kollektivavtal med fackförbund som Musikerförbundet, SYMF och Scen och Film, samt ger råd och stöd till arbetsgivare inom scenkonstområdet.

Musikalliansen

Arbetsmarknadsparterna Svensk Scenkonst, Musikerförbundet, Symf, Scen & Film, samt Trygghetsrådet, TRS, äger den statligt initierade och finansierade Musikalliansen, som har i uppdrag att erbjuda frilansmusiker en så kallad tredje anställningsform. Alliansen syftar till att minska skillnaderna mellan tillsvidare-anställning och frilansarbete inom musiksektorn. Musikalliansen fungerar som huvudarbetsgivare för cirka 160 anställda frilansmusiker, vilket ger dem en kontinuitet i yrkeslivet genom regelbundna inkomster och inkluderar dem i sociala trygghetsförsäkringar.

Som anställd i Musikalliansen fortsätter musikererna att verka som frilansare, precis som innan de blev anställda, men med extra trygghet. Musikalliansen stöttar också det fria musiklivet genom att erbjuda kompetensutveckling och andra aktiviteter som stärker musikernas möjligheter på arbetsmarknaden och bidrar till branschens kompetensförsörjning. Utöver Musikalliansen finns även Teateralliansen och Dansalliansen som stödjer frilansande yrkesverksamma skådespelare respektive dansare.

Rättighets- och upphovsrättsorganisationer

Upphovsrätt inom musikområdet i korthet

Upphovsrätten skyddar låtskrivare, kompositörer, artister och musikproducenter och ger dem ensamrätt att bestämma hur deras verk används.

Den regleras av upphovsrättslagen och består av två delar: den ekonomiska delen, som ger rätt till ersättning vid användning (till exempel strömning, radio, liveframträdanden), och den ideella delen, som säkerställer att uphovspersonen namnges och att verket inte används på ett kränkande sätt. Organisationer som Stim, SAMI och Ifpi spelar en central roll i att samla in och fördela ersättningar i Sverige:

- Stim hanterar ersättningar till låtskrivare och musikförlag för musik som framförs på en konsertscen, radio, tv eller i strömningstjänster.
- SAMI, Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, samlar in och betalar ut ersättningar till artister, musiker och producenter när inspelad musik spelas offentligt, exempelvis i butiker, gym eller hotell. Detta är särskilt viktigt för musiker som inte får royalty från skivbolag utan förlitar sig på SAMI:s ersättningar.
- Ifpi representerar musikbolag (tidigare kallat skivbolag) och samlar in ersättningar för inspelningar som används offentligt. Om en artist själv bekostat och gett ut en inspelning, kan denne också ansluta sig till Ifpi för att få rättmätig ersättning.

Upphovsrätten kan hanteras av uphovspersonen själv eller överlåtas till musikförlag, vars uppgift är att maximera verkets kommersiella potential, exempelvis genom att placera musiken i filmer, tv eller reklam. Artister kan även ingå artistavtal med musikbolag, vilket ger rätt till royalty vid kommersiell användning av deras inspelningar.

Masterrättigheterna skyddar den specifika ljudinspelningen av ett musikverk och ägs ofta av musikbolag. Musikbolagen ansvarar för att distribuera, marknadsföra och sälja inspelad musik. När en låt används kommersiellt, exempelvis på en strömningssplattform som Spotify, betalas ersättning både för upphovsrätten (till musikförlaget) och för masterrättigheterna (till musikbolaget). Detta samspel mellan musikförlag och musikbolag är centralt för musikbranschens ekonomi, där båda parter ofta samarbetar kring samma

verk men ansvarar för olika delar av rättigheterna. Nedanstående organisationer arbetar för att hantera och fördela ersättning för användning av musik och för att skydda rättigheterna för sina medlemmar, vilket spelar en viktig roll i musikindustrin genom att samla in licensavgifter och fördela dem till rättighetshavare. De är alla kollektiva rättighetsorganisationer vilket innebär att de licensierar och inkasserar ersättning för rättighetsinnehavares räkning.

Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM, är en icke-vinstdrivande ekonomisk förening, vars uppdrag är att företräda de anslutnas ekonomiska rättigheter med uppdrag att säkra att upphovspersonerna får betalt när deras musik spelas, exempelvis på en konsertscen, i radio, tv eller strömningstjänster. De representerar närmare 110 000 anslutna låtskrivare, kompositörer och musikförlag och säkerställer att dessa får ersättning för användningen av sin musik. STIM representerar hela världens musikrepertoar genom olika ömsesidighetsavtal. I styrelsen ingår bland annat företrädare för Föreningen Svenska Tonsättare, Sveriges Kompositörer och Textförfattare, samt Musikförläggarna.

Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI, representerar artister och musiker som har rätt till ersättning när deras musik spelas offentligt, såsom på radio, tv och i butiker. De ansvarar för att samla in och fördela dessa ersättningar, vilket är viktigt för att skydda artisternas och musikernas intressen. SAMI är en ekonomisk förening utan eget vinstintresse, som även äger dotterbolaget Nalen.

Musikförläggarna representerar svenska musikförlag och arbetar för att skydda och främja musikförlagens rättigheter, särskilt inom områden som upphovsrätt och licensiering. De förhandlar med olika parter för att säkerställa att upphovsmän, såsom kompositörer och textförfattare, får rättvis ersättning för användningen av sin musik.

Copyswede administrerar den lagstiftade privatkopieringsersättningen, som betalas ut till upphovsmän och artister som kompensations för privat kopiering av deras verk inom film,

tv och radio och inom elektronikbranschen. Medlemsorganisationer inom musikområdet är Nordisk Copyright Bureau, Scen & Film, Sami, Svenska Musikerförbundet, Stim och Symf.

Bonus Copyright Access tillhandahåller kollektiva licenser för skolor, företag, myndigheter och organisationer, så att upphovsmän, förlag och utgivare får den ersättning de har rätt till. På uppdrag av sina 14 medlemsorganisationer licensierar de rättigheter kollektivt för upphovsskyddat material på webbplatser, i digitala publikationer, dagspress, tidskrifter och läromedel. Inom musikområdet inkluderar det noter och sångtexter för anslutna rättighetshavare från Skap, FST och Musikförläggarna.

IFPI Sverige, en del av den globala organisationen IFPI, representerar svenska musikbolag – som tidigare kallades skivbolag – och andra musikproducenter. Deras arbete fokuserar på att stärka musikbolagens rättigheter, särskilt inom upphovsrätt och licensiering, bland annat för radio- och tv-stationer och skydda musikindustrin mot olaglig nedladdning och piratkopiering. Den insamlade ersättningen delas ut till de musikbolag som äger rättigheterna.

Bransch- och främjarorganisationer

I Stockholmsregionen finns flera bransch- och intresseorganisationers huvudkontor eller nationella kanslier som arbetar med opinionsbildning, samverkan och utveckling inom musikområdet. Här är ett urval som har olika inriktningar och ägarstrukturer.

KLYS står för Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, och samordnar och driver kulturskaparnas gemensamma frågor inom områden såsom kulturpolitik, skatte-, arbetsmarknads-, upphovsrätts- och mediefrågor. Bland de 14 medlemsorganisationerna finns inom musikområdet Föreningen Svenska Tonsättare, Sveriges Kompositörer och Textförfattare, Federationen Svenska Musiker, Sveriges Yrkesmusikerförbund och Musikerförbundet.

Musiksverige är en paraplyorganisation som verkar för att stärka och utveckla den svenska

musikbranschen. Ägarorganisationer är Stim, Sami och Ifpi Sverige. Musiksverige samarbetar med olika aktörer, såsom fackförbund, arbetsgivarorganisationer och rättighetsorganisationer, samt bedriver forskning och opinionsbildning för att uppmärksamma frågor som påverkar musikbranschen.

Musikcentrum Öst, är en av tre regionala centrumbildningar inom Musikcentrum Riks. Organisationen får stöd av Kulturrådet och Region Stockholm och stödjer professionella musikutövare inom olika genrer och uttrycksformer på olika sätt. Den huvudsakliga uppgiften är att skapa och förmedla arbetstillfällen för artisterna, som en icke vinstdrivande artistagentur. Centrumbildningen arrangerar även showcase och deltar i mässor både i Sverige och internationellt för att synliggöra sina medlemmar. Organisationen bistår även med coaching och kompetensutveckling för sina medlemmar, bland annat genom kurser, seminarier samt individuell mentors- och karriärutveckling. Sedan många år är man en del av det internationella projektet Keychange, som syftar till att öka jämställdheten inom musikområdet.

Export Music Sweden, ExMS, fokuserar på att främja svensk musik internationellt och stöder svenska artister, låtskrivare och musikföretag i deras globala arbete genom exportfrämjande aktiviteter och internationella samarbeten. Verksamheten är finansierad av Kulturrådet, Regeringskansliet/UD och Konstnärsnämnden, samt ägarorganisationerna Stim, Sami och Ifpi.

Föreningen Svenska Tonsättare, FST, representerar tonsättare inom konstmusik och arbetar för att främja deras konstnärliga, ekonomiska och sociala intressen genom att bevaka rättighetsfrågor och engagera sig i kulturpolitiska frågor, samt erbjuda juridiskt och praktiskt stöd. De tillhandahåller stipendier, priser och utlandsresidens för sina medlemmar.

Svenska Kompositörer av Populärmusik, Skap, är en intresseorganisation för kompositörer och textförfattare av populärmusik. Skap fokuserar på upphovsrätt, licensintäkter och rådgivning kring juridiska frågor, samt erbjuder nätverk och arbetar

med kulturpolitiska frågor för att förbättra musikskaparnas villkor. Liksom FST tillhandahåller Skap stipendier, priser och utlandsresidens för sina medlemmar.

Kungliga Musikaliska Akademien har en särställning inom svenskt musikliv. I mer än 250 år har den fungerat som en främjande organisation som ska verka för tonkonsten och musiklivet genom att stödja utbildning, forskning och konstnärligt utvecklingsarbete. En viktig del av arbetet går ut på att dela ut ett stort antal priser och stipendier (se s. 50), men också att vara aktiv opinionsbildare, officiell remissinstans och att man stöder forsknings- och publikationsverksamhet.

Akademien driver också ett antal projekt, däribland Sjungande barn, som ska synliggöra och utveckla musikundervisningen i förskola och skola. Nätverket för professionell blåsmusik i Sverige, ett projekt där nio av de största professionella blåsensemblerna ingår, verkar för att stärka blåsmusiken som konstform. Akademien är också hem för tanke-smedjan Unga tankar om musik, UTOM, som är ett fristående och oberoende nätverk som samlar unga verksamma i det professionella musiklivet. Nämnas kan också den mångåriga skriftserien med porträtt över svenska tonsättare och musikvetenskapliga verk av ledande forskare och databasen Levande muskarv.

Arrangörsorganisationer

Svensk Live är en ideell riksorganisation som arbetar för att stärka och utveckla livemusikbranschen i Sverige. De samlar över 300 medlemmar, däribland festivaler, klubbar, kommuner, arenor, musikföreningar och nöjesparker. De fungerar som den svenska livemusikens röst och strävar efter att påverka kulturpolitiken för att skapa bättre villkor för branschen. Under rubriken Indiego driver Svensk Live sitt nätverk för unga arrangörer och är initiativtagare till Greentopia, ett projekt där evenemangsnäringsen och flera svenska städer samarbetar för att minska det gemensamma klimatavtrycket. Ett regionalt arrangörsnätverk i Stockholm har nyligen etablerats för att ytterligare stärka och sammanföra arrangörer på lokal nivå.

Musikarrangörer i samverkan, MAIS, samlar 10 olika riksförbund inom musikområdet, alla med olika inriktningar. Förbunden är ideellt organiserade och samlar ca 1000 fria musikarrangörer över hela landet som tillsammans anordnar tusentals konserter varje år med en stor bredd av musikaliska uttryck. Man bedriver påverkansarbete gentemot myndigheter och beslutsfattare i frågor som rör hela kollektivet av medlemsförbund. MAIS har kontinuerlig dialog med politiker och beslutsfattare, framför allt på statlig och regional nivå. Man arrangerar säsongvis regionala arrangörsträffar i olika regioner, däribland i Stockholms län.

Sweden Festivals är en nationell medlemsorganisation för svenska kulturfestivaler, som arbetar kulturpolitiskt för att stärka festivalformen som en viktig konstnärlig uttrycksform och kulturbärrare, oavsett genre. Sweden Festivals fungerar som kunskapsförmedlare kring festivalarbete, främjar idéutbyte mellan festivalarrangörer samt ger stöd och vägledning kring bidragsansökningar. Organisationen arrangerar vidareutbildningar, konferenser, seminarier och möten, och representerar även svenska festivaler internationellt, bland annat inom European Festival Association, EFA, ett nätverk med över 2 000 medlemmar i 40 länder.

Riksförbundet Arrangörer av Nutida Konstmusik, RANK, är en rikstäckande organisation för arrangerande musikföreningar, enskilda aktörer och festivaler för experimentell och nutida konstmusik. Syftet är att stärka den nutida konstmusikkens ställning genom att utveckla ett rikstäckande nätverk av fria och självständiga arrangörer och främja återväxten bland unga arrangörer. I RANK Öst ingår 14 medlemmar.

Intresseorganisationer

Under rubriken intresseorganisationer finns det ett stort antal verksamheter i Stockholms län oftast organiserad i föreningsform, som företräder och verkar för att främja en speciell musikgenre eller musikerkonstellation nationellt och även internationellt. Många av dessa aktörer har vittförgrenade kontaktnät och är omvittnat betydelsefulla, både för den specifika musikgenren, för musikområdet i allmänhet och för enskilda utövare.

Bland några av de mångårigt verksamma, etablerade verksamheterna, alla med sina olika specialinriktningar, i Stockholmsregionen kan nämnas Föreningen för Tidig Musik, Föreningen Sveriges Jazzmusiker, Riksförbundet Svensk Jazz, Riksförbundet för Folkmusik och Dans, Sveriges Körförbund, Sveriges Orkesterförbund, Sveriges Spelmäns Riksförbund, Svenska Folkdansringen, Riksförbundet Unga Musikanter, Yrkestrubadurernas Förening, Sveriges Dragspelares Riksförbund, Svenska Arbetarsångarförbundet, Ungikör, Imprå, KVASt - Kvinnlig Anhopning av Svenska Tonsättare, samt Music Manager's Forum Sweden.

Arrangörer och scener för musik

Här nedan följer en översikt av musiklivet och delar av infrastrukturen för musikupplevelser i Stockholmsregionen. Den belyser olika aktörer, inklusive statliga och kommunala kulturinstitutioner, privata arrangörer, ideella föreningar, kyrkor och studieförbund, som bidrar till ett rikt musikutbud. Många av arrangörerna och scenerna är också en aktiv del av utbildningsområdet inom musik, vilket framgår av bilaga s. 52. Texten nedan innehåller statistik om antal föreställningar, musikscener och arrangörer samt beskriver hur olika grupper samarbetar för att möjliggöra konserter och festivaler inom olika genrer.

Kartläggning av musikarrangörer och scener

Två nyligen framtagna nationella rapporter visar på tillgången till antal föreställningar och konserter respektive antal musikscener i landet.

En sammanställning från Myndigheten för kulturanalys visar att under 2023¹¹ gavs 9 741 scenkonstföreställningar och konserter av offentligfinansierade aktörer i Stockholmsregionen, varav 3 214 (33 procent) var musikkonserter. Teaterföreställningar var vanligast; 44 procent, medan dansföreställningar utgjordes av 12 procent, musikteater 5 procent, övriga scenkonstuttryck 3 procent och samtida cirkus 2 procent.

Enligt samma rapport ägde 23 procent av alla föreställningar och konserter som presenterades av offentligfinansierade aktörer i Sverige under 2023 rum i Stockholmsregionen. Gällande hela scenkonstområdet motsvarar det 4,0 evenemang per 1 000 invånare i Stockholmsregionen och i snitt i riket genomfördes 3,8 evenemang per 1 000 invånare.

En genomlysning av antalet musikscener i landet som genomförts av Kulturrådet¹² visar att den högsta andelen scener finns i Stockholmsregionen respektive i Västra Götaland – 16 procent. Stockholms län – liksom de övriga storstadslänen Västra Götaland och Skåne – har cirka 4–5 spelställen per 10 000 invånare.

Underlaget gällande antalet musikscener bygger på bearbetning av nationella siffror från Stim avseende arrangörer med licens, vilket visar på 5 457

spelställen i Sverige samt Riksteaterns webbplats Scenrum.se som omfattar 7 959 spelställen. Uppgifterna ska inte ses som exakta utan ger en övergripande bild som kan indikera var i landet det finns förhållandevis många eller få spelställen.

Riksteaterns Scenrum.se listar lokaler som kan användas för olika typer av kulturarrangemang. Lokalerna är alltifrån aulor, bygdegårdar, samlingssalar till sporthallar och danslokaler. Sammanställningen visar att totalt finns 859 lokaler i Stockholmsregionen, där 52 listas som "konsertscen", 199 som "teaterscen" och 64 som "utomhusscen".

I en ambition att göra en kartläggning av musikarrangörer med säte och kontinuerlig musikverksamhet i Stockholmsregionen har kulturförvaltningen i Region Stockholm gjort en sammanslagning av listor på aktörer som har erhållit stöd från Statens kulturråd, kulturnämnden i Region Stockholm och kulturnämnden i Stockholms stad.

I underlaget ingår även 232 musikarrangörer inom Stockholmsregionen som beviljats krisstöd från Kulturrådet under pandemiåren 2020–2021¹³, som hade till syfte att kompensera icke-offentliga kulturaktörer för inkomstbortfall vid inställda eller uppskjutna evenemang samt för att bemöta särskilda behov under pandemin ur ett infrastrukturrellt perspektiv.¹⁴

¹¹ Myndigheten för kulturanalys: Scenkonst 2023 (2024)

¹² Kulturrådet: Tillgången till musikscener (2024)

¹³ För mer information om Kulturrådets fördelning av krisstöd 2020–2021 hänvisas till <https://www.kulturradet.se>

¹⁴ Ett mindre antal aktörer som har beviljats Kulturrådets krisstöd har dock offentlig huvudman

Listan omfattar därför betydligt fler aktörer än de som normalt söker och erhåller offentliga kultur- stöd. Därmed kan listan bedömas vara en relativt komplett förteckning över musikarrangörer inom regionen.

Tabell 4: Antal offentligt finansierade föreställningar och konserter i de tre största regionerna 2023¹⁵

Län	Egen- och samproduktion	Gästspel	Totalt antal föreställningar och konserter
Stockholms län	8 326	1 415	9 741
Västra Götalands län	4 987	719	5 706
Skåne	5 427	1 345	6 772

Tabell 5: Kategorier av musikarrangörer i Stockholmsregionen, antal och andel¹⁶

Kategori av musikarrangör	Antal	Andel
Större privata/kommersiella aktörer	33	9 %
Mindre privata aktörer	107	30 %
Statliga/nationella institutioner med offentlig huvudman	13	4 %
Institutioner med kommunal huvudman	3	1 %
Ideella aktörer: icke vinstdrivande, föreningar med flera	202	56 %
Summa	358	

¹⁵ Kulturrådet: Tillgången till musikscener (2024)

¹⁶ Region Stockholms kulturförvaltnings sammanställda lista över musikarrangörer, s.115

Till krisstödslistan har kulturförvaltningen sedan adderat de musikarrangörer med säte i regionen som av olika skäl inte har sökt och erhållit Kulturrådets krisstöd men som har erhållit stöd av Region Stockholms och/eller Stockholms stads kulturnämnd under samma period, det vill säga 2020–2021. Förvaltningen har även, utifrån egen kartläggning, adderat till listan ett antal kända musikarrangörer som har saknats utifrån ovan beskrivning.

Den totala listan över musikarrangörer med kontinuerlig verksamhet med säte i Stockholmsregionen som ligger till grund för kartläggningen, enligt ovanstående definitioner, omfattar därmed totalt 358 aktörer.¹⁷

Man kan konstatera att Stockholmsregionen präglas av en stark närvaro av statliga kulturinstitutioner (även på musikområdet) liksom ett omfattande fritt kulturliv bestående av privata och ideella kulturaktörer i förhållande till andra regioner.

Utöver dessa aktörer, främst ur det så kallade fria kulturlivet, finns även andra typer av musikarrangörer som kan anses vara centrala i ett infrastrukturellt perspektiv. Det gäller bland annat Svenska kyrkan, frikyrkorna och andra samfund, studieförbund, lokalhållande organisationer och vissa andra civila och ideella aktörer. Men även offentliga verksamheter såsom kommunala kulturhus och kulturskolor samt statliga kulturinstitutioner.

Det har inte varit möjligt att kartlägga sådana aktörer på samma detaljerade nivå utifrån kulturmyndigheters uppgifter, varför deras roll och verksamhet i stället beskrivs mer generellt i denna kartläggning.

Utifrån den sammanställda listan över totalt 358 musikarrangörer i Stockholmsregionen har kulturförvaltningen brutit ner aktörerna i olika kategorier, enligt tabell 5 ovan. Kategoriseringen har skett utifrån förvaltningens egen kunskap, erfarenheter och i flera fall skattning av aktörerna och ska ses som ett försök att förstå den breda floran av musikarrangörer i regionen.

Som framgår av tabellen utgör ideella aktörer den största kategorin musikarrangörer inom Stockholmsregionen. Drygt hälften så stor är kategorin mindre privata aktörer.

Nedan beskrivs de olika kategorierna av musikarrangörer mer ingående, samt även den typ av aktörer som inte uppbär stöd från Kulturrådet, Region Stockholm eller Stockholms stad som musikarrangörer enligt ovan.

Statliga och nationella musikinstitutioner

I Stockholmsregionen finns ett flertal statliga eller nationella musik- och kulturinstitutioner. Till dessa hör konserthuset Berwaldhallen, som är ett av Stockholms två stora konserthus, och som ingår i Sveriges Radios bolagskoncern. Berwaldhallen, som invigdes 1979, omfattar även Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören, som ger ett hundratal konserter årligen, genomför internationella turnéer, och arrangerar årligen Östersjöfestivalen, en av Europas största festivaler inom den västerländska klassiska musiken. Berwaldhallen utgör även en viktig scen för externa musikarrangörer inom olika genrer som hyr in sig. Radiosymfonikerna samverkar också som framgång i kartläggningen, (bilaga s. 52), med bland annat El Sistema, SUSO, Nationellt centrum för musiklanger och Kungl. Musikhögskolan.

Riksteatern är en nationell scenkonstinstitution som har positionerat sig i ett bredare arrangörssammanhang, även inom musik. Organisationens arbete begränsas inte till riksteaterföreningarna utan omfattar en bredare målgrupp arrangörer i hela regionen, till exempel föreningen Farhang som man har samarbete med kring Eldfesten, och firandet av det persiska nyåret Norouz. Riksteatern arrangerar sedan flera år tillbaka också ett par större konserter i samarbete med Stockholms Kulturfestival. Utöver det gör riksteaterföreningarna i länet egna mindre konserter – under det senaste året, 2024, närmare fyrtio. Bland de mest aktiva musikarrangörerna märks Haninge Riksteaterförening och Riksteatern

¹⁷ Kulturförvaltningens sammanställda lista över musikarrangörer i Stockholmsregionen återfinns som bilaga, s. 100

Söder om Söder (i Årsta och Bagarmossen), samt Botkyrka teaterförening.

Den statliga nationalscenen Dramaten har på senare år återkommande arrangerat populärkulturella och genreöverskridande musikkonserter inom olika genrer. Vokalensemblen Romeo & Julia Kören är knuten till Dramaten men ger även konserter på andra platser i regionen. Även nationalscenen Kungliga Operan arrangerar ibland renodlade musikkonserter, dels med sin orkester Kungliga Hovkapellet, dels med artister från andra genrer och i samarbete med andra konsertarrangörer.

Flera nationella museer har stått som arrangör eller medarrangör för konsertverksamhet. Uppgifter¹⁸ visar att de centrala museerna 2018 genomförde 187 konsert- eller musikevenemang i hela landet. Bland dessa finns Moderna museet och Scenkonstmuseet. Många gånger sker det i samarbete med andra arrangörer som till exempel Stockholm Jazzfestival, men även egenproducerade musikevenemang finns i utbudet.

Regionala aktörer

Konserthuset Stockholm

Region Stockholm är huvudman och ensam offentlig finansiär¹⁹ av Konserthuset Stockholm som formellt heter Stockholms konserthusstiftelse, genom ett flerårigt avtal med Region Stockholms kulturnämnd. Grunden i verksamheten är Kungliga Filharmonikerna som förutom sin regionala verksamhet turnerar såväl nationellt som internationellt. Utöver ett omfattande och löpande programutbud med ledande solister och dirigenter från hela världen arrangerar man även årligen ett stort antal konserter med kammarmusik, jazz, världsmusik och även spel- och filmmusik. Man är också en plats för många stora prisutdelningar, däribland Nobel- och ALMA-priserna.

Konserthuset är gästspelsscenen för stora internationella symfoniorkestrar, samarbetar nära med Eric Ericsons Kammarkör och är sedan många år samarbetspartner till El Sistema Södertälje. Som framgår av bilagan kring utbildningar, (sid. 52), är man involverad i en stor mängd utbildningsinsatser, däribland en orkesterakademi, som är en högre, internationell akademisk utbildning för unga musiker, som ges i samarbete med Musikhögskolan i Piteå. Konserthuset är också en viktig arbetsgivare för det fria musiklivet och har en omfattande verksamhet för barn och unga – bland annat möter man årligen drygt 20 000 barn från hela regionen genom skolkonserter, och varje sommar anställer man unga musikstuderande för dagliga konserter.

Blåsarsymfonikerna

Region Stockholm är också huvudfinansiär för Blåsarsymfonikerna, som sedan 2023 huserar i Nacka. Orkestern grundades 1906 under namnet Stockholms Spårvägs Musikkår i SL:s regi. Blåsarsymfonikerna är en av Sveriges nio professionella blåsensembler²⁰. De ger konserter i en vid musikalisk bredd för både för barn och vuxna på hemmascenen Dieselverkstan och runt om i regionen. Man stödjer också länets kulturskolor med ett stort antal samarbetsprojekt och spelar på äldreboenden runt om i länet.

Tillsammans med Norrbottensmusiken och Musik i Syd koordinerar Blåsarsymfonikerna projektet Swedish Wind Power, som syftar till att få barn i åldern 5–15 år att spela och ta del av blåsmusik. Projektet, där flera musikhögskolor samverkar, finansieras av Kulturrådet och Svenska Postkodstiftelsen.

Regionalt främjande av musik

Region Stockholm stödjer genom bidragsgivning

18 Myndigheten för kulturanalys: Museer 2019. Till de centrala museerna räknas museimyndigheter och stiftelsemuseer som är utpekade av riksdagen som ett centralt riksintresse

19 Genom ett avtal mellan staten, dåvarande Stockholms läns landsting och Stockholm Stad fördelades finansieringen av Skansen, Dansens hus och Konserthuset mellan de tre parterna. Landstinget valde då att avstå finansiering av de två andra institutionerna och i stället ta hela ansvaret för Konserthuset. Statens kulturråd utbetalar enligt regleringsbrev en summa till Konserthuset "till brett utbud av musik", vilket är en kompensation från staten för borttagande av ett schablonavdrag av arbetsgivaravgifter för musiker

20 Inberäknat Försvarmaktens tre ensembler.

(se s. 47) och olika främjarinsatser musiklivet i länet. En värdefull kanal är sammanställningen av det utbud riktat mot barn och unga som finns i Region Stockholms subventionerade kulturkatalog²¹. I samarbete med Musikcentrum Öst arrangerar man en utbudsdag där flera av akterna medverkar. En aktuell ny satsning är att musiker kan söka kommunresidens för att genomföra ett deltagarbaserat samarbete med fokus på unga i samarbete med kommuner i länet.

En främjarinsats är också de så kallade kultursommarjobben som görs i samverkan med länets kommuner och riktar sig till ungdomar mellan 16 och 19 år som ges möjlighet att prova ett yrke inom det konstnärliga området. Kultursommarjobb finns inom områdena dans, cirkus, film, hemslojd och musik. Kultursommarjobben ska ha en tydlig konstnärlig inriktning och lägga fokus på ungas egna skapande och processer.

Kommunala musikarrangörer

Länets 26 kommuner är viktiga aktörer som musikarrangörer och främjare av musikutbud på lokal nivå. De många och till utbudet sett lite bredare kommunala kulturhusen presenterar i regel ett stort antal musikkonserter inom olika genrer med ett utbud som omfattar både professionell och semiprofessionell verksamhet, liksom amatöruppträdanden.

Exempel på kommunala kulturhus och scener är bland andra Danderydsgården, Rimbo kulturscen i Norrtälje, Messingen i Upplands Väsby, Täby kulturhus, Djursholms slott, Järfälla kulturscen, Stallbacken kultur och Arena Satelliten (den senare med unga som målgrupp) i Sollentuna, Kulturhuset på Ekerö, Haninge kulturhus och Södertälje stadscen Estrad. Dessa kommunala kulturhus och scener utgör en viktig infrastruktur för många privata och ideella musikarrangörer i länet.

Bland kommunala kulturhus återfinns även Kulturhuset Stadsteatern i Stockholms stad, som sticker ut med sin storlek och omfattande

verksamhet, med ett flertal scener, både vid Sergels torg, i Skärholmen, Vällingby och Husby. Hemmascenen på Sergels torg presenterar ett brett utbud av både populär- och klassisk musik med både nya och etablerade akter. Stockholms stadsmuseum fungerar som plats för en kammarmusikserie våren 2025. Även Stockholms stadshus kan nämnas under rubriken "kommunala musikarrangörer" bland annat i och med Stadshusorgeln som är Skandinaviens största piporgel. Den kan man som publik lyssna till vid ett antal tillfällen per år, inte minst under 2025 då den fyller 100 år.

Utöver musikarrangemang på de kommunala kulturhusen och andra fasta scener arrangerar flera kommuner också kultur- och stadsfestivaler innehållande musik på gator, torg och mer temporära scener i kommunerna. I exempelvis Botkyrka ges sommartid möjlighet att dansa till levande orkestrar regelbundet i Hågelbyparken.

Utöver dessa mer publika musikarrangemang erbjuder kommunerna ofta även musikprogram riktade mot mer specifika målgrupper. Bland annat inom ramen för Skapande skola, med barn och unga/elever som målgrupp, genom kulturskolor, med elever och anhöriga som primär målgrupp, samt genom äldreomsorgen

Större privata aktörer

Stockholmsregionen samlar majoriteten av landets största privata aktörer inom livemusik och här återfinns bland andra Live Nation Sweden och All Things Live Sweden (tidigare Blixten & Co). Live Nation Sweden, som är Sveriges största livebolag, är baserat i Stockholm och hade år 2022 en omsättning på över 1 miljard kronor. Företaget är en global aktör och äger dessutom bolag som Luger och Sweden Rock Festival.

Live Nation Sweden ägs av det amerikanska bolaget Live Nation Entertainment Inc och genomför årligen omkring 2 000 arrangemang i Sverige. United Stage Artist ägs av Universal Music Sverige och är en viktig aktör inom artistbokning

²¹ Region Stockholms subventionsstöd barn och unga, tidigare kallat scenkonststöd, ges till offentliga föreställningar samt skol- och förskoleföreställningar inom cirkus, dans, musik, musikdramatik och teater i alla kommuner i länet utom Stockholms stad. I katalogen finns även utbud för bio och slöjd. För mer information, se <https://www.regionstockholm.se/kultur/sok-stod/stod-till-kulturliv/subventionsstod/> <https://kulturkatalogen.regionstockholm.se/om-region-stockholms-kultur-katalog/>. Stockholms stad har ett eget subventionssystem, se <https://kulan.stockholm/>

och liveproduktion. Luger är också en del av Live Nation-familjen men har en självständig roll inom festivaler och konserter.

Generellt har större svenska musikarrangörer under de senaste decennierna köpts upp av utländska aktörer och/eller uppgått i nordiska koncerner. Även en europeisk aktör som tyska FKP Scorpio har blivit en stor aktör på den svenska marknaden sedan etableringen 2011.

Gemensamt för de stora aktörerna är att de i regel presenterar ett populärkulturellt musikutbud, är organiserade som aktiebolag och bokar in sina arrangemang på externa arenor och konsertlokaler i länet, runt om i Sverige och i flera fall övriga Norden. Det gör dem till nationella och ibland internationella aktörer även om huvudkontoren ligger i Stockholm.

Under det decennium som föregick pandemin (2010–2019) såg livesektorn en imponerande tillväxt²², driven av ökad efterfrågan på konserter, festivaler och andra kulturella evenemang. I Stockholm märktes detta genom en explosionsartad ökning av både stora och små evenemang. Biljettförsäljningen i Sverige nådde en rekordnivå med över 20 miljoner sålda biljetter år 2019, vilket motsvarar två biljetter per invånare.

Pandemin innebar dock ett abrupt stopp för livesektorn och efter pandemin, våren 2022, återvände branschen till en viss normalitet, men med nya utmaningar som högre biljettpriser och ökande kostnader. År 2022 såg flera bolag en stark återhämtning, särskilt All Things Live, FKP Scorpio och United Stage, som alla hade rekordår omsättningsmässigt. Trots detta kämpar många företag med att upprätthålla lönsamheten.

Bland helt centrala privata musikarrangörerna i regionen återfinns också Gröna Lund, Skansen, Södra Teatern, Cirkus, Debaser, Fasching och Nalen som alla förvaltar egna konsertlokaler och scener samt bedriver en omfattande och kontinuerlig konsertverksamhet. I Slakthusområdet har på senare år givits plats för de stora lokalerna Fällan och Slaktkyrkan för konserter och klubbar. Tre av nysatsningarna som kan läggas till listan är

Stadsgårdsterminalen, Banankompaniet och nu senast Maxim. Gemensamt för alla ovan nämnda aktörer är att livemusikverksamheten utgör en del av en större helhet som också omfattar restaurang, bar och evenemangs-, konferens- och annan nöjesverksamhet.

En särställning har Sveriges äldsta offentliga konsertscen, 150 års-jubilerande Gamla musikaliska akademien, som har bytt namn många gånger. Nu kallas verksamheten Musikaliska Kvarteret och förutom ett blandat konsertutbud på stora scenen ges också konserter på andra platser i huset, bland annat Clara Schumannsalen och Stallet.

Mindre privata aktörer

Stockholmsregionen är även hem för en bred flora av privata musikarrangörer av något mindre storlek med ett ofta smalare kommersiellt utbud, eller där livemusiken endast utgör en del av aktörens bredare utbud.

Till denna kategori hör även hotell, krogar och barer, där också livemusiken är en integrerad del i det större utbudet. Vissa av dessa utgör etablerade scener i Stockholm för ett professionellt musikutbud. Stampen, en klassisk jazz- och bluesscen, arrangerade till exempel närmare 250 spelningar förra året²³.

Bland andra aktörer kan nämnas Scandic Malmen, Berns, Scandic Grand Central, Restaurang Tyrol, Kafé 44, Snövit Bar och Restaurang, Kung Carls bakficka, Bluesbaren på Söder, Glenn Miller Café, Erlands, S:ta Clara Restaurant, Landet, Engelen, Kaijas Musiksalong, Hotell Hellsten, Wasahof, Teater Bristol, Snövit, Encore Music Club, Club Anchor, restaurang S/S Norrtälje och Little Dublin, båda i Norrtälje, för att nämna ett antal.

De mer etablerade och större spelställena inom bar-, hotell- eller restaurangverksamheterna har en mer professionell framtoning än de små, som ofta drivs ideellt oavsett musikgenre. I vissa fall arrangerar musikerna själva sina egna konserter på de mindre scenerna och blir på så vis själva musikarrangörer.

²² <https://www.musikindustrin.se/2024/01/15/mi-analys-de-svenska-livebolagen-del-2/>

²³ <https://soundlike2024.se/live-venue/>

Tabell 6: De största livebolagen 2022²⁴

		Omsättning 2022	Resultat 2022
1	Live Nation Sweden AB	1 024,4 mnkr	-19,5 mnkr
2	All Things Live Sweden AB	567,8 mnkr	7,7 mnkr
3	FKP Scorpio Sverige AB	522 mnkr	-4,3 mnkr
4	United Stage Artist AB	507,6 mnkr	8,6 mnkr
5	Lugerinc. AB	313,7 mnkr	12,6 mnkr
6	Krall Entertainment AB	236,6 mnkr	5,8 mnkr
7	Sweden Rock Festival AB ²⁵	210 mnkr	66,6 mnkr
8	2Entertain Sverige AB	191 mnkr	14,7 mnkr
9	Lifeline Entertainment AB	143,9 mnkr	2 mnkr
10	Södra Teatern Aktiebolag	76,4 mnkr	10,2 mnkr

Tabell 7: De största spelställena i Stockholmsregionen, antalet platser

Strawberry Arena	75 000
Tele2 Arena	45 000
Avicii Arena	16 000
Hovet	8 000
Globen Annexet	3 000

²⁴ <https://www.musikindustrin.se/2024/01/15/mi-analys-de-svenska-livebolagen-del-2/>

²⁵ Av dessa är alla utom Sweden Rock Festival lokaliserade i Stockholmsregionen

De mindre spelställen spelar en viktig roll i att utveckla artister från amatöرنivå via semiprofessionell till möjligheten att kunna leva på sin musik. En vanlig modell för arrangemangen är att själva arrangören hyr lokalen och står för kostnader som gager och marknadsföring, men i gengäld tar hela eller delar av biljettintäkterna ("pay and play"). Krögaren som äger lokalerna säljer mat och dryck till gästerna.

I övrigt finns inom denna kategori även renodlade musikaktörer som ofta kombinerar egen producerande verksamhet med arrangörsverksamhet. Ett exempel är a cappella-gruppen The Real Group som, förutom att arrangera konserter med den egna gruppen, även förmedlar olika sånggrupper och dirigenter, och arrangerar en årlig festival i Stockholm. Ett annat exempel är Cantemus, en kör med över 300 sångare, som ofta hyr in sig på större konserthallar med etablerade solister som gäst-artister från hela musikområdet.

I länet finns också körverksamhet under Putte Nelson med säte i Huddinge och Roots Music med säte i Norrtälje. Den senare har en bred konsertverksamhet med populärmusikgrupper från Sverige, USA, Storbritannien och andra länder som turnerar i ett nätverk av ideella föreningar, eldsjälar, krögare och andra arrangörer över hela Sverige och delar av Norden.

Exempel på andra aktörer där musiken utgör en del av helhetsupplevelsen är färjeaktörerna Eckerölinjen från Grisslehamn, men också Tallink Silja och Viking Line från Stockholm som arrangerar ett stort antal konserter i kortare format, och utgör således viktiga arbetsgivare för musiker och artister.

Musikfestivaler

I Stockholmsregionen arrangeras ett stort antal musikfestivaler inom olika genrer och med olika omfattning. Organisationsformerna varierar från festivaler i bolagsform (alternativt ägda eller förvaltade av större arrangörsbolag) till ideella föreningar. Musikfestivalerna är utspridda över hela Stockholmsregionen, från små källare till stora arenor, såväl inomhus som utomhus. En tydlig trend

i regionen är dock att de större utomhusfestivalerna med tillhörande campingområden har minskat. En annan utveckling är att musikfestivaler allt oftare äger rum på redan etablerade scener, där publiken köper biljett per evenemang snarare än en biljett för hela festivalen. Vem som är arrangör är inte heller självklart då en festival kan samarrangeras av många olika föreningar, företag med mera. Ibland kallas även en konsertserie för festival.

Bland de större musikfestivalerna inom pop och rock i regionen märks Lollapalooza Stockholm och samarrangerades av flera bolag som Perry Farrell, WME, C3 Presents och Live Nation Sverige tillsammans med dotterbolaget Luger. Popaganda var också en väletablerad popfestival där platsen varierat mellan universitetsområdet, Eriksdalsbadet och Slakthusområdet. Festivalen samarrangerades tidigare mellan den ideella föreningen Popaganda och Luger, men sedan 2022 drivs den enbart av föreningen. Varken Lollapalooza och Popaganda har arrangerats efter 2023.

Rosendal Garden Party är en musikfestival som sedan några år tillbaka arrangeras varje sommar i Rosendals trädgård på Djurgården, numera i regi av Rush Ent/RGP Festivals. Under förra året arrangerade Sustainable Punk för första gången festivalen Jungfrukällan i Slakthusområdet med fokus på ny, svensk musik.

Inom den klassiska- och nutida musiken finns som exempel den tidigare nämnda Östersjöfestivalen som arrangeras av Berwaldhallen,. Stockholm Early Music Festival arrangeras av en ideell förening och Sound of Stockholm arrangeras av flera konstmusikaktörer såsom Samtida Musik, Fylkingen, Auditorium, FRIM, Studio 53, SEKT med flera. Andra festivaler inom den nutida konstmusiken är festivalen Gränslandet – en symfonisk fest som arrangeras av föreningen ALMA, och Järna Festival Academy som arrangeras av en ideell förening med samma namn.

Exempel på andra profilerade festivaler är bland annat Sound of Stockholm, med fokus på samtida konstmusik, och OrganSpace, Stockholms internationella orgelfestival som återkommer vartannat år. De båda festivalerna arrangeras i samverkan

med flera olika aktörer och på flera platser. En ny festival, Global Sounds Festival, presenterar inte minst utom-europiska artister i samarrangemang mellan bland annat bolaget United Voice, Kulturhuset Stadsteatern och Uppsala Konsert & Kongress.

Fasching arrangerar Stockholm Jazz Festival på uppdrag av Stockholm International Jazz & Blues Festival. Dessutom ingår cirka 50 mindre scener som själva arrangerar sina evenemang. Festivalens centrala organisation bokar majoriteten av det internationella programmet och marknadsför samtliga evenemang via festivalens hemsida. Inom jazzgenren finns också mindre festivaler som till exempel Huddinge Jazzfestival och Järfälla Jazzfestival.

Utöver dessa arrangeras återkommande reklamfinansierade festivaler och evenemang med besökare från hela länet, inte minst i Kungsträdgården i Stockholm, där musik utgör ett viktigt inslag.

Ideella och andra musikarrangörer

En bred och central typ av musikarrangörer är de ideella arrangörsföreningarna i Stockholmsregionen. Inom denna grupp återfinns bland andra körer, kammarmusikföreningar, barockensembler, folkdanslag, jazzföreningar, musikfestivaler, samt ett stort antal ungdoms-, kultur- och etniska föreningar.

De ideella arrangörsföreningarna har generellt en större spridning i länet än andra organisationsformer. Det gäller inte minst de många jazzföreningarna, såsom Hjorthagens jazzklubb, Huddinge Jazz, Lidingö jazzklubb, Mälarö jazz, Södertälje jazz & bluesförening, Farsta Jazz syd, Haninge Jazzklubb, Jazz i Nynäshamn, Jazzklubb Nordost, Norrtälje Jazzclub, Sundbybergs Jazzklubb och Tyresö Jazz & Blues Club.

Även folkmusiken har många aktiva föreningar som arrangerar konserter. Det finns hela 22 arrangörsföreningar i länet som är anslutna till Riksförbundet för Folkmusik och Dans. Bland dessa finns Serbiska kulturföreningen, Kulturföreningen Bar Brasil, Sollentuna folkdansgille,

Latinamerikanska Folkteatern, Tigris Fåglar Nwares Dijla och Norrtälje Folk. Flera av föreningarna arrangerar även festivaler. Samtida Musik är ytterligare en arrangör som sedan 1960 arrangerar kammarmusikkonserter runt om i Stockholms län.

För närvarande finns 40 konsertarrangörsföreningar anslutna till Kammarmusik-förbundet, RANK och Svensk Jazz i Stockholms län.

Sedan några år tillbaka bedrivs en aktiv konsertverksamhet under namnet Ersta kulturscen i Ersta kyrka som drivs av Ersta Diakoni. Även Hägerstensåsens medborgarhus och Bio Aspen har blivit platser för livemusik.

I länet finns också ett par musikaliska scener som har en annan huvudman än kommunen, med en ambitiös satsning på inte minst klassisk musik. Bland dessa kan nämnas Tumba bruks musikalonger i Botkyrka, Kulturhuset i Ytterjärna i Södertälje och Edsbergs slott i Sollentuna. Gula Villan i Haninge har en särställning bland livemusikarrangörer inom popgenren. Sedan 25 år tillbaka driver föreningen Levande Zon verksamheten där.

Lokalhållande arrangörer

En annan grupp arrangörer återfinns bland lokalhållande föreningar som också verkar som arrangörer av bland annat konserter och danskvällar. Många av dessa finns samlade i de nationella riksförbunden Bygdegårdarna, Folkets Hus och Parker, samt Våra Gårdar.

Folkets Hus och Parker har 37 medlemsföreningar med samlingslokaler inom Stockholms län som arrangerar eller upplåter sina lokaler för livemusik. Till exempel arrangerar Folkets hus i Hallunda dansbandskvällar medan andra hus är mer inriktade på trubadurer eller världsmusik, inte sällan med lokala artister. En del föreningar arrangerar också festivaler eller karnevaler där musik är ett centralt inslag. Sommartid deltar också många Folkets husföreningar i länet i de musik- och scenkonstturnéer som Folkets hus arrangerar på riksplanet.

Stockholms läns bygdegårdsdistrikt omfattar 64 medlemmar och gårdar, de flesta är belägna i regionens kranskommuner, varav 14 av dem i skärgården. Bygdegårdarna är själva kulturarrangörer

och distriktsorganisationen stödjer, genom det verksamhetsstöd man erhåller från Region Stockholm, arrangörskapet bland de lokala medlemmarna. Enligt uppgift från distriktsorganisationen har 42 av dessa medlemmar arrangerat musik de senaste åren, i huvudsak i form av trubadurer, men även grupper inom världsmusik och jazz. Majoriteten av dessa föreningar stod för ett mindre antal musikarrangemang årligen, åtta föreningar arrangerade fler än tio sådana arrangemang.

Inom Våra Gårdars Stockholmsdistrikt finns 28 gårdar anslutna. Våra Gårdar arrangerar regelbundet konserter och bedriver för närvarande projektet *Återstart Scen*, där medlemsföreningarna kan söka stöd för att arrangera livemusik i sin samlingslokal.

Även lokala hembygdsföreningar agerar musikarrangörer runtom i länet.

Studieförbunden

I Stockholmsregionen finns numera åtta studieförbund: ABF, Bilda, Folkuniversitetet, Medborgarskolan, NBV, Sensus, Studieförbundet och Vuxenskolan. Under 2023 har de sammanlagt arrangerat totalt 10 891²⁶ arrangemang med musikverksamhet. Det rör sig om studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet, samt kulturprogram. Totalt har man under dessa arrangemang haft 21 930 unika deltagare. Sensus och Bilda har störst musikverksamhet, delvis beroende på deras stora körverksamhet.

Några av studieförbunden har egna mindre scener men de flesta samarbetar med olika klubbar, kulturhus, kyrkor och andra scener vid sina arrangemang. Man arrangerar även musikfestivaler utomhus. Utbudet rymmer yrkesverksamma musiker såväl som semiprofessionella och amatörer som deltar i verksamheten.

Studieförbundens konserter och spelningar ger stora möjligheter för mindre etablerade musiker att synas och bredda sina nätverk. En viktig förutsättning anges vara gott samarbete med kommunen²⁷

och dess verksamheter som skola, kulturskola och annan fritidsverksamhet samt andra lokalhållande aktörer inom kommunen.

Kyrkorna

Kyrkorna, tillhörande olika trossamfund, är aktörer som erbjuder ett rikstäckande utbud av musik. Till exempel har Frälsningsarmén en lång tradition av både gudstjänstsång och olika typer av gospel- och barnköror, lovsångsteam och brassband för att nämna några exempel. Det gäller även andra frikyrkor såsom Pingstkyrkan, som har ett brett musikutbud med rötter i blues och gospel.

I rapporten "Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv" fastslås att Svenska kyrkan är en av landets största musikarrangörer och även en viktig arena för externa musikarrangemang av olika uttryck. Under 2022 organiserade Svenska kyrkan 5 000 köror över hela landet med över 88 000 aktiva personer, varav en tredjedel var barn och unga.

Bara inom Svenska kyrkans Stockholms stift (som utgör en del av hela länet) finns 175 kyrkor. Svenska kyrkan är en stor konsertarrangör i länet med konserter av varierande storlek, genreformer och ensembler. Statistiken för 2023 visar att över 304 000 personer besökte de närmare 2 400 musikkonserterna. Alla församlingar, nästan utan undantag, bedriver även körverksamhet i olika genrer. 2023 fanns 582 verksamma köror organiserade via Svenska kyrkan i Stockholmsregionen för olika åldrar och instrumentensemblar med omkring 14 000 deltagare.

Hägerstens församling är mest aktiv med 170 offentliga konserter 2023, tätt följd av församlingarna i Hedvig Eleonora, Farsta, Engelbrekt, Haninge, Huddinge, Västermalm, samt Hovförsamlingen.

Flera församlingar ger orgelkonserter varje vecka och någon församling driver till och med en symfoniorkester. Musikarrangemang vid dop, vigslar och begravningar skapar sysselsättning åt musiker. Kyrkorna hyr även ut sina rum till externa arrangörer, till exempel köror, och flera församlingar står redo för att börja hyra ut för konserter med profan

²⁶ Uppgift från Stockholms läns Bildningsförbund

²⁷ Utgiven 2020

anknytning, dock efter visst urval.

Tabell 8: Musikverksamhet i Stockholms stift 2023²⁸

Antal barnkörer	249
Medlemmar i barnkörer	4 903
Antal ungdomskörer	56
Medlemmar i ungdomskörer	974
Antal vuxenkörer	254
Medlemmar i vuxenkörer	7 050
Antal instrumentensembler	23
Medlemmar i instrumentensebler	270
Antal musikkonserter	2 382
Besök vid musikkonserter	304 354

Flera frikyrkor i länet, däribland Immanuelskyrkan och Betlehems kyrkan, arrangerar egna konserter och hyr ut sina lokaler till konsertverksamhet. Filadelfiakyrkan Rörstrand vid Sankt Eriksplan i Stockholm, har den största lokalen bland frikyrkorna med 1 600 platser för sittande och 1 800 platser för stående på parkett. Denna kyrka driver ett eget bolag, Filadelfia Convention Center, som ansvarar för alla externa evenemang. Drygt hälften av den externa konsertverksamheten gäller internationella akter. All uthyrning av Filadelfiakyrkans scen avser i stort sett profana konserter och föreställningar.

Kyrkorna utgör även hem för flera kammarmusikföreningar. Kammarmusik-föreningen i Södertälje har sin konsertverksamhet i Pingstkyrkan i Södertälje,

och Järfälla Kammarmusikförening driver sin konsertverksamhet i Aspnäskyrkan i Järfälla. I samarbete med Katarina församling i Stockholm ger Kammarmusikens vänner i Allhelgonakyrkan en konsertserie och en sommarfestival. Sedan 1999 har man genomfört över 300 konserter.

Fria teatrar och andra kulturaktörer

Fria teatrar inom regionen agerar i viss mån som musikevenemang eller möjliggör för musikarrangemang i sina teaterlokaler. De fria teatrarna hyr inte enbart ut sin lokal till externa musikarrangörer utan producerar också egna konserter och föreställningar som ofta befinner sig i skärningspunkten mellan musik och scenkonst, där inte minst Orienteatern har legat i framkant med ett omfattande samarbete med Luger. Fler exempel är Playhouse Teater som också hyr ut sin lokal för teaterarrangemang, samt Pygméteaterns kulturhus.

Två andra viktiga aktörer är både Folkoperan och Ulriksdals Slottsteater Confidencen i Solna som ibland ger rena konserter i egen regi och i egenskap av gästspelsscen. I Huddinge har teatergruppen Sláva ett avtal med kommunen att bedriva konsertverksamhet för barn och unga jämte den egna scenkonstverksamheten. I Södertälje arrangerar Oktoberteatern regelbundet konserter.

Marabouparkens konsthall i Sundbyberg har också presenterat en ambitiös musikserie de senaste åren, liksom sedan länge Prins Eugens Waldemarsudde. Även konsthallen Artipelag ger ofta konsert. Ett nytillskott är Mötesplats Mariatorget, som drivs av Stockholms Stadsmission i S:t Paulskyrkan som har stående musikinslag, inte minst under rubriken *Hemlig tisdag*.

Sedan ett tiotal år arrangerar Piano Vision ett antal pianokonserter med etablerade svenska och internationella pianister på Konstakademien. Även Riddarhuset har regelbunden konsertverksamhet.

²⁸ Uppgift från Stockholms stift

Försvarsmakten

Försvarsmakten driver två professionella orkestrar i Stockholm där de främsta uppdragsgivarna är Försvarsmakten, Hovet och regeringen.

Arméns musikkår är den största med sina 53 heltidsanställda musiker. Musikkåren uppträder ofta vid statsbesök och audienser på Kungliga slottet, men har också en omfattande konsertverksamhet på olika offentliga scener såsom Berwaldhallen och vid nationaldagsfirandet på Skansen.

I Stockholm finns även Livgardets dragonmusikkår, som består av 30 heltidsanställda musiker. Det är den enda kvarvarande beridna musikkåren i Sverige och ansvarar för all musik till häst i statsceremoniella sammanhang. De genomför även avsuttna konserter med en stämbesättning snarlik ett traditionellt brassband, bland annat i Musikaliska Kvarteret.

Försvarsmaktens tredje orkester, Marinens musikkår, består av 30 heltidsanställda musiker, som är stationerade i Karlskrona.

Musikbolag och strömning

Musikindustrin har genomgått omfattande förändringar de senaste decennierna, med övergången från fysiska skivor till digital distribution och strömning som den mest påtagliga utvecklingen. Stockholmsregionen har spelat en central roll i denna transformation, och är hem för både etablerade musikbolag, musikförlag och innovativa strömningstjänster. I texten nedan belyses övergripande hur dessa aktörer arbetar och vad deras verksamhet betyder för branschen.

Musikbranschens ekonomi

Den svenska musikbranschen upplevde ett rekordår 2023 med en total nettoomsättning på 15,4 miljarder kronor²⁹ och ett bruttovärde på 22,8 miljarder kronor. Branschen omfattar inspelad musik, livemusik och upphovsrättsliga intäkter, där strömning fortsatt dominerar som intäktmodell för inspelad musik.

Siffror från Stim för 2024 visar att rättighetser-sättningen uppgick till drygt 1,8 miljarder kronor, där 1,1 miljarder gick till upphovspersoner i Sverige och 0,7 miljarder till förlag. 80 procent avräknades till upphovspersoner och förlag hemmahörande i Stockholmsregionen.

Bruttovärdet av inspelad musik uppgick till 7,3 miljarder kronor, medan nettointäkterna till maste-rägare³⁰ var 3,7 miljarder kronor, med betydande andelar som tillfaller strömningssplattformer och utländska licenspartners. Upphovsrättsliga intäkter nådde 4,4 miljarder kronor, där musikexporten stod för 57 procent. Livemusiken visade stark återhämtning med en inhemsk omsättning på 7,2 miljarder kronor och nettoexportintäkter på 1,5 miljarder kronor. Dock är livemusiken en oförutsägbar sektor, vilket illustreras av en lägre aktivitet under 2024.

Branschen har det senaste året påverkats av inflation, valutaförändringar och höjda strömning-priser, samtidigt som AI-teknik skapar osäkerhet kring framtida intäkter. Trots dessa utmaningar kan branschen sägas stå stark och väl positionerad för framtida möjligheter.

Musikförlag och musikbolag

I Stockholms län är det vanligt att musikbolag och musikförlag är sammanlänkade eller ingår i samma koncern, vilket speglar den nära samverkan som är central inom musikbranschen. Många av de stora internationella musikbolagen som Universal Music, Sony Music och Warner Music har både musikbo-lagsverksamhet och förlag under samma tak. Dessa bolag hanterar inte bara produktion och distribution av musik, utan ansvarar även för rättigheter och royalty till låtskrivare och kompositörer.

Utöver de stora bolagen finns det många oberoende musikbolag och musikförlag i Stockholmsregionen som formellt är separata men som ofta samarbetar nära. Till exempel kan ett musikbolag ge ut en artist medan ett fristående musikförlag hanterar upphovsrätt och ersättningar för de låtskrivare som är kopplade till artisten. Samtidigt finns flera mindre aktörer som är dotter-bolag till större internationella koncerner.

Musikförlag arbetar med musikskapare och låtskrivare för att maximera intäkterna från verk, inklusive texter och melodier. De erbjuder både kreativt stöd och administrativ hantering, vilket inkluderar licensiering och insamling av rättigheter. Många artister samarbetar både med musikförlag och musikbolag, medan andra låtskrivare främst skapar musik för andra artister, orkestrar eller filmproduktioner.

Den svenska förlagsbranschen kännetecknas av ett fåtal stora aktörer, såsom Universal Music

²⁹ https://static1.squarespace.com/static/584ecd35725e2509ff6e669e/t/67221f648f0db85999fad62b/1730289529920/Musiksverige+Rapport_2009-2023.pdf
³⁰ Masterägare är vanligtvis det musikbolag och/eller de artister som har bekostat inspelningen

Publishing, Sony Music Publishing Scandinavia och Warner Chappell Music, samt ett mellanskikt och många mindre förlag. Det största förlaget i Stockholmsregionen är Universal Music Publishing med en omsättning på 633 miljoner kronor år 2022. Inom konstmusikområdet är anrika Gehrman's störst med sin profil på kör-, kammar- och orkestermusik tillsammans med musikpedagogiskt material.

Trots att de största förlagen har haft en stabil utveckling från 2013 till 2022, med vissa som dragit fördel av musikströmning, lever många förlag med mindre omsättning än tidigare. Strömning har tagit längre tid att kapitalisera på inom förlagssektorn, och traditionella intäktskällor som TV, radio och bakgrundsmusik är fortfarande centrala. Samtidigt utgör AI-genererad musik och billigare musikkataloger en utmaning för musikförlagens långsiktiga intäkter.

Större musikbolag i Stockholms län

Stockholmsregionen är ett av Europas viktigaste musikcentrum och har historiskt varit hem för flera betydande musikbolag som har format musikbranschen.

Två viktiga exempel är Polar och Sonet. Polar Music, grundat av Stikkan Andersson 1963 i Stockholm, spelade en avgörande roll i den internationella framgången för ABBA. Bolaget kombinerade artistutveckling med innovativa strategier för marknadsföring och distribution, vilket banade väg för en globalisering av svensk musik. Polar Music köptes upp av Universal Music Group 1989, och dess arv lever vidare genom ABBA:s globala inflytande och den årliga Polar Music Prize som hedrar framstående insatser inom musik. Sonet Records, grundat i Stockholm på 1950-talet, var betydelsefullt för att introducera nya musikgenrer i Sverige, inklusive jazz och rock. Sonet blev så småningom en del av Universal Music Group, vilket markerar en konsolidering av den svenska musikmarknaden.

Att flera av de största globala musikbolagen har valt att etablera kontor i Stockholm är ett tecken på regionens centrala roll inom den internationella musikbranschen. De största bolagen

kallas majorbolag, de är multinationella och utgörs idag av tre: Universal Music Group, Sony Music Entertainment och Warner Music Group. Stockholm fungerar som en kreativ och strategisk hub, där närheten till framstående artister, producenter, och tekniska lösningar skapar unika möjligheter för bolagen att växa. Dessutom bidrar Stockholmsregionens position som hem för Spotify och andra techbolag till att stärka regionens attraktionskraft som en musikindustriell knutpunkt.

Universal Music Sweden, med sitt huvudkontor i Stockholm, är en av de ledande aktörerna på den svenska musikmarknaden som har konstaterats. Bolaget är en del av Universal Music Group, som är världens största musikbolag. I Stockholm arbetar Universal Music Sweden med att utveckla och marknadsföra svenska artister både nationellt och internationellt. Genom avancerad dataanalys och strategiska samarbeten med strömningsplattformar som Spotify hjälper bolaget artister att nå nya publiker. Universal har även fokuserat på innovativa projekt, inklusive användning av artificiell intelligens för musikproduktion och marknadsföring, samt satsningar på immersiva upplevelser.

Sony Music Entertainment, som har ett kontor i Stockholm, är en annan stor aktör på den svenska musikmarknaden. Bolaget arbetar nära artister och producenter för att utveckla lokala talanger och marknadsföra internationella stjärnor i Sverige. Sony Music Sweden har också varit engagerat i att utveckla innovativa sätt att distribuera musik, såsom virtuella evenemang och interaktiva kampanjer på sociala medier. Kontoret i Stockholm fungerar som en central hub för bolagets nordiska verksamhet.

Warner Music Sweden, med sitt kontor i Stockholm, är också en betydande aktör inom musikbranschen. Bolaget är en del av Warner Music Group och har spelat en nyckelroll i att lyfta fram svenska artister internationellt, till exempel Darin. Warner Music arbetar aktivt med att använda data och insikter för att utveckla artistkarriärer och skräddarsy marknadsstrategier för både den svenska och globala publiken.

De övriga musikbolagen brukar kallas indiebolag.

Tabell 9: De tio största musikförlagen omsättningsmässigt år 2022³¹:

	Musikförlag	Omsättning 2022
1	Universal Music Publishing AB (koncern)	633,1 mnkr
2	Sony Music Publishing Scandinavia AB (koncern)	433,3 mnkr
3	MXM Music AB	390,7 mnkr
4	Warner Chappell Music Scandinavia (koncern)	241,6 mnkr
5	BMG Rights Management (Scandinavia) AB	150,3 mnkr
6	The Kennel AB	84,9 mnkr
7	Gehrmans Musikförlag AB (koncern)	38,5 mnkr
8	Peermusic AB	37,1 mnkr
9	Cosmos Music Publishing AB	27,7 mnkr
10	Edition Björlund AB	20,5 mnkr

Tabell 10: De tio största musikbolagen omsättningsmässigt år 2022³²:

	Musikbolag	Omsättning 2022
1	Epidemic Sound AB	1 051,2 mnkr
2	Universal Music Aktiebolag	810,7 mnkr
3	Sony Music Entertainment AB	561,8 mnkr
4	Firefly Entertainment AB	368,8 mnkr
5	Warner Music Sweden Aktiebolag	322,2 mnkr
6	Playground Music Scandinavia AB	142,2 mnkr
7	Overtone Studios (A-P Records)	140,9 mnkr
8	Lady of the Lake Music Aktiebolag	41,3 mnkr
9	Cosmos Music AB	33,8 mnkr
10	Sound Pollution Aktiebolag	25 mnkr

31 <https://www.musikindustrin.se/2024/02/06/mi-analys-de-svenska-musikforlagen-del-3/>32 <https://www.musikindustrin.se/2023/12/12/mi-analys-de-svenska-musikbolagen-del-1/>

Tabell 11: De 10 största indiebolagen omsättningsmässigt år 2022 :³³:

	Bolag	Omsättning 2022
1	Epidemic Sound AB	1 051,2 mnkr
2	Firefly Entertainment AB	368,8 mnkr
3	Queenstreet Content AB	178,6 mnkr
4	Playground Music Scandinavia AB	142,2 mnkr
5	Overtone Studios AB	140,9 mnkr
6	Jubel AB	84,5 mnkr
7	Year0001 AB	69,4 mnkr
8	Pinguettes Recordings AB	64,6 mnkr
9	Audiowell AB	64 mnkr
10	Catfarm Music AB	61,6 mnkr

Epidemic Sound grundat 2009 är ett svenskt musikbolag med huvudkontor i Stockholms, grundat 2009. Företaget specialiserar sig på att tillhandahålla royaltyfri musik till kreatörer, varumärken och mediebolag världen över. Genom sin affärsmodell köper Epidemic Sound upp rättigheterna direkt från kompositörer och erbjuder deras musik via en prenumerationstjänst eller licensbaserade lösningar.

Till skillnad från traditionella musikbolag, där artister och låtskrivare ofta får betalt genom royalties, ger Epidemic Sound kompositörerna en engångsbetalning för deras verk, samtidigt som de får möjlighet att tjäna pengar via en delningsmodell baserad på användning. Denna struktur har gjort bolaget till en disruptiv aktör inom musikindustrin och bidragit till dess internationella expansion.

Idag har Epidemic Sound en omfattande katalog av musik som används i allt från YouTube-videor och podcasts till reklamfilmer och tv-produktioner. Bolaget har vuxit till en ledande aktör inom branschen och fortsätter att förändra hur musik distribueras och används i digitalt innehåll.

Stockholmsbolagen Queenstreet Content, Overtone Studios, Catfarm Music och Lady of the Lake är kanske framför allt kända för att skapa innehåll för funktionsspellistor på strömningstjänster.

TEN Music Group, också baserat i Stockholm, är ett oberoende musikbolag som fokuserar på artistutveckling och internationell distribution. Grundat 2003 av Ola Håkansson, har bolaget varit hem för artister som Zara Larsson och Icona Pop, och spelat en betydande roll i att exportera svensk popmusik till världen.

Playground Music Scandinavia grundades 1999 och är idag Nordens största indiebolag med kontor i Stockholm och Malmö, Köpenhamn, Oslo, Helsingfors, Tammerfors och Tallinn. Artister som Dina ögon, Hooja, Tomas Ledin och Eagle-Eye Cherry ingår där. Jubel, som också producerar festivaler och är artistagentur, arbetar med artister som Maxida Märak, Carola, Peter Jöback och Silvana Imam.

³³ <https://www.musikindustrin.se/2024/04/15/mi-analys-de-svenska-indiebolagen-det-5/>

Pophouse Entertainment, grundat av Björn Ulvaeus och Conni Jonsson, är ett framstående och unikt exempel på Stockholmsbaserat företag som investerar i musikköpa och utvecklar varumärken inom underhållning, som vi inte har sett tidigare i Sverige. Bolaget har förvärvat betydande kataloger, inklusive 75 procent av Aviciis musikköpa och rättigheterna till Swedish House Mafia. Nyligen förvärvade Pophouse även KISS låtkatalog och varumärke, inklusive rättigheterna till bandmedlemmarnas ansiktsmålningar, med planer på att utveckla avatarshower och andra upplevelser.

Dessa investeringar från Pophouse visar på en trend där svenska företag spelar en allt större roll i den globala musikindustrin genom strategiska förvärv och innovativa upplevelser. Bland Pophouse innehav finns också attraktionerna Cirkus, ABBA-museet och Avicii Experience, som lockar besökare till Stockholmsregionen.

Musiktechbolag och strömning

Musiktechbolag är sådana bolag inom musikindustrin där en teknisk lösning, en teknisk plattform, eller andra former av tekniskt inriktad verksamhet är den huvudsakliga produkten.

Strömning har blivit den dominerande formen av musikköpa globalt, och Stockholm spelar en central roll i denna utveckling, framför allt tack vare Spotify. Tjänsten, som grundades i Stockholm 2006, har haft en avgörande inverkan på hur musik konsumeras och distribueras världen över. Genom att erbjuda ett omfattande musikbibliotek och en lättillgänglig plattform har Spotify förändrat förutsättningarna för både artister och musikbolag.

De upphovsrättsliga onlineintäkterna, som främst avser ersättning för musikverk, har ökat kraftigt i Sverige sedan 2009, med en särskilt stark tillväxt under perioden 2021–2023³⁴. År 2019 uppgick de inhemska onlineintäkterna till 350 miljoner kronor, medan de år 2023 hade stigit till 567 miljoner kronor. Dessa intäkter inkluderar köpta downloads, videotjänster och webbradio, men musikströmning är den klart dominerande källan. Under 2010-talet

växte onlineintäkterna i takt med att fler svenska konsumenter övergick till betalda strömningsabonnement. Medan de år 2023 hade stigit till 567 miljoner kronor. Dessa intäkter inkluderar köpta downloads, videotjänster och webbradio, men musikströmning är den klart dominerande källan.

Från och med 2021 har onlineintäkter blivit den största intäktskällan för musikförlag och musikskapare, och har därmed gått om bakgrundsmusiken, som nu är det näst största segmentet. Tillsammans stod online- och bakgrundsmusik för 53 procent av de totala upphovsrättsliga intäkterna på den inhemska marknaden år 2023. Det bör dock noteras att intäktsstrukturen varierar mellan olika musikförlag och skapare. För vissa genererar radio större intäkter än strömning, medan andra, exempelvis inom klassisk musik, kan ha liveframträdanden som sin främsta inkomstkälla.

Spotify, med över 500 miljoner aktiva användare, är en av världens största strömningsplattformar och en nyckelaktör inom musikbranschen. Plattformen möjliggör en global räckvidd för artister, från oberoende skapare till internationella stjärnor. Dess avancerade algoritmer och datadrivna rekommendationssystem gör det möjligt för användare att upptäcka ny musik som är anpassad efter deras smak, vilket har förändrat sättet musik konsumeras. Förutom distribution erbjuder Spotify detaljerade data om lyssnarbeteenden, vilket gör det enklare för bolag och artister att utveckla effektiva marknadsföringsstrategier och bättre förstå sin publik.

I Stockholmsregionen finns också Soundtrack Technologies Sweden, som står bakom en av världens ledande plattformar för business to business-musik, till exempel bakgrundsmusik till butiker och hotell. Bolaget är först i världen med en global, direkt licensmodell för företag att spela musik lagligt, med över 15 000 licensavtal med musikbolag, musikförlag, upphovsrättsorganisationer, och genom dem, artisterna. På plattformen Soundtrack Your Brand finns en liknande stor katalog som konsumenttjänsterna Spotify och Apple har.

Trots strömningens framgångar står musikbran-

³⁴ https://static1.squarespace.com/static/584ecd35725e2509ff6e669e/t/67221f648f0db85999fad62b/1730289529920/Musiksverige+Rapport_2009-2023.pdf

schen inför flera utmaningar. Strömningstjänsternas affärsmodeller har lett till debatter kring ersättningsnivåer för artister och rättighetshavare. Samtidigt ökar konkurrensen från nya aktörer och teknologier, inklusive AI-genererad musik.

Tabell 12: De tio största musiktechbolagen omsättningsmässigt 2022³⁵

	Bolag	Omsättning 2022	Verksamhetsinriktning
1	Spotify AB	78 045 mnkr	Strömningplattform
2	Dolby International AB	5 332 mnkr	Ljud- och lyssningsteknologi
3	Marshall Group AB (Zound Industries)	3 110 mnkr	Ljud- och lyssningsteknologi
4	Epidemic Sound AB	1 051 mnkr	Musikleverantör
5	GN Audio Sweden AB (Jabra)	781,2 mnkr	Ljud- och lyssningsteknologi
6	Creative Technology N.E. AB	575,5 mnkr	Konsert- och turnéteknik
7	Ice Operations AB	528,8 mnkr	Musikrättigheter
8	Amuseio AB	429,3 mnkr	Digital distribution
9	Clavia Digital Musical Instruments AB (Nord)	410,6 mnkr	Instrument och programvaror
10	Pophouse Entertainment Group AB	408 mnkr	Upplevelseteknologi

³⁵ <https://www.musikindustrin.se/2024/02/27/mi-analys-de-svenska-musiktech-bolagen-del-4/>

Museum och arkiv

I Stockholmsregionen finns ett antal verksamheter och institutioner som arbetar med att bevara, dokumentera och tillgängliggöra musik i alla dess former. Genom samlingar av instrument, manuskript, inspelningar och noter skapas en levande koppling mellan historien och samtidens musikskapande.

Privata och statliga aktörer

Bland de senaste tillskotten på länets museikarta finns Avicii Experience, som är tillägnad musikskaparen Tim Bergling, och ABBA The museum – båda ägs av Pop House Sweden, och kan beskrivas som interaktiva upplevelsemuseer, där besökaren i väldigt hög grad kan interagera, tack vare väl utbyggda tekniska lösningar.

Sedan 2017 finns också det statliga Scenkonstmuseet i centrala Stockholm, vars grund är Musikhistoriska museet från 1899, där man idag har 6 000 instrument i sin samling. Scenkonstmuseet, som ansvarar för att samla in material om musik, teater och dans, är numera en del av Statens musikverk.

Statens musikverk har i uppdrag att bevara kulturarvet inom scenkonsten och utför detta bland annat genom Musik- och teaterbiblioteket, som har föremål, litteratur, noter, pjäsmanus och mycket annat. Bibliotekets samlingar sträcker sig från 1100-talet fram till idag. Svenskt visarkiv, en annan del av Musikverket, innehåller noter, fotografier, personarkiv från svenska musiker samt ljud- och videospelningar. I över 50 år har arkivet dokumenterat vanliga människors musicerande runt om i landet.

Caprice Music är en skivetikett som ger ut musik från Musikverkets samlingar, medan Elektronmusikstudion (EMS) fungerar som ett utvecklingscentrum för elektronmusik och ljudkonst, med studior och utbildning för tonsättare och konstnärer från hela världen.

Under perioden 2011–2021 fördelade Musikverket också bidrag till det fria svenska musiklivet genom avdelningen Musikplattformen, men där delar av uppdraget och ekonomiska medel numera är över-

fört till Kulturrådet.

I Stockholmsregionen finns två statliga aktörer som utöver Statens musikverk svarar för insamling, bevarande och tillgängliggörande av musiken.

Den som ger ut en ljudinspelning i Sverige är enligt lag³⁶ skyldig att skicka in ett pliktexemplar till Kungliga biblioteket. Samma krav gäller för den svenska distributören när det handlar om importerad musik, ljudinspelningar eller videospelningar med svensk anknytning, exempelvis om en svensk artist eller kompositör medverkar eller om inspelningen har skett i Sverige. Lagen omfattar fysiska eller nedladdningsbara inspelningar, men inte strömmad digital musik.

Kungliga biblioteket, KB, har på olika sätt samlat in svensk musik sedan 1958, både från de stora skivbolagens breda utgivning till egenutgivning på kassett och cd. Man har ett stort antal cd, vinylskivor, kassetter och fonografrullar, men också noter från 1700-talet, ett antal personarkiv från kända svenska musikskapare och musikvideor. I den omfattande digitala musikkatalogen återfinns 38 000 poster rörande musik.

Även i Riksarkivet finns del musikrelaterat material, till exempel kring bildandet av Regionmusiken och dess föregångare inom den militära musiken.

Vid sidan av dessa kan även två andra verksamheter nämnas.

Stiftelsen Musikkulturens Främjande har en samling musikinstrument, manuskript och musikrelaterade föremål varav flera är unika även i internationell kontext. Där återfinns 2 000 autograferade kompositioner av tonsättare som Mozart och Beethoven, cirka 6 000 brev och dokument, 550 äldre musikinstrument, ett musikbibliotek samt

³⁶ Lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument

konstverk med musiktema och föremål från kända musikpersonligheter.

Stims dotterbolag Svensk Musik erbjuder deponering och arkivering av upphovspersoners opublicerade verk samt katalogisering av både opublicerad och utgiven musik och inspelningar. Arkivet innehåller över 90 000 verk och inspelningar. Svensk Musik har också ansvarat för digitaliseringen av SKAP:s omfattande populärmusikarkiv, och hanterar rättigheterna för notförlaget Edition Suecia och musikbolaget Phono Suecia.

Ekonomiska stödsystem

Kapitlet ger en översikt över olika statliga, regionala och kommunala kulturstöd, stipendier och priser inom musikområdet. Den beskriver också ett urval av olika organisationer, stiftelser, fonder och kulturaktörer som i Stockholmsregionen stödjer musiker, kompositörer, arrangörer och andra kulturutövare genom bidrag, stipendier och priser.

Statliga insatser i form av kulturstöd, stipendier och priser

Kulturrådet

Kulturrådet är en myndighet som genom att främja, följa upp och fördela bidrag till kultur är med och förverkligar nationell kulturpolitik. Stödgivning ges till organisationer och verksamheter som arbetar professionellt med konst och kultur i Sverige och internationellt.

Kulturrådet har numera tre renodlade sökbara bidrag inom musikområdet. Det nya bidraget *Projekt inom musikområdet* går till konstnärlig produktion, kulturarrangemang i Sverige och internationellt utbyte, och är ett tidsbegränsat projekt. Bidraget kan sökas av fria aktörer inom musikområdet som är verksamma i Sverige och bedriver professionell verksamhet. Även lokala och regionala scenkonstinstitutioner kan söka bidraget för att samverka med kompositörer genom att beställa nya musikaliska verk. Professionellt verksamma aktörer i alla de nordiska länderna kan söka bidraget för att ge ut samisk musik.

Härutöver finns två typer av verksamhetsbidrag, dels till fria musikgrupper som har en omfattande och kontinuerlig konsertverksamhet, dels till musikarrangörer för att främja ett varierat utbud av konserter.

Kulturrådet har också andra bidrag som berör musikområdet i Stockholm. Under rubriken "Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse" är till exempel Kungliga Musikaliska Akademien, Ulriksdals Slottsteater Confidencen och Eric Ericsons Kammarkör utpekade av regeringen att erhålla stöd. "Utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet i Region Stockholm" – som motsvaras av kultursamverkans-modellen för andra regioner – kan sökas av

bland annat Folkoperan och av Region Stockholm för den regionala musikverksamheten.

Bland de 27 arrangörer i Stockholmsregionen som beviljades stöd för verksamhet 2023 fanns exempelvis. Fasching, Stockholm Jazz Festival, Selam, Fahrang, Audiorama, Kammarmusikens Vänner, Fylkingen, Kulturhuset i Ytterjärna och Stockholm Early Music Festival. De fyra riksförbunden med säte i Stockholm som stöddes var Kammarmusikförbundet, Svensk Jazz, Riksförbundet för Folkmusik och Dans, samt MAIS, Musikarrangörer i Samverkan.

85 musikgrupper i Stockholmsregionen beviljades verksamhetsbidrag, däribland Drottningholms Barockensemble, Ensemble Yria, Ensemble Villancico, Golbang, Vokalharmonin, Gustaf Sjökvists Kammarkör, KammarensembleN, Rebaroque, Stockholms Saxofonkvartett och VoNo Vocals för att nämna några.

För de 95 projekt – till exempel konserter eller samarbetsprojekt av olika slag – som fick stöd 2023 av aktörer i Stockholmsregionen återfanns bland annat Ukrainska Institutet i Sverige för European Music Festival; Semente för både Jazzcamp for Girls & Feminine – the Female Side of Jazz, och Stockholm Women's International Jazz Festival 6th edition - "Silenced voices"; Lina Nyberg Music Production för Big Band Series; Fylkingen för sitt 90-årsjubileum; Blåarsymfonikerna för Mina drömmars stad; Föreningen Kvinnlig Anhopning av Svenska Tonsättare för Akt 1 Export nordisk musik av kvinnor; Sound of Stockholm; Debaser för minifestival under Liveuropes nätverksträff i Stockholm; Ging Ging för El Perro del Mar; Kammarmusik NU för Arnold Schönberg: Sverige – Norden – Världen; Riksförbundet för Folkmusik och Dans för nationella turnésamarbeten; Stockholms Saxofonkvartett

för Gemini; Studio 53 för Svensk Musikvår – orgelklanger i samspel; samt Årsta Folkets Hus för Årsta Livescen.

Kulturrådet stödjer också musikutgivning inom en rad genrer, bland annat jazz, experimentellt, hiphop, barnmusik, folkmusik, indie, samtida konstmusik och elektroniskt. För 2023 stöddes 108 olika utgivningar med musikbolag i säte i Stockholm och 96 från övriga landet.

Härutöver stödjer Kulturrådet också en rad så kallade centrala amatörmusikorganisationer. De musikorganisationer i Stockholms län som fick stöd 2023 var Equmeniakyrkans sångarförbund, Föreningen för Tidig Musik, Riksförbundet för Folkmusik och Dans, Svenska Arbetarsångarförbundet, Sveriges Kyrkosångsförbund, Sveriges Körförbund, Sveriges Orkesterförbund och Sveriges Spelmäns Riksförbund.

Andra musikaktörer i Stockholms län som stöds via Kulturrådet är Export Music Sweden, Musikcentrum Riks, Musikalliansen och Berwaldhallen för Östersjö-festivalen, samt European Union Youth Orchestra.

Konstnärsnämnden

Konstnärsnämnden är den statliga myndighet som ansvarar för genomförandet av den statliga konstnärspolitiken genom att främja konstnärers möjlighet att vara verksamma och utveckla sitt konstnärskap, inte minst internationellt. Uppdraget omfattar konstnärer i hela landet, inom samtliga konstområden. En viktig del är att analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor, som är en grundförutsättning för konstnärers livssituation, verksamhet och utveckling. Inom musikområdet arbetar Konstnärsnämnden med olika främjande insatser ofta i samverkan med externa aktörer, till exempel genom att arrangera seminarier om ämnen som AI eller psykisk ohälsa inom musikområdet. En samarbetspartner är Export Music Sweden, som har till uppgift att bidra till ökade musikexportintäkter för hela Sveriges musikindustri. I samverkan med Konstnärsnämnden har man bland annat tagit fram landsguider om hur musikbranschen fungerar i olika länder och en artist- och eventdatabas, där potentiella uppdragsgivare kan komma i kontakt med musiker.

Tabell 13: Statistik från Kulturrådet beträffande musikområdet i Stockholmsregionen 2023

	Antal sökande från Stockholmsregionen ³⁷	Antal bifall	Summa sökt	Summa beviljat
Arrangörer	61	27	61 423 743	9 390 000
Riksförbund	6	4	6 943 500	4 535 000
Musikgrupper	128	85	21 347 801	6 990 000
Utgivning	436	108	31 086 075	7 022 550
Projektbidrag	279	95	68 307 650	9 597 900
	904	315	189 108 769	37 535 450

³⁷ Siffror avser sökande från Stockholmsregionen 2022 för verksamhet 2023. Samtliga uppgifter från Kulturrådet.

Det finns en mängd olika typer av stipendier och bidrag att söka hos Konstnärsnämnden, där arbets- och långtidsstipendier, bidrag för internationellt utbyte och resor, samt projektbidrag utgör de största. Av totalt 2 347 sökande inom musikområdet 2023 kom 54 procent från Stockholmsregionen. De flesta sökande verkade inom pop/rock, tätt följda av jazz och konstmusik/improvisation, se tabell³⁸.

Inom bild och form, musik, dans, cirkus och teater omfattar även Konstnärsnämnden internationella program för de olika konstarterna med residensverksamhet, samarbeten och samverkansprojekt där svenska konstnärer erbjuds möjlighet att fördjupa sitt konstnärskap i en internationell miljö. Inom musikområdet finns samarbeten kring residens med musikaktörer i Kanada, USA, Senegal, Polen, Chile och Tyskland. Under 2023 fick 8 musikkonstnärer från Stockholms län (av totalt 15

från hela Sverige) residensvistelse i utlandet. I Sverige finns musikresidens i Sundsvall och Visby.

Arbets- och långtidsstipendier inom musik är ett-, två-, fem- eller tioåriga. 2023 beviljades 127 personer i Stockholmsregionen (av totalt 217) arbets- och långtidsstipendium inom musik. 2023 innehades tioårigt långtidsstipendium inom musik av Stockholmsbaserade Ellen Arkbro, Dan Berglund, Mime Brinkmann, Magnus Peter Broo, Britta Byström, Malin Dahlström, Johannes Geworkian Hellman, Jari Haapalainen, Martin Hederos, Kim Hedås, Svante Henryson, Gunnar Idenstam, Emil Jensen, Per "Texas" Johansson, Jacob Kellerman, Ida Lundén, Peder Mannerfelt, Nathalie Missaoui, Susanne Rosenberg, Josefin Runsteen, Shida Shahabi, Nils "Nisj" Svennem-Lundberg, Andrea Tarrodi och Lisa Ullén.

Tabell 14: Statistik från Konstnärsnämnden beträffande musikområdet 2023

	Sökande		Bifall		Fördelade medel	
	Sthlm	Totalt	Sthlm	Totalt	Sthlm	Totalt
Stipendium						
Arbets- och långtidsstipendium	653	1 231	127	217	19 202 200	29 809 100
Internationellt studiestipendium	22	38	2	2	130 000	130 000
Internationellt utbyte och resebidrag	404	720	164	259	2 540 000	4 130 000
Nationellt vistelsestipendium	25	43	1	2	40 000	80 000
Projektbidrag	126	244	16	30	2 221 000	4 043 000
Residens i utlandet	35	71	8	15	365 000	690 000
Stora musiktipendiet	-	-			300 000	300 000
Summa	1 265	2 347	318	525	24 798 200	39 182 100

Sthlm = Sökande i Stockholms län

Totalt = Alla sökande

³⁸ Samtliga uppgifter från Konstnärsnämnden

Andel sökande per genre 2023	Sthlm	Totalt
Elektronisk musik	10 %	9 %
Folk/världsmusik	9 %	12 %
Jazz/improvisation	17 %	17 %
Konstmusik	20 %	21 %
Pop/rock	28 %	24 %
Urban	8 %	5 %
Visa/ singer-songwriter	2 %	2 %
Övrigt	7 %	9 %

Priser och utmärkelser

Sedan över tio år tillbaka förvaltar

Konstnärsnämnden Per Ganneviks stiftelse som varje år delar ut stipendier till verksamma personer inom ett antal konstområden, däribland musik. Summan på 500 000 kronor till varje stipendiat gör det till ett av landets stora musikstipendier. Mats Edén erhöll stipendiet 2024 och bland de senaste årens pristagare inom musikområdet märks Laleh, Karin Dreijer och Goran Kajfeš.

Ett annat icke sökbart stipendium på 300 000 kronor är Stora musikstipendiet som delas ut årligen av Konstnärsnämnden till en aktiv och gränsöverskridande musikkonstnär. Förra året var musikproducenten och komponisten Elvira Anderfjärd mottagare, och dessförinnan återfinns Christer Bothén och Lena Willemark, alla hemmahörande i Stockholms län, samt Hans Ek.

Andra statliga och nationella stöd och priser

Det finns ett flertal näringspolitiska stöd som hanteras av statliga myndigheter med säte i Stockholmsregionen som förstås också omfattar näringsidkare inom kultur- och musikområdet. Utöver Tillväxtverket som har en rad olika

stödformer, kan nämnas Arbetsförmedlingens stöd till start av näringsverksamhet, och Vinnova, som ger bidrag till innovationsprojekt och forskning. Bland statliga fonder gör Allmänna Arvsfonden betydande insatser bland projekt inom olika samhällsområden, däribland kultur, som riktar sig till barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning.

I en internationell kontext är Svenska Institutet i Stockholm en viktig aktör för Stockholmsbaserade musiker med sina många olika bidrags- och finansieringsprogram, liksom Sveriges utsända kulturråd.

Regeringen delar varje år ut Musikexportpriset för att uppmärksamma insatser inom musikbranschen som riktat strålkastarljuset mot Sverige och därigenom bidragit till både svensk export och Sverige bilden i utlandet. Loreen fick priset 2023, och samma år tilldelades musikgruppen Europe regeringens hederspris och Melodifestivalen fick hedersomnämning.

Postkodlotteriets stiftelse är kanske den mest betydelsefulla oberoende, nationella finansören av kultur- och konstprojekt, vars enskilda stöd ofta omfattar ett par miljoner kronor. Sedan 2007 har över 2,2 miljarder kronor fördelats till projekt som

drivs av ideella organisationer. På musikområdet i Stockholmsregionen har man tidigare stöttat bland annat Selam, Svensk Live och Eric Ericsonhallen. Aktuella musikprojekt är till exempel HoM Academy där ungdomar från främst Järva-området kan utvecklas inom musikskapande, projektledning och entreprenörskap, samt Fylkingens satsning på att turnera runt i landet för att tillgängliggöra konst och musik för en ny och bred publik. Flera musikprojekt stöds också med mindre summor genom Grannskapsinitiativet inom Postkodlotteriet.

Mindre summor till många projekt ges också av Sparbanksstiftelserna runt om i landet. I Stockholms län finns Sparbanken Första, som verkar inom flera av kommunerna, men där har man ingen stödgivning för närvarande. Däremot är Roslagens Sparbank, där Norrtälje kommun ingår, en aktiv stödgivare till lokalt förankrade föreningar och verksamheter som även omfattar musik.

Regionala och kommunala kulturstöd

Region Stockholm

Region Stockholms kulturnämnd är en viktig stödgivare inom kulturområdet och hanterar ett antal stöd. Musikområdet är det enskilda konstområde som utan jämförelse erhåller totalt mest medel med drygt 200 miljoner kronor.

Verksamhetsstödet, som kan beviljas för ett, två eller tre år, syftar till att bidra till ökad utveckling, tillgänglighet och delaktighet till konst och kultur för invånare i Stockholms län. Stödet kan sökas av professionella aktörer inom det fria kulturlivet och av paraply- och intresseorganisationer inom kultur som är specifikt inriktade på Stockholms län.

De musikverksamheter som 2024 fick verksamhetsstöd från Region Stockholm var Audiorama, Eric Ericson internationella körcentrum, Fylkingen Kulturhuset i Ytterjärna, Lönnebergakvartetten, Musikcentrum Öst, Riksförbundet för folkmusik & dans, Selam, O/Modernt, Stockholm Early Music Festival, Fasching och Stockholm Jazzfestival, Blåarsymfonikerna och Stockholms saxofonkvartett.

Region Stockholms projektstöd kultur, kan

sökas för tidsbegränsade kulturprojekt som genomförs i Stockholms län. Projektstöd kan sökas två gånger per år. 2024 tilldelades 5 Folk Festival; Svensk musikvår; Funkisfestivalens finaler; Musik i Marabouparken; Ukrainska institutets European Festival: Ukrainian Spring; Stockholm Sangeet Festival; Mikaela Gustafsson; Klubb Mariama – African Live Music; Ensemble Yria; Alma – Gränlandet symfonisk fest; Sound of Stockholm; Fairplay Chamber Music 2024; Teaterstudio Lederman – MaxadMinoritetsMusik; Klubb Död; Stockholms Saxofonkvartett – Gemini; Drottningholms barockensemble; Fahrang – Kista Världsmusikfestival; Lumen Project; Kulturföreningen Gustavsberg – Nytt livv; EMS jubileumskonsert; Imprä – Lupino Live; Bar Brasil Summer Sessions; FRIM i Stockholm; Jiddischsällskapet – Kabaré Kleynkunst; Darya och månskensorkesterns 20 års jubileum.

Subventionsstöd barn och unga, tidigare kallat scenkonststöd, syftar till att ge länets barn och unga 0–25 år tillgång till cirkus, dans, musik, musikteater eller teater av hög konstnärlig kvalitet. Subventionen omfattar 50 procent av föreställningskostnaden eller biljettpriset samt reskostnader upp till en viss nivå. Alla produktioner som beviljas stöd är sökbara i Region Stockholms utbudskatalog Kulturkatalogen. Subventionen gäller alla kommuner i länet, förutom Stockholms stad som har den så kallade Kulanpremien (se nedan).

Som tidigare nämnts är Region Stockholm också huvudfinansiär av Konserthuset i Stockholm och genomförare av en rad olika främjarinsatser.

Nationellt centrum för musiktalanger erhåller stöd enligt särskilt avtal och Riksförbundet Unga musikanter region Stockholm erhåller föreningsstöd. Projektstöd kultur och hälsa går till projekt som ska bidra till att vårdtagare, personal och anhöriga får tillgång till återkommande kulturverksamhet med deltagande i fokus. Stödet prioriterar verksamhet för barn och unga, äldre eller personer med psykisk sjukdom som vistas på Region Stockholms olika enheter. Inom musikområdet är stödet en viktig finansiär av musikerterapi inom vården med stöd till Stiftelsen Musikbojen, Musikkraft musik och hälsa,

Viper musik, men finansierar även andra musikaliska möten genom MMK vox vocalis och Maria Kvist Kåse bland andra.

Region Stockholms kulturnämnd ger även stöd till folkbildning och föreningsliv, och finansierar därigenom stöd till folkhögskolor i länet med musik, samt mobilitetsstöd till invånare som studerar vid folkhögskola i andra län. Stödet till studieförbund på distriktsnivå inklusive kulturprogram är omfattande på just musikområdet. Inom stödet till ungdomsorganisationernas distriktsorganisationer återfinns exempelvis RUM – Riksförbundet unga musikanter.

Stockholms stad

Stockholm stads kulturstöd går under beteckningen Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang och kan sökas av yrkesverksamma verksamheter och organisationer för ett, två och tre år. Betoning läggs på publika program och arrangemang, samt konstnärlig produktion som leder till publika program. Av totalt 131 miljoner kronor till olika kulturformer delades 17,3³⁹ miljoner kronor ut inom musikområdet 2024.

För 2024 fick följande musikaktörer större stöd (över 400 000 kronor): Fasching och Stockholm Jazz Festival, Selam, Farhang, Fylkingen, Riksföreningen för Folk och Dans/ Stallet, samt Sveriges Radio/Berwaldhallen för Östersjöfestivalen.

Bland andra sökbara stöd där även musikområdet kan erhålla stöd finns till exempel stöd till kultur-etablering och utveckling, kulturprogram för äldre, ungas egna kulturprojekt och ett antal föreningsstöd. För barn och unga i förskola upp till gymnasiet finns ett subventionssystem, Kulanpremien, där staden står för hälften av kostnaden för biljetten eller föreställningskostnaden för en kulturaktivitet som sker på dagtid.

Bland stadens viktiga främjarinsatser inom musik finns bland annat en framtagna strategi för nattklubbar och livescener liksom kulturlotsarna, som är en länk mellan kulturlivet, fastighetsägare och stadens olika förvaltningar. Som exempel kan nämnas Maxim, B-K, Stadsgårdsterminalen och

Tabell 15: Region Stockholms stöd till musikområdet 2024

	Antal	Summa
Stockholms Konserthusstiftelse	1	175 300 000
Verksamhetsstöd	14	18 180 000
Projektstöd	23	2 280 000
Scenkonststöd/ Subventionsstöd		8 354 000
Projektstöd kultur och hälsa	4	920 000
Övriga stöd	2	798 612
Summa		205 832 612

The Node. Numera finns också en evenemangslots för att underlätta evenemangsarrangörer. Kulturförvaltningen ansvarar också för evenemangsområdet i Kungsträdgården och för andra viktiga musikrelaterade arrangemang, däribland Kulturnatten och Kulturfestivalen.

Stockholms stads kulturnämnd delar varje år ut ett antal sökbara kulturstipendier inom olika konstformer, däribland musik. Stockholms stads hederpriser utses av en jury och inom musik har det de senaste åren delats ut pris till Bengt Ernryd, Andrea Tarrodi, Eric Bibb och Rostam Mirlashari. Även bland mottagare av Bellmanpriset märks flera från musikområdet, bland annat kan Magnus Uggla, Lisa Nilsson, Thomas Gylling och Thåström nämnas.

Andra kommuners stöd

De övriga 25 kommunerna i Stockholmsregionen erbjuder olika typer av kulturstöd, bidrag och stipendier för att främja lokala kulturprojekt och

39 Uppgift från Stockholms stad

aktiviteter. Dessa stöd kan variera mellan kommunerna, men generellt sett finns projektbidrag, för tidsbegränsade kulturprojekt som riktar sig till allmänheten, och stipendier, som är riktade till enskilda kulturutövare för att främja konstnärlig utveckling. Samtliga har också föreningsstöd som går till föreningar och organisationer som ofta arrangerar musik- och kulturevenemang av olika slag.

Varje kommun har sina egna specifika kriterier och ansökningsprocesser. Många ger bara stöd till ideella föreningar, medan andra också vänder sig till andra juridiska organisationsformer. Ett kommunalt stöd kan också bestå i subventionerade taxor för föreningar som hyr lokaler som är i kommunal ägo.

Som tidigare har nämnts stödjer eller driver ett antal kommuner i regionen också scener. Här kan nämnas Södertälje kommun som stödjer Kulturhuset i Ytterjärna och har en egen kommunal gästspelsscen, Estrad, och Botkyrka kommun, som till exempel stödjer konsertverksamheten i Tumba Bruk. I Haninge kommun driver kulturföreningen Levande Zon sedan 25 år en av Stockholmsregionens mest aktiva musikscener för oetablerade band.

Kungliga Musikaliska Akademiens stipendier och priser

Kungliga Musikaliska Akademien förvaltar en stor andel av alla stiftelser som har musikutbildning som uttalat ändamål. Man delar ut närmare 8 miljoner kronor i stipendier varje år, som utgör avkastning från 114 stiftelser som alla har tillkommit genom skilda donationer. De nationella stipendierna, som erhålls efter provspelningar, ska främja fortsatta högre studier för musiker inom konstmusik- jazz- och folkmusikområdet, samt för dirigenter, kompositörer och instrument-tekniker. Därutöver finns det ett stort antal ungdomsstipendier och lokala stipendier som går till musikstuderande, samt fortbildningsstipendier i ensemblespel inom klassisk musik, folkmusik och jazz.

De två stora priserna som akademien delar ut, och som arrangeras i samverkan med musikaktörer över hela landet, är Solistpriset, som är Sveriges största pris för yngre sångare och musiker, och Blåsmusikprisen som numera finns i både inom klassiskt och jazz. Vid högtidssammankomsten i Stockholm delar akademien därutöver ut ett antal priser varje år som inte är sökbara, till

Tabell 16: Stockholms stad kulturstöd till musikområdet 2024

	Beviljad summa
Stöd till eget skapande, deltagande och folkbildning upp till 400 000 kr år 2024	1 305 000 kr
Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang upp till 400 000 kr år 2024	4 523 000 kr
Stöd till konstnärlig produktion och kulturarrangemang över 400 000 kr år 2024	8 750 000 kr
Stöd till kulturetablering och utveckling år 2024	2 716 000 kr
Totalsumma	17 294 000 kr

exempel Christ Johnson-prisen, Rolf Schock-priserna, Akademiens Tonsättarpris, Interpretpris, Folkmusikpris, Jazzpris och den främsta utmärkelsen, Medaljen för Tonkonstens Främjande.

En särställning bland akademi-anknutna stiftelser har Birgit Nilsson Stiftelsen som ungefär var tredje år delar ut Birgit Nilsson Prize, senast 2022 på Konserthuset i Stockholm. Med prissumman på 1 miljon dollar är det världens största pris inom klassisk musik.

Musikorganisationernas egna stipendier och priser

Musikorganisationerna Ifpi, FST, Skap och Stim är några av de etablerade musikorganisationerna som främjar musikskapare både ekonomiskt och genom en rad olika utmärkelser.

Redan 1969 delades Grammis ut för första gången i Stockholm. 2024 ägde galan rum på Annexet. Grammis delas ut av Ifpi, branschorganisationen för de svenska musikbolagen, och premierar en bredd av artister och musiker inom musikområdet. Bland de 23 olika priskategorierna återfinns Årets album, artist, låt och nykomling, men också dansband, elektro/dans, barnmusik, hårdmusik, jazz och kompositör. Bland Stockholmsbaserade vinnare 2024 vid galan på Annexet märktes Dina Ögon, Thomas Stenström, Cobrah, LISAS (Lisa Rydberg och Lisa Långbacka), The Zilliacus Quartet, Seinabo Sey och Karin Dreijer. Orup fick hederspriset och journalisten Jan Gradvall specialpriset.

Föreningen Svenska Tonsättare delar ut resebidrag och har flera konstmusikpriser. 2024 gick Rosenbergpriset till tonsättaren Marie Samuelsson, Elektronmusikpriset till Hanna Hartman och Musikens Möjliggörare till tidigare konserthuschefen Stefan Forsberg. Interpretpriset delas ut till musiker, ensembler, körledare eller dirigenter som särskilt utmärkt sig genom att framföra samtida konstmusik, och där fick KammarensembleN priset förra året. Skap delar vare år ut ett 30-tal stipendier. Little Jinder, Per Ekdahl, Britta Virve, Nils "Nisj" Svennem-Lundberg och Kristin Carpenter var bland

de Stockholmsbaserade pristagarna förra året.

Stim delar varje år ut det så kallade Stimstipendiet till tonsättare, låtskrivare och textförfattare inom ett stort antal musikstilar. 2024 gick det till 145 personer, varav 42 procent var hemmahörande i Stockholmsregionen. Anslutna upphovspersoner kan också bland annat söka projektmedel i programmet Musikdrömmen, och resebidrag i samband med spelningar utomlands. Stim premierar också att så kallad marknadsefetersatt musik spelas både live och i radio. Även anslutna musikförlag kan söka ekonomiskt stöd för projekt som främjar musikalisk mångfald.

Stim har också två stora priser. Platinagitarren går till en upphovsperson med exceptionella framgångar. Bland de senaste årens vinnare finns Moa "Cazzi Opeia" Carlebecker, Salem Al Fakir och Ilya Salmanzadeh, alla hemmahörande i Stockholmsregionen. Stimgitarren delas ut till kunder som använder musik på ett genomtänkt sätt i sin affärsverksamhet.

Sedan mer än 20 år delar Musikförläggarna ut ett antal priser till upphovspersoner vid en gala. Bland pristagarna på Artipelag 2024 från Stockholms län återfinns Annika Norlin och Jonas Teglund (Årets textförfattare), Martin "Max Martin" Sandberg och Ilya Salmanzadeh (Årets internationella framgång), Hanna "Yaeger" Jäger (Årets genombrott) och B. Tommy Andersson och Daniel Börtz (Årets konstmusikpris). Börtz blev också årets hederspristagare.

Här kan också nämnas två viktiga musiksammanhang, där en mängd priser och utmärkelser delas ut, och som förläggs till olika platser i landet. Folk & Världsmusikgalan i regi av Riksförbundet för Folkmusik och Dans, och Manifestgalan i regi av Sveriges Oberoende Musikproducenter, som våren 2025 arrangeras på Nalen i Stockholm.

Andra stipendier, priser och utmärkelser

Stiftelser utgör en viktig källa till ekonomiskt stöd för musikområdet, liksom av priser och utmärkelser. Av de 830 stiftelser som finns registrerade hos Länsstyrelsen⁴⁰, där "musik" ingår i ändamålsbeskrivningen, återfinns 268 stiftelser i

⁴⁰ Länsstyrelsernas stiftelserregister, <https://stiftelser.lansstyrelsen.se/>

Stockholmsregionen. Vissa vänder sig framför allt till enskilda utövare i utbildningssyfte eller stöd, andra till stöd för projekt och delar av organisationers verksamhet.

Flera stiftelser är tillkomna för att hedra stora musikpersonligheter och stödjer musiker som kan sägas verka i deras anda. Bland de många som är baserade inom Stockholmsregionen kan nämnas Stiftelsen Cornelis Vreeswijks Minne, Stiftelsen Alice Babs Jazzstipendium, och Stiftelsen Ted och Kenneth Gärdestad Minnesfond.

Bland andra stiftelser som har utmärkt sig genom att stödja musikområdet kan nämnas Helge Ax:son Johnsons stiftelse, Rosenborg Gehrman Stiftelse för svensk musik, Anders Walls Stiftelse, Stiftelsen Längmanska kulturfonden, Stiftelsen Svenska Musikfonden och The PS-L Trust Insamlingsstiftelse. På senare år har Signatur – Insamlingsstiftelse för musikfrämjande stöttat en rad musikverksamheter och projekt.

Eric Ericson Award är världens främsta kördirigenttävling för unga dirigenter, som arrangeras av Berwaldhallen i samarbete med bland annat Kungliga Musikaliska Akademien och Europeiska radio- och TV-unionen (EBU). Sveriges största kammarmusikpris, Järnåkerstipendiet, delas ut av Saltöstiftelsen.

Exempel på andra framstående priser och stipendier för olika delar av musikområdet är Årets Körledare, som delas ut av Föreningen Sveriges Körledare tillsammans med Rosenborg Gehrman Stiftelse; Ungikörs stipendium Årets barn- och ungdomskör-ledare; Karamelodiktstipendiet som delas ut av Povel Ramel-sällskapet och Sällskapet Stallbröderna; Norrbymedaljen som delas ut av Akademiska kören i Stockholm; Sixten Gemzéus stora musikstipendium som delas ut av Gålöstiftelsen; Handelsbankens Jan Wallanderpris,

som går till en musikhögskolestuderande; samt Folkets Hus och Parkers Ulla Billquist-stipendium.

2025 delade Micael Bindefelds stiftelse ut 700 000 kronor till dirigenten Sofia Winiarski för projektet Stulen musik, som ges bland annat på Folkoperan.

Det sedan länge etablerade Jenny Lindstipendiet, som har organiserats av Folkets Hus och Parker och Kungliga Musikaliska Akademien, har utöver pengar bestått av en konsertturné i Sverige och USA. Turnéverksamheten har inte genomförts senaste året av ekonomiska skäl.

Ett av de riktigt stora musikpriserna som delas ut i Stockholm är Polarpriset, Polar Music Prize, som delas ut av Stiftelsen Stikkan Andersons Musikprisfond, och som normalt går till två internationellt verksamma pristagare, en inom populärmusik och en inom konstmusik. Prissumman är 1 miljon kronor per pristagare.

Svenska Kyrkan delar varje år ut flera större kulturstipendier, bland annat inom kategorin musik.

De större mediaaktörerna arrangerar alla stora, årliga musikmanifestationer. Sveriges Radios P3 Guld går bland annat till Årets artist, grupp och låt. Galan görs inför publik, 2025 på Cirkus i Stockholm, och direktsänds i Sveriges Radio. Aftonbladets Rockbjörnen har en speciell plats på musikkartan, dels för att den har funnits i 45 år, dels för att det är läsarna som röstar fram vinnare. Rockbjörnen har delats ut på olika platser i Stockholm, däribland Gustaf Adolfs torg, Trädgården och nu senast Gröna Lund. Ännu äldre är Expressens musikpris Spelmanen, som delas ut sedan 1957. Bland kategorierna i Dagens Nyheters Kulturpris finns Musik och bland Svenska Dagbladets mottagare av Operapriset finns en bredd bland verksamma inom musikområdet.

Avslutande reflektioner

Stockholmsregionen är på många sätt en av världens ledande musikregioner och har ett rikt och dynamiskt musikliv. Grogrunden utgörs av en långvarig och bred mix av kommunala kulturskolor, studiecirkel, privata utbildare, folkhögskolor och högre utbildning. Det i sin tur resulterar i ett mångfacetterat musikutbud som sker i ett samspel mellan offentligfinansierade och privata verksamheter, föreningar och andra ideella aktörer.

En mångfald av utbildningsvägar

Stockholmsregionen har ett brett och imponerande utbud av musikutbildningar, från kommunala kulturskolor till inte mindre än tre högskolor och specialiserade yrkesutbildningar. Dessa inkluderar både traditionella musikprogram och initiativ som yrkeshögskoleutbildningar inom branschen, och förberedande för konstnärlig högskoleutbildning. Samarbeten mellan skolor, kommuner och professionella ensembler skapar möjligheter för unga att utvecklas inom orkestermusiken och inspireras av erfarna musiker.

Den expanderande privata musikundervisningen har bidragit till att den musikaliska genrebredden har ökat än mer inom utbildningsvägarna. De nya skolorna drivs ofta av musiker med stort musikaliskt och pedagogiskt engagemang, men de agerar på marknadens villkor, där efterfrågan – både föräldrars och barns – påverkar den musikaliska inriktningen. Det kan avläsas i att majoriteten av de privata kulturskolorna, som finns i några av länets kommuner, har populärmusikalisk inriktning.

På utbildningssidan för barn och unga växer populärmusik och musikproduktion, vilket riskerar att skapa obalans i genremässig mångfald. Tillgången till musikutbildningar är ojämn. När det gäller återväxt och talangutveckling är offentligt stöd till studieförbund av betydelse för hela musiklivets ekosystem, liksom ett brett utbud av platser och sammanhang där unga kan upptäcka och utveckla sitt musikintresse.

Inom musikområdet finns också en mängd vägar till att bli professionellt verksam utanför det etablerade utbildningssystemet – inte minst i Stockholmsregionen där det största antalet verksamheter finns inom musiken.

Många möjligheter på en fluktuerande marknad

Jämfört med många andra konstområden erbjuder musikbranschen relativt goda möjligheter till försörjning, och Stockholmsregionen utgör den starkaste plattformen för yrkesverksamma inom området i landet.

Arbetsmarknaden i regionen är på många sätt rik på möjligheter och erbjuder ett kreativt ekosystem med stor efterfrågan på musiker och kompositörer. Egenföretagandet är utbredd inom musikbranschen, liksom stora delar av kulturområdet, vilket ofta medför korta kontrakt och ojämn inkomst, precis som alla arbetsområden med stor frilansarbetsmarknad. Digitaliseringen och strömning skapar nya möjligheter för spridning och samarbete, både lokalt och internationellt.

Invånarna i Stockholmsregionen har tillgång till ett varierat och högkvalitativt musikutbud som täcker en mängd genrer. Regionen utmärker sig genom närheten till stora musikverksamheter och scener, samt en mångfald av musikarrangörer. Här finns allt från statliga och nationella institutioner till stora kommersiella aktörer med både nationell och internationell räckvidd, samt ett brett spektrum av ideella arrangörer, där föreningar av olika slag liksom kyrkorna är stora möjliggörare.

Stockholmsregionen har under det senaste decenniet ytterligare befestat sin position som Sveriges nav för den kommersiella musiken. En tydlig trend är att stora bolag köper upp mindre aktörer, och att ett och samma bolag kan vara både musikbolag, arrangör och bokningsbolag. Stora bolag fortsätter att dominera marknaden, samtidigt växer nya aktörer fram och tar betydande marknadsandelar.

Samtidigt ställs branschen inför utmaningar som höga kostnader och lönsamhetsproblem. Ur arrangörsperspektiv påtalas ofta svårigheterna när gagerna och omkostnaderna blir högre, och när löner och hyror inte justeras för inflationer.

Geografiskt dominerar den centrala stadskärnan som centrum för musikarrangemang, med många av de stora nationella och internationella aktörerna. Dessa aktörer och det breda utbudet som erbjuds är inte bara av intresse för regionens invånare, utan lockar också många besökare från andra delar av Sverige och från utlandet. Regionens kollektivtrafiknät gör det enkelt för länsinvånare att ta del av utbudet i olika kommuner, vilket främjar rörlighet och tillgänglighet. Invånarna i länet har dessutom en vana att resa för arbete, studier och fritidsaktiviteter, vilket ytterligare förstärker tillgången till kultur och musik över hela regionen.

Under de senaste åren har flera mellanstora musikscener tillkommit. Noteras kan att runt om i Stockholmsregionen återfinns ett relativt stort antal kommunala kulturhussatsningar, inte sällan i så kallad mellanstorlek med platser för ett par hundra åskådare. Hur skulle de kunna bli än mer tillgängliga för fler musikarrangörer och erbjuda ett brett spektrum av livemusik?

Många utmaningar är inte specifika för Stockholmsregionen. Olika syn från samhället påverkar till exempel förutsättningarna för olika genrer. Statliga momsregler gör att en spelning med dansband blir dyrare för en arrangör än om de tar in en storbandsorkester. Alkoholtillstånd för klubbar och livemusikställen innebär åldersgräns och hindrar därmed unga besökare, medan Konserthuset och Kungliga Operan kan sälja vin i pausen utan att yngre publik hindras från att komma in.

Musikens ekonomi och de olika delarna

Musikinstitutionernas och arrangörernas ekonomiska situation är helt avgörande för de många frilansarnas arbetssituation. Här noteras att både Region Stockholm och Stockholms stad gått mot strömmen och stärkt medlen till institutioner och fria aktörer inom kulturområdet inför 2025. Region

Stockholm och Stockholms stad bidrar också genom omfattande satsningar på kulturetablering och stöd för barn och unga, exempelvis genom subventionssystem.

Alla länets kommuner säkerställer också att tillhandahålla en subventionerad musikundervisning för barn och ung genom kulturskolan. Det utgår också offentligt stöd till studieförbund, folkhögskolor och föreningar. Dessa initiativ säkerställer en långsiktig utveckling av musiklivet och skapar en grund för att nå nya generationer av musiker och publik.

Under pandemin suddades gränser ut när krisstöden öppnade upp för nya typer av aktörer. När de främst statliga återstartsmedel som fanns i samband med pandemin nu är slut, har de statliga offentliga stöden rent generellt återgått till ursprungliga nivåer och inte heller alltid räknats upp, vilket i realiteten utgör en urholkning. Det innebär ett större söktryck medan stödet ligger på samma nivå som tidigare.

Digitaliseringen och strömningsplattformarnas dominans har förändrat intäktmodellerna för stora delar av musikbranschen. Även om digital distribution har gjort det enklare för artister att nå en global publik, har det också pressat intäkterna. Detta särskilt för oberoende artister som ofta får låga ersättningsnivåer från strömningstjänster. En kommande utmaning på strömningsekonomihimlen är EU-domen om att ersättning ska utgå till artister och låtskrivare också i länder som inte ger svenska rättighetsinnehavare motsvarande skydd.

Musiklivet har i stort återhämtat sig efter pandemin, publiken har hittat tillbaka. Flera arrangörer märker av att det finns en hög betalningsförmåga trots höjda biljettpriser, däremot sker biljettköp oftare med kortare framförhållning. När biljettpriserna höjs påverkas tillgängligheten för den breda publiken. Frågan är hur hållbar denna utveckling är, särskilt i en region som Stockholm där kulturella evenemang spelar en avgörande roll för identitet och turism.

Postkodsstiftelsen, Kungliga Musikaliska Akademien och Polarstiftelsen är bara några av de ickeoffentligt finansierade aktörer som spelar

centrala roller för att finansiera projekt och belöna framstående musiker och tonsättare.

Internationell musikteknologi och innovation

Internationellt har Stockholm ett starkt rykte som musikhuvudstadsregion, mycket tack vare framgångar för artister och producenter som Max Martin, Robyn och Avicii med många fler. Genom initiativ som Export Music Sweden och samarbeten med internationella organisationer, finns stora möjligheter att stärka musikexporten och utveckla svenska artisters närvaro på den globala scenen. Det förutsätter att såväl kulturpolitiken som näringspolitiken fortsätter att verka för att skapa möjligheter för området.

Här ska dock Konstnärsnämndens och Kulturrådets stöd till enskilda artister och upphovs personer respektive grupper nämnas som viktiga förutsättningar för internationalisering.

Stockholmsregionen har också en stark tradition av att arrangera stora evenemang och priser som bidrar till att stärka regionens rykte och locka publik. Priser som Polar Music Prize, Eric Ericson Award och Birgit Nilsson Prize skapar inte bara internationell uppmärksamhet utan bidrar också till att lyfta fram musiker inom olika genrer.

Digitaliseringen, som också innebär utmaningar, erbjuder nya möjligheter för innovation och distribution. Stockholmsregionen har flera ledande aktörer inom musikteknologi, såsom Spotify, Epidemic Sounds och Soundtrack Your Brand, som fortsätter att förändra sättet som musik konsumeras och distribueras. Här måste också Pophouse Entertainment nämnas som en betydande aktör som är involverad i många av musik- och nöjesindustrins delar.

Dessutom öppnar ny teknik som AI och immersiva upplevelser upp för nya kreativa uttryck och affärsmodeller inom musikbranschen som ännu är svåra att omfatta. Om AI ska vara ett verktyg för kreatörer i stället för att ersätta dem så måste det utvecklas på ett sätt som respekterar upphovsrätt, ger skaparna kontroll över hur deras verk används och säkerställer att de får rättvis ersättning när AI bygger vidare på deras arbete.

Slutord

Som rapporten visar är Stockholmsregionens musikutbud en mix av konst och underhållning, kultur och affärer, ideellt och kommersiellt och allt däremellan, inte sällan i en sömlös helhet där de olika delarna förutsätter varandra.

För att möta framtidens utmaningar och fullt ut utnyttja dessa möjligheter behöver alla idag verk samma finansiärer, stödgivare och möjliggörare i Stockholmsregionen fortsätta att satsa på mångfald av stödstrukturer. Det är viktigt att främja mångfald inom musik och se till att även mindre genrer och aktörer får möjlighet att utvecklas. Dessutom krävs innovation och samarbete för att dra nytta av digitaliseringens potential och stärka regionens position på den globala musikscenen.

Genom att satsa på långsiktig utveckling, samarbeten och nya teknologiska lösningar kan Stockholm befästa sin roll som en av världens ledande musikregioner och samtidigt säkerställa att musiklivet förblir dynamiskt, kreativt och inkluderande.

Aktörslista musikarrangörer

Tabell: Kulturförvaltningens sammanställda lista över musikarrangörer.

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
AB Fasching Musikproduktion	Stockholm					x
AB Gröna Lunds Tivoli	Stockholm	x				
AB Kolingen	Stockholm	x				
Act 4 You Marketing AB	Danderyd		x			
Adressa Webmedia AB	Stockholm		x			
Akademiska Folkdanslaget	Stockholm					x
Alfvénfonden	Stockholm					x
All moods productions	Stockholm		x			
Alvarez Produktion	Stockholm					x
Anja Bigrell enskild firma	Värmdö					x
Anrikningsverket	Stockholm					x
Artist & Eventbolaget	Stockholm		x			
Askanäs Kammarmusik-festivals förening	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
as-Sayf	Stockholm					x
At Kungsholmen aktiebolag	Stockholm		x			
Audere Vivere AB	Stockholm		x			
Audiorama/Audiorama Ekonomisk förening	Stockholm					x
Back to the sixties Sweden	Järfälla					x
Benedictsson & Hertz AB	Stockholm		x			
Bergshamra för alla	Solna					x
Berns Group AB	Stockholm	x				
BKO-Songs HB	Stockholm		x			
Blixten & Co AB	Stockholm	x				
Bravader Produktion	Stockholm		x			
Bredhammar MusikProduktion AB	Stockholm		x			
Brunnsoktetten	Vallentuna					x
By Grace Gospel	Ekerö					x
Cabistri AB	Stockholm		x			
Carliot Industries	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Caroline Aronsson	Solna		x			
Casa Pueblo	Stockholm		x			
Ceder & Blom Productions AB	Stockholm		x			
Christoffer Hansen AB	Stockholm		x			
Cirkus Arena och Restaurang på Djurgården Aktiebolag	Stockholm	x				
Classical Chamber Music Stockholm	Stockholm					x
Conduct Production AB	Stockholm		x			
Cool Scandinavia	Stockholm		x			
Covergirls - Hanna Norman, Joanna Perera och Johanna Halvardsson	Huddinge		x			
CP-Counterforce Produktion	Värmdö					x
CU Tidnings AB	Stockholm		x			
Danfred Music	Stockholm					x
David Härenstam	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Death Disco Productions AB	Stockholm		x			
Debaser	Stockholm		x			
Department Festival AB	Stockholm		x			
DivineOperaTrio AB	Huddinge					x
DJN Sverige AB	Värmdö	x				
Doundounbah	Stockholm					x
Dramaten	Stockholm			x		
Drottningholms Barockensemble	Stockholm					x
Drottningholms slottsteater	Ekerö	x				
Dubplate AB	Stockholm					x
É Romani Glinda	Huddinge					x
Echo Three AB	Stockholm					x
Elektroakustisk Musik i Sverige	Stockholm			x		
Enable Entertainment AB	Stockholm	x				
Enberg Agency	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Engqvist Franzen Handelsbolag	Täby					x
Ensemble Yria Ek. för.	Stockholm					x
Enskedejazz	Stockholm					x
Eric Ericson International Choral Centre	Stockholm					x
Ersta diakoni	Stockholm					x
Estuna Bygdegårdsförening	Norrtälje					x
Etnografiska	Stockholm			x		
Eva Sidén/ Gamla stans Musik & Produktion	Stockholm					x
Fantastiska Nöjen AB	Tyresö		x			
Fars förorts- restauranger AB	Stockholm	x				
Finska föreningen i Stockholm	Stockholm					x
Firma Jacob Kellermann/Artipelag	Stockholm					x
Firma Karl Josephson	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
FKP Scorpio Sverige AB	Stockholm	x				
Florian Voss Voice, Body & Soul	Huddinge		x			
Folkets Hus Hallunda	Botkyrka					x
Folkmusikhuset i Stockholm	Stockholm					x
Folkparkernas Programbolag AB	Stockholm	x				
For those who know AB	Sundbyberg					x
Fredrik Lindborg	Stockholm					x
Freebird Entertainment AB	Stockholm	x				
Frihamnen Arena	Stockholm	x				
FRIM (Föreningen för friimproviserad musik)	Stockholm					x
Frippe Produktion AB	Stockholm		x			
Fröken Records	Stockholm					x
Future Records	Stockholm		x			
Fylkingen	Stockholm					x
Föreningen ALMA	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Föreningen Farhang	Stockholm					x
Föreningen Folkkulturcentrum	Stockholm					x
Föreningen Funkisglädje ideell förening	Stockholm					x
Föreningen Jamaicansk kultur	Stockholm					x
Föreningen Nya Pygméteatern	Stockholm					x
Föreningen Paideia folkhögskola	Stockholm					x
Föreningen Tumba Bruks Musiksalonger	Botkyrka					x
Försvarsmusiken - Sollentuna	Sollentuna			x		
GDV i Jakobsberg	Sollentuna					x
GFC Innovation Company AB	Stockholm					x
Gigstarter AB	Stockholm		x			
Glenn Miller Café/Jazzhunden AB	Stockholm		x			
Grekisk Konstmusik i Sverige	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
GSR Event AB	Stockholm	x				
Gunilla Backman Produktion AB	Stockholm		x			
Göran Fröst Production AB	Stockholm					x
Haga Musikproduktion	Solna					x-
Haninge Jazzklubb	Haninge					x
Hanna Schöldt	Huddinge					x
Headstomp Productions HB	Stockholm		x			
Helg Group AB	Stockholm		x			
Hellmi AB	Stockholm		x			
Hilda Music Theatre Art production AB	Stockholm		x			
Historiska museet	Stockholm			x		
HN Events AB	Stockholm		x			
Hops & Hogs AB	Stockholm		x			
Huddinge Jazzförening	Huddinge					x
Huset på Berget AB	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Huset Under Bron AB	Stockholm	x				
Ice-Ack Production AB	Stockholm		x			
Ideell Edition	Sollentuna					x
Ideella Kulturföreningen Schakalen	Ekerö					x
Ideella kulturföreningen Skå festplats	Ekerö					x
IMPRA/Jazzfestival	Stockholm					x
In Your Dreams Unlimited AB	Stockholm		x			
Indra Musikproduktion HB	Stockholm		x			
JadeMade Music	Stockholm		x			
Jambadon Music	Stockholm					x
Jan Slottenäs	Botkyrka		x			
Jazz i Nynäshamn	Nynäshamn					x
Jazz i Stockholms län	Stockholm					x
Jazz på Mäläröarna	Ekerö					x
Jazzklubb Nordost	Vallentuna					x
Jazzklubb syd	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
JBG Sound	Stockholm		x			
JIN Jazz i Nynäshamn	Nynäshamn					x
Johan Jutterström enskild firma	Stockholm					x
Johan Mörk Produktion	Solna		x			
Johanmode AB	Stockholm		x			
Jordansson Management AB	Danderyd	x				
Jubel AB	Danderyd	x				
Judiska församlingen i Stockholm	Stockholm					x
Järfälla Brass Band	Järfälla					x
Järfälla kammar-musikförening	Järfälla					x
Järfälla Manskör	Järfälla					x
Järna Festival Academy	Södertälje					x
Kammaren Kammar-musikklubb	Stockholm					x
Kammarmusik i Hjorthagen	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Kammarmusikens vänner i Allhelgonakyrkan	Stockholm					x
Kammarmusikförbunder	Stockholm					x
Kammarmusikföreningen Tonande	Stockholm					x
Kastanjegårdens vänner	Stockholm					x
Kenneth Forsell	Stockholm		x			
KFUM Centrals barn-och ungdomskörer	Stockholm					x
Khimaira	Stockholm		x			
Kids Of The Night AB	Stockholm		x			
Kim Kultur&Nöje AB	Norrtälje					x
Kitsilano AB	Stockholm		x			
Kjell o Emma Nordenstam Handelsbolag	Stockholm					x
Klingspor, Cecilia	Stockholm					x
Klubb DÖD	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Konsertbutiken Sverige AB	Stockholm		x			
Kroch	Stockholm					x
Kulturcontainern, Torpet i Orhem	Stockholm					x
Kulturföreningen Bar Brasil	Stockholm					x
Kulturföreningen Livat	Österåker					x
Kulturföreningen Mums	Stockholm					x
Kulturföreningen Taraneh	Upplands Väsby					x
Kulturföreningen Tellus	Stockholm					x
Kulturföreningen Upcumbers	Stockholm					x
Kulturföreningen VHS-Vision	Solna					x
Kulturhuset – Stadsteatern	Stockholm				x	
Kulturhuset i Ytterjärna AB	Södertälje					x
Kungl. Musikaliska Akademien	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Kungliga Musikhögskolan	Stockholm			x		
Kungliga Operan	Stockholm			x		
Ladieslovehiphop AB	Stockholm					x
Larrys Corner Handelsbolag	Stockholm					x
Latinamerikanska Folkteatern	Stockholm					x
Lets Twist Event AB	Stockholm		x			
Lidingö Jazzklubb	Lidingö					x
Lifeline Entertainment AB	Stockholm	x				
Lingman & Co Event AB	Stockholm		x			
Lisbeth Sandberg	Stockholm					x
Live Nation Sweden AB	Stockholm	x				
Lohärads bygdegårdsförening	Norrtälje					x
LP Flamenco, Coffeino AB	Stockholm					x
Lugerinc. AB	Stockholm	x				

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Lästringe Låtar	Salem					x
Lönneberga-kvartetten	Stockholm					x
Magnusson, Ylva	Stockholm					x
Mattias Polanco Music	Stockholm		x			
Meatpacking Booking Agency AB	Stockholm	x				
Medelhavsmuseet	Stockholm			x		
Medeltidsmuseum	Stockholm			x		
Melodybox AB	Stockholm		x			
MM! The Party in Stockholm AB	Stockholm		x			
Mojje musik produktion AB	Stockholm		x			
Monarch Music AB	Stockholm		x			
Monstera Agency & Promoters AB	Stockholm	x				
Moondog Entertainment AB	Stockholm					x
Musik på Udden (Waldemarsudde)	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Musikaliska Akademien	Stockholm			x		
Musikaliska Nybrokajen AB	Stockholm	x				
Musikbolaget Lojal	Stockholm		x			
Musikcentrum Öst	Stockholm					x
Musikföreningen Apoteket	Upplands Väsby					x
Musikföreningen Fools Gold	Täby					x
Musikraketen	Nacka					x
MusikThalia KB	Sollentuna					x
Musing AB	Stockholm					x
Nalen Evenemang & Konferens AB	Stockholm	x				
Neu Festival Live AB	Stockholm	x				
NIBCO AB	Stockholm		x			
Nordiska kammar- musikföreningen (NKMF) (Aurora) (heter nu Kammar- musikens vänner)	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Norrby Fritid & Event AB	Norrtälje		x			
Norrtälje Folk	Norrtälje					x
Northern Trail Live AB	Stockholm		x			
Nummer Sju	Stockholm					x
Nuova Arte	Haninge					x
Nöjeståget AB	Salem		x			
O & O Invest	Stockholm		x			
Oasen	Stockholm					x
Olymplateatern ekonomisk förening	Stockholm					x
Only Live AB	Värmdö		x			
Oona Recordings AB	Södertälje					x
Opera light	Stockholm					x
Organspace Stockholm ideell förening	Stockholm					x
Orkan Music AB	Nacka		x			
Ove Idestål	Stockholm		x			
Overhead Production Sweden AB	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Pandana AB	Stockholm		x			
Peter Schröder AB	Nacka					x
Piano Visions	Nacka					x
Piece of Me AB	Stockholm		x			
Polskedansarna	Stockholm					x
Pontus de Wolfe Music AB	Stockholm					x
Popaganda	Stockholm	x				
Porter & Thorells Syndrom AB	Stockholm		x			
Postorkestern i Stockholm/Stockholms Blåsorkester	Stockholm					x
Productions Jobs and Promotion Sweden AB	Vallentuna	x				
Putte Nelsson AB	Huddinge		x			
Quilty Music	Stockholm					x
Re:Orient ideell förening	Stockholm					x
Redlove Music Aktiebolag	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Reimersholme Hotell AB	Stockholm		x			
Restaurang/Café Kungsträdgården AB	Stockholm		x			
Riddarholmens kammarkör	Stockholm					x
Riksförbundet för Folkmusik och Dans	Stockholm					x
Rodrick musik	Stockholm					x
Romano Pasos Research Centre	Stockholm					x
Romeo & Julia Kören	Stockholm					x
Rootsy Music AB	Norrtälje					x
Rugman, Lucy Katherine	Stockholm					x
Rönnells Antikvariat AB	Stockholm		x			
Rönnells Antikvariat Aktiebolag	Stockholm					x
Saga Records of Sweden AB	Stockholm		x			
Saints & Sinners AB	Danderyd		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Sameföreningen i Stockholm	Stockholm					x
Samtida musik kammarmusikförening	Stockholm					x
Satellite Live AB	Haninge		x			
Scenkonstmuseet	Stockholm			x		
SEAMS	Stockholm					x
SEKT	Stockholm					x
Selam	Stockholm					x
Semente	Stockholm					x
Sensus Studieförbund	Stockholm					x
Serbiska kultur-föreningen	Södertälje					x
SHM Events ekonomisk förening	Stockholm					x
Sigtuna kommun	Sigtuna				x	
Sigtuna Scen & Teater	Sigtuna		x			
Siloton AB	Upplands-Bro		x			
Sjström Music	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Skarpnäcks kvarters- teaterför Näktergalningarna	Stockholm					x
Skebobruks kulturförening	Norrtälje					x
Skokic, Viktor	Stockholm					x
Skärgårdsturnén Ideell Förening	Värmdö					x
Slagsta Gille	Stockholm					x
Slaughterhouse Brewery AB	Stockholm	x				
Slow Fox produktion AB	Stockholm					x
SMartseAB	Stockholm		x			
Sound Department AB	Stockholm		x			
Sound of Stockholm	Stockholm					x
Sounding Slingshot Production	Nacka				x	
Speakeasy Agency AB	Stockholm		x			
Sports media Europa AB	Nacka		x			
STHLM Music Group	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Stiftelsen Fryshuset	Stockholm					x
Stiftelsen O/Modernt	Österåker					x
Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut	Huddinge	x				
Stockholm Art Music Center	Stockholm					x
Stockholm Blues Society	Stockholm					x
Stockholm Bulgarienturkarnas Kulturförening	Stockholm					x
Stockholm Concert Orchestra AB	Stockholm					x
Stockholm Early Music Festival	Stockholm					x
Stockholm International Jazz & Blues Festival AB	Stockholm					x
Stockholm Live	Stockholm	x				
Stockholm Sangeet Förening	Stockholm					x
Stockholms Gosskör	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Stockholms konsert- husstiftelse	Stockholm				x	
Stockholms Läns Blåsarsymfoniker	Stockholm					x
Stockholms Saxofonkvartett Ekonomisk förening	Stockholm					x
Stockholms Strauss- Orkester	Stockholm					x
Storschlaget AB	Stockholm		x			
Studio 53 ideell förening	Stockholm					x
Studio Barnhus AB	Stockholm		x			
Svarta Violer Musik AB	Stockholm		x			
Svensk Jazz	Stockholm					x
Svenska Folkdansringen	Stockholm					x
Svenska Moderna Operaensemblen SMOK	Vaxholm					x
Svenska Stiftelsen Ung Nordisk Musik	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Sveriges Orkesterförbund	Sundbyberg					x
Sveriges Radio AB	Stockholm					x
Sveriges Radio Berwaldhallen	Stockholm			x		
Swedish-Japanese Performers Association	Danderyd					x
Swingdansbolaget AB (Chicago swing dance studio)	Stockholm		x			
Symfoniorkestern Pro Musica	Stockholm					x
Sällskapet Nalens Vänner	Stockholm					x
Södertälje kammar-musikförening	Södertälje					x
Södra Teatern AB	Stockholm	x				
T8NG Hornsgatan AB	Stockholm		x			
Tallink Silja AB	Stockholm	x				
Tarmac MGMT AB	Stockholm		x			
Teater Slåva	Huddinge					x
TeaterStudio Lederman	Stockholm		x			

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Teatteri Sydänkäpy	Stockholm					x
The Auld Dub	Stockholm		x			
The Real Group Production AB	Stockholm					x
ToAce AB	Stockholm		x			
Trainbrain i Nacka AB	Nacka		x			
Trans Fest Stockholm	Stockholm					x
Triangelkören	Stockholm					x
TRYCK	Stockholm					x
Tröstlösa musik och media AB	Norrtälje					x
Tsc Music AB	Lidingö		x			
Turning Tables Sweden	Stockholm					x
Täby Blås	Täby					x
Uncle Eric Entertainment	Nacka					x
UNGikÖR	Stockholm					x
Vargkatten Production AB	Stockholm		x			
VEMS	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/ kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/ nationell offentlig arrangör	Regional/ kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
Verbafon (bifirma till Fellin Consulting AB)	Sigtuna					x
Vi Älskar AB	Stockholm		x			
Void Entertainment HB	Stockholm		x			
Vono Vocals	Stockholm					x
VS Konsertproduktion & Agentur AB/ Komet Agency	Stockholm		x			
Wasahof Restaurang AB	Stockholm					x
Wasamuseet	Stockholm			x		
Waxegård Konsult AB	Stockholm		x			
Wells Production AB	Stockholm		x			
Winqvist, Karl-Jonas	Stockholm					x
Woah Dad Live AB	Stockholm	x				
Woodnote AB	Sollentuna		x			
XX-FI HB	Stockholm		x			
Yangstar Music AB	Solna		x			
Ydgren, Lars	Stockholm					x

Musikorganisationer	Säteskommun	Större privat/kommersiell arrangör	Mindre privat arrangör	Statlig/nationell offentlig arrangör	Regional/kommunal offentlig aktör (inkl bolag, kulturhus)	Ideella och andra arrangörer
YOF Creative Partners AB	Stockholm		x			
ZMIND AB	Stockholm		x			
Åsa Thyllman Sopran	Tyresö					x
Ögon och Öron AB	Stockholm					x
Ölsta Folkpark	Stockholm					x
Österåkers kammar-musikförening	Österåker					x

Musikutbildningar i Stockholms län

Rapporten är sammanställd av Dag Celsing, 2024

Innehållsförteckning

1. Inledning	82
1.1 Bakgrund, uppdrag och syfte	82
1.2 Sammanfattning	82
1.3 Rapportens disposition	82
1.4 Utgångspunkter.Tematiska perspektiv.....	83
1.5 Metod och avgränsningar	84
2. Nationell utblick	86
3. Utbildningsanordnare och andra aktörer i Stockholms län	88
3.1 Utbildningssamordnare.....	88
3.2 Andra aktörer	88
4. Från kulturskola till gymnasium i Stockholms län.....	89
4.1 Grundskolan	89
4.2 Kulturskolorna	89
4.3 Trossamfundens musikundervisning.....	94
4.4 Privat musikundervisning	95
4.5 Grundskolor med musikinriktning	96
4.6 Gymnasieskolor med musikprofil.....	97
5. Andra aktörer och verksamheter inriktade mot unga musiker	100
5.1 Kungl. Musikaliska Akademien	100
5.2 Stockholms läns blåsarsymfoniker	100
5.3 Stockholms konserthusstiftelse / Kungl. Filharmonikerna.....	101
5.4 Sveriges Radios symfoniorkester, Radiokören och Berwaldhallen....	101
5.5 Riksförbundet Unga musikanter (RUM)	102
5.6 Nationellt centrum för musiktalanger (YOMA)	102
5.7 Folkoperans talangprogram	103
5.8 Sommarkurs för unga pianister	103
6. Eftergymnasiala och högskoleförberedande utbildningar	104
6.1 Folkhögskolor.....	104
6.2 Lilla Akademiens Pre-College.....	105
6.3 Kulturamas konstnärliga utbildningar	105
6.4 Studieförbunden	105
7. Högskolor	106
7.1 Kungl. Musikhögskolan	106
7.2 Stockholms konstnärliga högskola.....	107
7.3 Stockholms musikpedagogiska institut (SMI).....	107

8. Instrumentteknikerutbildning	109
9. Fristående utbildningar i musik -produktion, teknik- och ljudkonst	110
9.1 Audio Production Academy	110
9.2 Elektronmusikstudion (EMS)	110
9.3 Popkollos producentprogram.....	110
9.4 Studio Blue	110
9.5 The Node	110
10. Avslutning	111
11. Tabeller	112
12. Källor och litteratur	132

1. Inledning

1.1 Bakgrund, uppdrag och syfte

Syftet med föreliggande rapport är att ge en översiktlig och, så långt det är möjligt, heltäckande bild av musikutbildningar i Stockholms län med betydelse för det professionella musicerandet. Rapporten är en del av det arbete som Region Stockholms kulturförvaltningen gör på kultur- nämndens uppdrag att "genomföra en kartläggning och analys av förutsättningar för konstområden och dess utövare samt arrangörer med utgångspunkt i Kulturstrategi för Stockholmsregionen och erfarenheten från pandemin". Under 2023 har förvaltningen gjort en översiktlig kartläggning av musikarrangörer i länet. I denna rapport beskrivs musikutbildningar med fokus på professionellt musicerande. Rapporten omfattar musikutbildning på alla nivåer från kulturskola till högre utbildning.

Rapportförfattaren Dag Celsing är konsult med inriktning på scenkonst. I uppdrag för Region Dalarna och Myndigheten för kulturanalys har han undersökt samspelet mellan regionala scenkonstorganisationer, kommuner och lokala arrangörer. 2010 – 2016 var han direktör för Västmanlandsmusiken och dessförinnan programchef för Västerås Konserthus. Celsing arbetar också med kulturmiljövårdens teori och praktik.

1.2 Sammanfattning

Rapporten tecknar en bild av en region som erbjuder väldiga möjligheter till musikutbildning på alla nivåer och i alla genrer. Här finns kommunala kulturskolor i alla kommuner och därtill en mängd privata kulturskolor och musikskolor i många kommuner. Här finns musikklasser, musikgymnasier och folkhögskolor, även de spridda över större delen av regionen. Här finns tre högskolor och åtskilliga yrkeshögskoleutbildningar inom musikområdet. Till detta kan läggas många andra aktörer, inom såväl offentlig som civil och privat sektor, som på olika sätt utgör viktiga delar av ett musikaliskt utbildningsväsende, där möjligheterna att hitta en egen väg till det professionella musikerlivet är närmast oändliga.

1.3 Rapportens disposition

Rapporten diskuterar inledningsvis några övergripande perspektiv på musikutbildning, samt kartläggningens avgränsningar.

Avsnitt 2 syftar till att ge en nationell överblick över de viktigaste musikutbildningarna i Sverige. Här ligger tonvikten på utbildningar med offentlig huvudman och folkhögskolor. Privata skolor i Sverige utanför Stockholms län behandlas inte.

I avsnitt 3 kategoriseras de utbildningsanordnare och andra aktörer som omfattas av kartläggningen.

Avsnitt 4 – 7 beskriver och diskuterar kortfattat de flesta musikutbildningar i länet. Strukturen följer i stort sett en ålderslogik, från barn till vuxen och professionellt verksam musiker. Här ligger fokus på utbildningsanordnarna. Framställningen börjar med kulturskolan, fortsätter med grundskolan, gymnasieskolan, eftergymnasiala utbildningar, högskolor etc. Flera undantag från den kronologiska logiken har gjorts för att olika aktörer ska falla någorlunda väl på plats i den övergripande berättelsen. Det är påfallande att många utbildningsanordnare riktar sig till flera olika målgrupper med kurser som kan användas på flera nivåer och med olika syften. Av detta följer att det är svårt att beskriva utbildningssystemet enligt en enkel, entydig logik. I den bemärkelsen bildar detta myller av utbildningar och kurser inte något system. Men helheten är heller inte osystematisk. Olika beståndsdelar hänger ihop på olika sätt. Ytterst skapar varje individ sin egen logik när han eller hon går in i musikens utbildningsvärld.

Avsnitt 8 diskuterar kort instrumentteknikerutbildning och i avsnitt 9 beskrivs några fristående utbildningar i musikproduktion, ljudteknik och ljudkonst.

I ett appendix finns tabeller som förtecknar de flesta av de utbildningar som kartläggning kunnat hitta. Tanken är att tabellerna ska kunna läsas parallellt med rapportens huvudtext. I några fall, när det gäller privata musikskolor, har skolor strukits från listan eftersom det inte har gått att fastställa om verksamhet verkligen bedrivs.

1.4 Utgångspunkter. Tematiska perspektiv

Många vägar till professionellt musicerande

Det finns många vägar till professionellt musicerande. Inom stora delar av det populärmusikaliska fältet har man länge kunnat lära sig spela och samspeka utanför alla skolor. I garage och andra replokaler har de äldre lärt de yngre att spela och musicera tillsammans. Idag ger nätet närmast oändliga möjligheter att både lära sig spela instrument och göra egen musik i datorn. För den som vill satsa på en framtid inom pop och rock är det traditionella utbildningssystemet inte en självklar utgångspunkt. Inom den klassiska musiken däremot, är lärarledd handledning viktigare, men även här har nätet utbud av instruktionsvideor (tutorials) fått betydelse. Oavsett genre måste dock den som vill uppnå stor färdighet arbeta under lång tid, och den som vill spela ett fysiskt instrument måste i de flesta fall börja tidigt och öva i många år.

Den nutida populärmusikindustrin är till stor del digitaliserad. Musiken framställs med olika programvaror. Gränsen mellan att spela musik och producera musik har blivit otydligare. I skolor på alla nivåer, från kulturskola till musikhögskola, har ämnet musikproduktion vunnit insteg.

Den traditionella vägen till musikeryrket, där man i skolor på flera nivåer lär sig att spela genom lärarledda lektioner och genom eget övande, är dock fortfarande av stor betydelse för musiklivet. En stor del av detta utbildningssystem utgörs av kulturskolor, grund- och gymnasieskolor med musikinriktning, folkhögskolor och högskolor. Att dessa skolor och utbildningar kallas system innebär inte att man måste följa de utbildningskedjor som systemet erbjuder. Snarare har den som vill arbeta professionellt med musik alla möjligheter att plocka olika delar ur systemet och på det sättet hitta sin egen väg i musiklivet.

Kartläggningen av de skolor som ingår i musikens utbildningssystem utgör kärnan i rapporten, som är inriktad på och strukturerad efter olika kategorier av utbildningsanordnare. Dessa hör ofta till den offentliga sektorn, men på alla nivåer finns också privata skolor (som ofta, men inte alltid, har en del

av sin finansiering från det offentliga). Rapporten fokuserar med andra ord på organiserad undervisning, där det finns kommunikation mellan lärare och elev, inte på det egna lärandet. Om sedan kommunikationen sker i fysiskt möte eller digitalt är i princip en underordnad fråga.

Många aktörer

Vid sidan av utbildningsanordnarna finns ett stort antal aktörer, som inte själva tillhandahåller undervisning, men som genom samverkan är djupt engagerade i utbildningsverksamhet och talangutveckling. Det rör sig till exempel om orkestrar, nätverk, intresseorganisationer i musiklivet och produktionsbolag. Dessa har en given plats i kartläggningen.

Offentlig sektor, civilsamhälle, privat sektor

Många av musikens utbildningskedjor – med länkar som kulturskola, grundskola och gymnasium, folkhögskola, högskola – har huvudsakligen etablerats och länge förvaltats inom offentlig sektor, med bistånd från civilsamhällets studieförbund, folkhögskolor och kyrkor. Härtill kommer den privata, enskilda musikundervisning som alltid har funnits. Men denna bild har sedan länge förändrats. Genom friskolors etablering och införande av alternativ till den kommunala kulturskolan har privata verksamheter expanderat. Det finns också många helt fristående, privata musikskolor, ofta med undervisning i flera instrument, inom flera genrer och med både barn och vuxna som målgrupp.

Den expanderande privata musikundervisningen har bidragit till att den musikaliska genrebredden har ökat än mer. De nya skolorna drivs ofta av musiker med stort musikaliskt och pedagogiskt engagemang, men de agerar på marknadens villkor, där efterfrågan – både föräldrars och barns – påverkar den musikaliska inriktningen. Det kan avläsas i att majoriteten av de privata kulturskolorna, som finns i några av länets kommuner, har populärmusikalisk inriktning. Samma sak gäller privata gymnasieskolor med estetiska program med musikprofil. Detta påverkar i sin tur de kommunala skolorna som konkurrerar om samma elever.

Musikaliska genrer: ökad bredd och förskjuten tyngdpunkt

Som redan har nämnts har musikutbildningen fått en allt större genrebredd. Därmed har utbildningen blivit en angelägenhet för en större andel av befolkningen. Oavsett vilken musik man helst vill spela, finns det tillgång till utbildning. Parallellt med denna breddning, som syns tydligt i utbudet av kurser och program på alla nivåer, sker också en förskjutning av den genremässiga tyngdpunkten i riktning mot det populärmusikaliska fältet.

1.5 Metod och avgränsningar

Information har sökts på nätet och genom frågor, som ställts skriftligt eller muntligt till de flesta utbildningsanordnare. Samtal har förts med åtskilliga personer inom musiklivet.

Privata utbildningar har sökts ut genom sökningar på nätet, där det finns flera sajter som listar utbildningar. Några exempel är studentum.se, gymnasium.se, utbildning.se, kurser.se, allastudier.se och yrkesutbildningar.se, som drivs av företaget Keystone Education Group AB. Myndigheten för yrkeshögskolan har två sajter för två olika utbildningsformer: yrkeshogskolan.se (Yrkeshögskolan) och konstkulturutbildningar.se (Konst- och kulturutbildningar). Många av de icke-offentliga utbildningarna i översikten är i denna terminologi konst- och kulturutbildningar och ett mindre antal är yrkeshögskoleutbildningar. Yrkeshögskoleutbildningar kan också sökas på den privata sajten yhguiden.se, som drivs av Academedia, som därtill driver sajten utbildningar.se.

En annan kategori är de privata musikskolorna. I arbetet med kartläggningen har ett tjugotal privata musikskolor hittats i Stockholmsregionen, men det verkliga antalet är större, kanske väsentligt större. Dessa skolor har ingen samarbetsorganisation. Det är svårt att hitta dem och få en samlad bild av deras verksamhet.

Avgränsningar

Kartläggningen har prioriterat utbildningar som har betydelse för ett professionellt musicerande. Var gränserna ska dras kan diskuteras, men här har grundskolans ordinarie musikundervisning lämnats utanför. Inte heller omfattas den utbildning till musiklärare i förskola, grundskola och gymnasium som anordnas av Stockholms universitet.

Studieförbundens cirkelverksamhet kan ha stor betydelse på det individuella planet, men beskrivs inte närmare.

Ljudtekniska utbildningar har till större delen lämnats utanför, men ljudtekniken kommer ändå in på flera ställen, inte minst i de många kurser i musikproduktion som finns på alla nivåer. Musikproduktion är ett brett ämne, där skapandet inte kan skiljas från tekniken.

Inom det populärmusikaliska fältet förekommer det att kunskaper förmedlas på plats i en studio genom ett slags lärlingskap. Denna form av kunskapsförmedling har dock troligen minskat i omfattning, eftersom många moderna musikgenrer inte skapas i studio, utan direkt i datorn. Behovet av professionellt utrustade studior har därmed minskat. Denna utveckling, liksom det faktum att utrustning för eget musikskapande blivit mycket billigare, talar för att antalet studior har minskat väsentligt. Någon närmare undersökning av studio-branschens förändring har dock inte gjorts. Några studiotekniska utbildningar med tydlig musikalisk inriktning har medtagits i rapporten, i den mån de har hittats.

Den privata musikutbildningen i stort är svår att få helhetsgrepp om. De privata musikskolor som har hittats genom systematiska sökningar redovisas i rapporten, under förutsättning att fakta på hemsidor har kunnat bekräftas. Rapporten är inte någon fullständig inventering av all privat utbildningsverksamhet.

Den musikvetenskapliga utbildningen vid Stockholms universitet är inte inriktad mot musikeryrket och omfattas inte av kartläggningen, men den har naturligtvis sin betydelse i sammanhanget.

Kurser och utbildningar med fokus på ledarskap, projektledning, management etc. inom musikbranschen omfattas inte heller av undersökningen. Dock förekommer sådant kunskapsinnehåll som moment i många av de kurser som är medtagna i rapporten. Undersökningens tidsdjup är förhållandevis begränsat. Fokus har legat på att fastställa förhållandena 2023 och 2024, när arbetet utfördes, och några år bakåt i tiden. I de flesta fall anger rapporten hur länge de olika utbildningsprogrammen och skolorna har funnits.

2. Nationell utblick

Musikutbildning finns i alla regioner och i så gott som alla kommuner i Sverige. Nedanstående översikt gör inte anspråk på att vara fullständig, men ger en bild av den brokiga mångfald som musikutbildningar i Sverige utgör.

Kulturskolor och musikskolor

Den struktur som har störst spridning och täckning över landet är de kommunala kulturskolorna. Kulturskolan är inte, som skola och bibliotek, en lagstadgad verksamhet. Ändå finns kulturskola (eller musikskola) i 286 av landets 290 kommuner.¹ De flesta kulturskolor drivs av kommunerna i egen regi. Några kommuner, framför allt i Stockholms län, arbetar efter modeller där kommuninvånarna kan välja mellan en kommunal och en eller flera privata utförare. En sådan lösning finns också i Lund, där kommunen samarbetar med icke-kommunala musikskolor genom en s.k. musikcheck.

Härutöver finns på många håll privata musikskolor som bedriver undervisning i sång och instrumentalspel, men utan etablerat samarbete med kommunen. Det förekommer också musikskolor i kyrklig regi, som till sitt innehåll liknar de kommunala kulturskolorna.

Musikklasser i grundskolan och gymnasieprogram med musikinriktning

Med "musikklass" avses här grundskoleklass, oftast årskurs 4–9, med musikprofil, vanligen inriktad på körsång. Kommunala, stiftelsedrivna eller privata musikklasser i grundskola finns i flera kommuner i Sverige. Utanför Stockholm kan som exempel nämnas Jönköping, Linköping, Malmö, Norrköping, Umeå, Uppsala, Västerås och Örebro. I gymnasieskolan är det över hela landet vanligt med estetiska program med musikinriktning.

Musikkonservatoriet i Falun

En särskild position har Musikkonservatoriet i Falun, som sedan 1967 bedrivit yrkesinriktad musikutbildning.² Verksamheten omfattar idag spetsundervisning för grundskolans årskurs 8–9, musikgymnasium med riksintag och en högskoleförberedande utbildning i 1–2 år. Den

sistnämnda är en konst- och kulturutbildning och står under överinseende av Myndigheten för yrkeshögskolan. I organisatoriskt hänseende utgör Musikkonservatoriet en del av Region Dalarnas kultur- och bildningsförvaltning.

Folkhögskolor

Av 156 rörelse- och regionägda folkhögskolor i Sverige har ett tiotal eftergymnasiala, yrkesförberedande eller högskoleförberedande heltidsprogram i musik. De flesta har funnits under lång tid. Utanför Stockholms län kan nämnas Brunnsvik (Borlänge), Geijerskolan i Ransäter (Munkfors), Framnäs (Piteå), Härnösand, Ingesund (Arvika; kopplad till musikhögskolan), Kävesta (Hallsberg), Lunnevad (Linköping), Mellansel (Örnsköldsvik; huvudman för Musikmakarnas songwriterutbildning), Oskarshamn, Sjövik (Avesta) och Skurup. Av dessa har Geijerskolan, Mellansel och Oskarshamn kyrkomusikutbildning.

Många fler folkhögskolor har musikkurser eller program med mycket musik. Dessa folkhögskolor betonar ofta musikens betydelse för den personliga utvecklingen, och är inte i första hand avsedda att fungera högskoleförberedande eller leda till professionellt musicerande.

Trossamfundet

Församlingar i Svenska kyrkan och i frikyrkor bedriver sammantaget en omfattande undermusikundervisning spridd över hela landet.

Högre musik- och operautbildning

Musik- och operahögskolor finns, förutom i Stockholm, i Göteborg (del av Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet), i Malmö (Lunds universitet), i Piteå (Luleå tekniska universitet), i Arvika (Musikhögskolan Ingesund, Karlstads universitet), i Örebro (Örebro universitet), i Västerås (Musik- och operahögskolan, Mälardalens universitet) samt i Borlänge (Brunnsviks enskilda musikhögskola). Den sistnämnda är en konstnärlig högskoleutbildning i musikskapande (120 hp), som startade hösten 2022 och utgör en självständig del av Brunnsviks folkhögskola.³

¹ Kulturskolan i siffror: Sammanfattning av statistik 2022, Kulturrådet 2023, s. 6, 8.

² SOU 1968:15, Musikutbildning i Sverige, s 87.

³ Enligt Universitetskanslersämbetet är Brunnsviks enskilda musikhögskola en enskild utbildningsanordnare.

Musikalutbildning i Göteborg

Folkuniversitetet är huvudman för Balettakademien i Stockholm och Göteborg. I båda städerna finns musikalutbildning. I Göteborg är den treårig och därmed längre än i Stockholm. Musikalutbildningen är en konst- och kulturutbildning under insyn av Myndigheten för yrkeshögskolan. Vid Högskolan för scen och musik i Göteborg finns också ett konstnärligt kandidatprogram i musikal (3 år, 180 hp).

Gotlands tonsättarskola

Folkuniversitetet driver också Gotlands tonsättarskola i Visby. Skolan erbjuder två heltidsutbildningar: "kompositionslinjen" (2 år, ca 20 platser) och "komposition fri konst" (1 år), vilka båda är konst- och kulturutbildningar.

Musikproduktion vid regionala högskolor

Några regionala högskolor har utbildningsprogram i musikproduktion och ljuddesign med mera. Som exempel kan nämnas Musik- och ljuddesign (120 hp) som finns hos Mittuniversitetet, Högskolan Dalarna och Linnéuniversitetet, samt Interaktiv ljuddesign (180 hp) på Högskolan i Kristianstad.

Privat musikutbildning

Utöver vad som redan har nämnts finns i hela landet, men med koncentration till storstadsregionerna, åtskilliga privata musikskolor, liksom privat enskild musikundervisning inom de flesta genrer.

3. Utbildningsanordnare och andra aktörer i Stockholms län

3.1 Utbildningsanordnare

Med "utbildningsanordnare" avses här en organisation som erbjuder utbildning och utfärdar examen eller utbildningsbevis av något slag. Dessa organisationer kan vara offentliga, privata eller vara en del av den civila sektorn.

De utbildningsanordnare som har kartlagts kan indelas i följande, delvis överlappande kategorier.

- Kommunala kultur- eller musikskolor med frivillig undervisning finns i alla 26 kommuner i länet.
- Privata kultur- eller musikskolor, som är auktoriserade av kommuner att bedriva kulturskoleverksamhet. Finns för närvarande i sex av länets kommuner.
- Trossamfundens musikskolor. Några församlingar inom Svenska kyrkan och frikyrkan har en etablerad verksamhet, som i stor utsträckning liknar kulturskolornas musikundervisning.
- Andra privata musikskolor, som undervisar i ett eller flera instrument, ofta med både barn och vuxna som elever.
- Grundskolor med musikklasser har körsång som viktigaste musikämne och finns i några av länets kommuner.
- Gymnasieskolor med musik som profilämne (oftast på estetiskt program)
- Privata skolor med musikundervisning på flera nivåer
- Privata skolor med högskoleförberedande undervisning
- Folkhögskolor, med större eller mindre inriktning på professionellt musicerande, vanligen med frikyrklig huvudman
- Studieförbund, som är huvudman för musikskolor på flera nivåer.
- Högskolor

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan har ansvar för två utbildningsformer: Yrkeshögskolan (YH) och Konst- och kulturutbildningar (KKU).

Många av de icke-offentliga utbildningarna i denna översikt är i denna terminologi konst- och kulturutbildningar, och ett mindre antal är yrkes- högskoleutbildningar. Dessa utbildningsformer ger rätt till studiemedel och ger studenten ett visst antal YH-poäng.⁴

Privat, enskild undervisning

Vid sidan av alla de utbildningsanordnare som kan placeras in i en eller flera av ovanstående kategorier finns en stor mängd privata lärare som ger enskild undervisning. De är inte "anordnare" i sträng bemärkelse, men deras undervisning har stor betydelse på alla nivåer och inom alla genrer.

3.2 Andra aktörer

Vi sidan av utbildningsanordnarna finns en rad organisationer och aktörer som på olika sätt medverkar i musikutbildning. De viktigaste är:

- Kungl. Musikaliska Akademien, initiativtagare till och koordinator av många utbildningsverksamheter, både permanenta och i projektform
- Professionella orkestrar och andra producerande organisationer, till exempel: Stockholms konsertstiftelse – Kungl. Filharmonikerna, Stockholms läns blåsarsymfoniker, Sveriges Radios symfoniorkester, Folkoperan, Försvarets professionella orkestrar och Elektronmusikstudion (EMS).
- Samarbetsparter i andra regioner, till exempel orkestrar och regionala musikinstitutioner
- Intresseorganisationer och nätverk, till exempel Kulturskolerådet, RUM, Sveriges orkesterförbund och Nätverket för El Sistema i Sverige
- Föreningar som organiserar musikpedagoger
- Musiksverige (musikbranschens intresseorganisation)⁵

⁴ YH- och KKU-utbildningar är sammanställda i tabell 7.

⁵ En av Musiksveriges "nätverksmedlemmar" är den ideella "Föreningen Musikbranschutbildarna", som är ett slags samarbetsforum för fem företag och organisationer, varav två delvis bedriver musikutbildning (AP Academy i Stockholm och Musikmakarna i Örnsköldsvik). De övriga är inriktade på management och företagande.

4. Från kulturskola till gymnasium i Stockholms län

I detta avsnitt beskrivs de viktigaste utbildningsanordnarna i Stockholms län, kategori för kategori. Framställning är i stort organiserad efter åldersnivå, även om det finns många undantag mot denna princip. Sakupplysningar och fakta om de flesta skolor och utbildningar återfinns i tabellerna sist i rapporten.

4.1 Grundskolan

Musik är i grundskolan, till skillnad från i gymnasieskolan, ett obligatoriskt ämne.⁶ Den ordinarie musikundervisningen i grundskolan behandlas inte i denna rapport och inte heller den grundskollärautbildning med musikprofil som finns på Stockholms universitet. Däremot beskrivs de grundskolor som på mellan- och högstadium har musikprofil, så kallade musikklasser.

4.2 Kulturskolorna

Kultur- eller musikskola finns i alla 26 kommuner länet. Barn tas emot när de börjat i grundskolans lågstadium eller redan i förskoleåldern. De flesta kulturskolor bedriver musikundervisning individuellt och i grupp till och med gymnasieåldern och ibland ytterligare något år. Kulturskolorna erbjuder idag ett allt bredare utbud inom flera olika konstarter. Sett till helheten är dock musik det helt dominerande ämnet i dagens kulturskola.

Kommunernas nettokostnad för musik- och kulturskolorna uppgick 2022 till 593,3 miljoner kronor.⁷

4.2.1 Från kommunal musikskola till kulturskola

Kulturskolorna har sitt ursprung i de kommunalt finansierade musikskolor som började organiseras i Sverige efter kriget och fick ett bredare genomslag under 1960-talet. Organisatoriskt har den kommunala musikskolan alltid varit skild från den obligatoriska musikundervisning som bedrivs i grundskolan. Under 1970-talet började musikskolornas utveckling mot kulturskolor. Efterhand har de

flesta skolor inkluderat ämnen som bild, teater och dans. Detta är en process som alltjämt pågår och den ämnesmässiga diversifieringen blir allt större.⁸ Av de kommunala skolorna i Stockholms län är tre musikskolor (Lidingö, Nacka och Åkersberga), medan alla övriga är kulturskolor. Musiken är dock alltjämt den konststart som dominerar, mätt i antal kurser och antal elever. I både Lidingö och Åkersberga planeras för en breddning i riktning mot kulturskola. I 90 % av länets kommuner tillhör kulturskolan kultur- och fritidsförvaltningen (eller motsvarande).

I de återstående kommunerna sorterar kulturskolan under skolförvaltningen (eller motsvarande). Alla kommuner bedriver kulturskoleverksamhet helt eller delvis i egen regi, men i några av kommunerna finns ett system där den kommunala delen kombineras med icke-kommunala, av kommunerna auktoriserade musikskolor. Mest utvecklad är den modellen i Nacka och Täby. De icke-kommunala kulturskolorna behandlas längre fram i detta avsnitt.

Alla kulturskolor i Stockholms län har avgifter.

4.2.2 Kulturskolerådet och Statens kulturråds Kulturskolecentrum

Sveriges kulturskoleråd är en ideell förening, vars medlemmar är kommuner med kulturskolor. Föreningen har sin bakgrund i Föreningen Sveriges Musikskolledare, som bildades 1979.⁹ Den nuvarande organisationen har funnits sedan 1996 och har sitt namn sedan 2015. Verksamheten syftar ytterst till "att alla barn och unga ska ha likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet med hög kvalitet och tillgänglighet".¹⁰

År 2018 antog riksdagen propositionen "En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna" (PROP 2017/18:164). Det medförde bland annat att Kulturrådet fick i uppdrag att inrätta och driva ett kulturskolecentrum, som ska bidra till kulturskolornas utveckling "genom att samla in och sprida kunskap i form av statistik, forskning och lärande exempel

6 Förordning (SKOLFVS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

7 Myndigheten för kulturanalys, Samhällets utgifter för kultur 2022, Kulturfakta 2023:3.

8 Sandh, Håkan, Kulturskolorna – lika och unika, 2015. Se också SOU 2016:69, s 58 f.

9 I Nacka uppnås den ämnesmässiga breddningen genom "kundval kulturskola".

10 Sandh, Håkan, Kulturskolorna – lika och unika, 2015, s 25.

samt fördela statens utvecklingsbidrag”.¹¹ Det innebär att Kulturskolecentrum hanterar den statistik som Kulturskolerådet tidigare samlade in. Statistiken sammanfattas i en årlig rapport.¹² Till Kulturskolecentrums uppgifter hör också att fördela de statliga bidragen till kulturskolorna.

I rapporten för 2022 bekräftas att musik (undervisning enskilt och i mindre grupp, orkester och kör) är det vanligaste ämnet. I Stockholms län erbjuder kulturskolor i alla kommuner enskild undervisning i form av långa ämneskurser.¹³ I de flesta kulturskolor ges dessa kurser i alla de instrumentkategorier som den statliga statistiken använder: stränginstrument, klaviatur, slagverk, sång, stråk, träblås och bleckblås.

4.2.3 Fler konstområden inkluderas, musiken breddas

Som nämnts ovan har musikskolornas successiva transformering till kulturskolor pågått under flera årtionden. Dans och teater, liksom bild och form, har länge funnits i många kulturskolors utbud. Senare har foto, film och animation, cirkus, kreativt skrivande med flera ämnen inkluderats. Även inom de olika ämnena sker en differentiering genom att antalet kurser ökar och undervisningsformerna blir mer varierade. Förändringarna drivs av en vilja från att göra kulturskolorna till en angelägenhet för en större andel av de unga. Att bredda utbudet och variera arbetssättet är också en strategi för att nå föräldrar och barn som inte känner till eller har primärt intresse av kulturskolans verksamhet. Ett annat sätt att locka nya elevgrupper är att erbjuda kortare prova-på-kurser.

Musiken är alltså det största ämnet i kulturskolan. I hela riket utgör musiken enligt Kulturskolerådet omkring 80 procent av kulturskolornas verksamhet; i Stockholms län är den kanske något lägre.

Parallellt med denna utveckling har ämnet musik blivit genremässigt allt bredare. Många

populärkulturella musikformer inkluderas i utbudet. Klaviatur, gitarr, elbas och trummor är sedan länge populära instrument. Samtidigt blir det allt svårare att få elever att välja blåsinstrument och andra instrument som kräver många års övning för att uppnå färdighet. Ett förhållandevis nytt ämne som nu finns på flera kulturskolor är musikproduktion.¹⁴

4.2.4 Digitalt lärande

Via digitala plattformar kan barn idag lyssna på mer musik än någonsin tidigare, men samtidigt möts de allt mindre av levande musik. Detta är en del av bakgrunden till framväxten av ämnet musikproduktion. Samtidigt öppnar digitaliseringen nya möjligheter för lärande inom alla musikformer. Alla har tillgång till den ofantliga mängd instruktionsfilmer som finns på nätet. Här finns inte bara enkelriktade tutorials, utan också edutainment-tappar, där kommunikationen är dubbelriktad. Programmet hör användaren spela och ger återkoppling.

De flesta musik- och kulturskolor använder sig av Speedadmin eller Studyalong som verksamhetssystem. Dessa inkluderar digitala lärplattformar, som läraren kan välja att integrera i sin undervisning. Genom plattformarna kan eleven utveckla och fördjupa sitt spel utanför skolan. Lärplattformen har flera fördelar: eleven och läraren kan enklare arbeta gemensamt med progression, man kan göra spel-listor, det är en reklamfri miljö, den är GDPR-säker och rättigheterna är kontrollerade.

4.2.5 Räckvidd

Kulturskolan ska i princip vara tillgänglig för alla, men av många skäl är det bara en mindre del av alla barn som tar del av undervisningen. För det första är antalet elevplatser begränsat. För det andra finns flera socioekonomiska och i vid bemärkelse kulturella faktorer som begränsar kulturskolornas räckvidd. För det tredje kan de geografiska förhållandena inom kommunen vara en

11 Verksamhetsplan 2023: Kulturskolerådets uppdrag, roll och prioriterade områden, s. 4.

12 Kulturskolan i siffror: Sammanfattning av statistik 2022, Kulturrådet 2023.

13 Med långa ämneskurser avses kurser som omfattar minst tio kurstillfällen. Korta kurser är betydligt mindre vanligt och lämnas i detta sammanhang därhän. Motsvarande siffra för hela riket är 98 %.

14 I hela riket ingår ämnet musikproduktion i utbudet i 60 % av kulturskolorna.

svårighet. I de flesta kommuner i Stockholms län tar mellan 5 och 15 % av alla barn del kulturskolans musikundervisning. Alla kulturskolor kan inte ange detta nyckeltal, men hos dem som svarat varierar andelen från omkring 4 % (Södertälje och Haninge) till knappt 19 % (Lidingö och Sundbyberg). Genomsnittligt kan andelen, grovt uppskattad, ligga på ungefär 10 – 12 %. Om även kulturskolornas öppna verksamhet räknas in blir andelen något högre. Siffrorna har i de flesta fall legat på samma nivå i flera år. Sammanfattningsvis kan sägas att de allra flesta barn överhuvudtaget inte tar del av kulturskolans undervisning.¹⁵

4.2.6 Bredd och spets

Alla kulturskolor är angelägna att bredda rekryteringen, så att fler barn och ungdomar, med olika bakgrund och från olika bostadsområden, tar del av utbudet. En strategi är att öka den innehållsliga bredden och inkludera flera konstnärliga uttryck. Inom musiken innebär det att genrebredde ökar, vilket sker överallt.

Samtidigt framhåller många kulturskolor att det också är viktigt att stödja de elever som är ambitiösa och har potential till större utveckling, oavsett musikalisk genre. Flera, men inte alla kulturskolor har olika former av fördjupningsprogram för intresserade elever. De kan bestå av längre lektionstid, särskilda kurser i musikteori eller ensemble- och orkesterspel. Fördjupningsprogrammen är oftast tillgängliga från och med att eleverna går i högstadiet.

Vilken betydelse fördjupningsprogrammen har för att eleverna ska fortsätta spela är svårt att säga. Enligt Kulturskolerådets bedömning är det omkring en procent av alla musikelever som deltar i något fördjupningsprogram, orkesterspel oräknat. Kulturskolerådet understryker också att lärare har goda möjligheter att anpassa undervisningen efter barnens intresse och behov, och erbjuda dem

fördjupning inom kursernas ram.

4.2.7 Utvecklings- och samverkansprojekt

Som redan har nämnts fördelar Kulturrådet, genom Kulturskolecentrum, statsbidrag till kulturskolornas utvecklingsarbete. Bidrag ges dels till de enskilda kommunernas eget utvecklingsarbete och dels till samverkansprojekt. I Stockholms län fick 24 av 26 kommuner sammanlagt drygt 16 miljoner kronor till eget utvecklingsarbete år 2023. Många av utvecklingsprojekten syftar till att bredda kulturskolornas verksamhet för att nå en större andel av barn och unga.¹⁶ Därutöver fördelades drygt 2,5 miljoner kronor till sex samverkansprojekt.

Behovet av samarbete mellan kommuner i länet avseende kulturskolor har sedan länge varit stort, med tanke på att barn och unga i regionen då kan få tillgång till ett både bredare och vassare utbud av undervisning och ibland få kortare resväg. Åren 2016 – 2019 genomfördes projektet Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola (RIK), vars syfte var att prova ut och etablera en plattform för samverkan över kommungränser.¹⁷ Projektet initierades av föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer (FSKF) och Region Stockholms kulturförvaltning ansvarade för den anställde projektledaren. Flera kommuner arbetar nu enligt denna modell. Samarbete över kommungränser är inte bara gynnsamt för eleverna, det innebär också att kulturskolorna tillsammans kan få större ämnesmässig bredd.

Ett exempel är kommunerna Sollentuna, Täby och Vallentuna, som 2022 etablerade ett permanent samarbete, Kulturskola över kommungränser (KÖK). I mån av plats kan elever i de tre kommunerna välja bland alla kulturskolor i de medverkande kommunerna. KÖK är ett sätt att formalisera och uppmuntra elevernas rörelse över kommungränserna.¹⁸ Våren 2024 inleder Tyresö och Haninge ett liknande KÖK-samarbete.

¹⁵ Lidingö musikskola förklarar själv den höga räckvidden med att verksamheten sedan många år är väl förankrad hos kommuninvånarna och det finns flera etablerade spelställen i kommunen. Enligt rapporten En väv av vanor tar drygt 10 % av alla barn och unga i regionen del av kulturskolan. En väv av vanor: En kunskapsöversikt av barns och ungas kulturvanor 2023, Gunilla Kindstrand, Region Stockholm 2023, s 26.

¹⁶ Musiken dominerar i hela bidragsgivningen. Hur stor musikens del är kan dock inte utläsas av det tillgängliga materialet.

¹⁷ Slutrapport RIK: Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola, 12 september 2019. [Region Stockholm, kulturförvaltningen.] Projektet finansierades av Region Stockholm, deltagande kommuner, Vinnova och Allmänna arvsfonden.

¹⁸ Danderyds kommun deltog från början i KÖK, men fasar ut sin medverkan 2023–2024.

Några andra samarbetsprojekt kan nämnas här: Nacka musikskola driver tillsammans med Tyresö och Värmdö ett orkesterprojekt med stöd av Riksförbundet Unga musikanter (RUM). Vallentuna kulturskola startade hösten 2022 "Talangskolan i slagverk" med elever från Vallentuna, Upplands Väsby, Solna, Danderyd, Stockholm, Södertälje, Tyresö, Värmdö, Nacka och även från kommuner utanför regionen. I Talangskolan träffas 16–18 ungdomar ett tiotal lördagar per år hos SMI, som har ett bra instrumentarium. Några elever från Talangskolan i slagverk har sökt sig vidare till Lilla Akademien och Musikkonservatoriet i Falun.

4.2.8 Kulturskolan som arrangör av levande musik
Kulturskolan är en stor arrangör av levande musik. Varje år organiseras ett stort antal konserter och andra uppspelningar, som ofta engagerar hela familjen. Kulturskolan skapar meningsfulla sammanhang, där både barn och vuxna utbildas i att lyssna. På så sätt bidrar kulturskolan till hela familjens musikaliska bildning och ger många ett djupare intresse.

4.2.9 Kulturskolornas orkestrar och ensembler
Orkestrar och ensembler är i många kulturskolor en central del av verksamheten. De är av många slag och på olika nivåer: kammarorkestrar, små symfoniorkestrar, stråkorkestrar, blåsorkestrar, storband, rockband och popband av olika slag. De fyller flera funktioner. De är utvecklande och stimulerande för både elever och lärare. Orkester- och ensemblespel kan motivera de elever som behöver utmaningar att fortsätta spela. De kan också knyta ihop barns och ungas musicerande med det vuxna amatörmusiklivet. Ensemblespelet har också en viktig funktion genom att ge eleverna ett socialt sammanhang.

Det finns många exempel på samarbeten mellan ensembler och orkestrar över kommungränserna. Dessa projekt genomförs ibland med stöd av Riksförbundet Unga musikanter (RUM). (RUM behandlas närmare i avsnitt 5.5.)

I några kommuner är samarbetet mellan kulturskoleorkestrar och vuxna amatörorkestrar välutvecklat. Det gäller till exempel Nykvarn, där 60 % av eleverna spelar i kulturskolans orkester och Nykvarns musikkår sedan många år har ett tätt samarbete med kulturskolan. Även i Botkyrka, Norrtälje, Sundbyberg och Södertälje finns sådant samarbete. I Sundbyberg och Södertälje finns etablerat samarbete mellan vuxna orkesterföreningar och kommunernas El Sistemaorkestrar. På det hela taget är dock samarbetet mellan kulturskolorna och de vuxna amatörorkestrarna ett utvecklingsområde.¹⁹

4.2.10 El Sistema

El Sistema är en global rörelse för musik och socialt arbete, och samtidigt en metod för att få barn att muscera och på så vis stödja barn i socialt utsatta områden. I Sverige driver Stiftelsen El Sistema utvecklingsprojekt och stödjer de kulturskolor som bedriver El Sistemaverksamhet. I Sverige finns El Sistema i drygt 20 kommuner och i Stockholms län i tre kommuner: Södertälje, Stockholm och Sundbyberg. I Södertälje bedrivs verksamheten i samarbete med Kungl. Filharmonikerna. Stockholms stad har valt att utföra El Sistemaverksamheten i form av Kulturskolans orkesterskola, som omfattar samarbete med Radiosymfonikerna.

El Sistema i Sundbyberg

Sundbybergs stad har El Sistema sedan 2016. Verksamheten, som är en del av kulturskolan, bedrivs i Rissne, Hallonbergen och Ursvik för barn från 5 år till årskurs 4. Från förskoleklass organiseras orkesterspel på Grönkullaskolan i Rissne. Samarbete finns med Sundbybergs orkesterförening, som ibland rekryterar musiker som lärt sig spela i El Sistemaorkestern.

¹⁹ De flesta av Orkesterförbundets omkring 25 aktiva medlemsorkestrar i Stockholms län har inte något samarbete med kulturskolan i sin kommun. (Telefonintervjuer med förbundsordförande och förbundsdirektör för Sverige Orkesterförbund.)

El Sistema i Södertälje²⁰

I Södertälje kommun är El Sistema geografiskt begränsad till områdena Hovsjö och Västergård. Verksamheten omfattar närmare 400 barn och unga. Kungl. Filharmonikerna har varit engagerade sedan starten 2012 och har, i samarbete med det nationella nätverket för El Sistema, skapat El Sistema nationalorkester, som sedan 2019 årligen framträder i Stockholms konserthus. Liksom i Sundbyberg finns därtill, i viss utsträckning, även i Södertälje samarbete med den lokala orkesterföreningen.

Stockholms kulturskolas orkesterskola med SUSO

Kulturskolans orkesterskola tillkom 2016 då Stockholms stad organiserade sin El Systemasatsning som en orkesterskola. Verksamheten är uppbyggd på följande sätt. I femton kommunala skolor i tio stadsdelar lär sig alla elever, från förskoleklass till och med årskurs två, att spela ett orkesterinstrument genom gruppundervisning och orkesterspel.²¹ Totalt 1800 barn spelar i någon av 21 orkestrar på fyra olika nivåer. De som är duktigast kan gå vidare till Stockholms ungdomssymfoniorkester (SUSO). SUSO bildades ursprungligen 1978 inom den dåvarande kommunala musikskolan i Stockholm. Orkestern har 45 musiker i ålder 12 – 22 år från många kommuner i länet.

Kulturskolans orkesterskola har ett etablerat samarbete med Kungl. Musikhögskolan, Musikhögskolan Ingesund, Blåsar- och Radiosymfonikerna och Folkoperan, vilket ger möjlighet för de unga musikerna att möta professionella musiker och få uppträda på professionella scener. Varje år spelar Orkesterskolan/El Sistema sin avslutningskonsert i Berwaldhallen.

Stockholms unga symfoniorkester Syd (SUSS)

För elever i Huddinge, Salem och Botkyrka grundades hösten 2021 Stockholms Unga symfoniorkester Syd (SUSS). Det skedde genom att Salems kommun sökte utvecklingsbidrag från Kulturrådet. Orkestern har nu sin bas i Huddinge kulturskola och under 2024 kommer Södertälje att ansluta sig till samarbetet. SUSS är inte någon motsvarighet till SUSO, utan en instegsorkester för barn i ålder 9 – 13 år. Tillsammans med andra orkestrar för yngre barn är den viktig för kulturskolornas orkesterliv i stort.

4.2.11 Offentlig och privat regi

I Nacka, Norrtälje, Sigtuna, Täby, Upplands-Bro och Österåker finns system där kommunen ger privata företag och andra organisationer möjlighet att utföra kulturskoleverksamhet. I samtliga fem kommuner finns också en kommunal del. Mest omfattande är denna modell i Nacka och Täby. Nacka har arbetat på detta sätt sedan början 2000-talet. Sammanlagt finns där 17 "auktoriserade kulturskolor som kan väljas inom kundval kulturskola".²² Av dessa är tio icke-kommunala musikskolor. Den kommunala Nacka musikskola dominerar och är större än de övriga skolorna tillsammans.²³ I Täby, som har arbetat med privata utförare sedan 2009, finns sex privata utförare och en kommunal verksamhet, som här utgör en mindre del av helheten.

Sigtuna har sedan 2021 ett system med en "kulturcheck", där kommunen beställer en del av kulturskoleverksamheten av privata leverantörer. En av dessa är ett produktionsbolag som i övrigt inte sysslar med undervisning. Bolaget har fyra platser i ämnet musikproduktion. Sedan 2021 är åtminstone tre av dessa elever på väg in i det professionella musiklivet.

I Sigtuna, Upplands-Bro och Österåker är den ickekommunala verksamheten mindre omfattande. Österåker har, förutom den kommunala musikskolan, en föreningsdriven och en privat

²⁰ I Södertälje är El Sistemaverksamheten organisatoriskt inte del av kulturskolan.

²¹ Farsta, Fagersjö, Rågsved, Bredäng, Vårberg, Rinkeby, Hjulsta, Husby, Kista och Hässelby.

²² <https://www.nacka.se/uppleva--gora/kulturskolor/> De privata musikskolorna är förtecknade i tabell 3, s. 90.

²³ Nacka musikskola startade 1934 och är därmed en av Sveriges äldsta kommunala musikskolor. SOU 1968:15, s. 59.

musikskola. Upplands-Bro har, vid sidan av den kommunala, en privat skola (som också är verksam i Täby).

Tjänstemän i Nacka och Täby säger sig ha blandade men i huvudsak goda erfarenheter av modellen. Köerna har försvunnit eller blivit väsentligt kortare. Det kan dock uppstå konkurrenssituationer mellan de olika utförarna, genom att man bedriver liknande verksamhet på samma skolor för samma elever och ibland med samma lärare. I Täby har det totala antalet musikelever sjunkit något sedan modellen infördes, men det kan också ha andra orsaker. I Nacka noteras att systemet inte stimulerar till ett utbud, anpassat för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Fler konstformer har tillkommit och den innehållsliga bredden har blivit större, även inom musikämnet. Bland de privata utförarna dominerar populärmusikaliska uttryck, även om enstaka aktörer i Nacka, Täby och Upplands-Bro fokuserar på klassisk musik.

En annan effekt av modellen är att det har uppstått nya företag, som ger arbetstillfällen för lärare. Många av lärarna studerar eller har studerat på Musikhögskolan. För alla musikskolor, privata såväl som kommunala, är det viktigt att ha en stabil grupp kompetenta lärare.

4.3 Trossamfundens musikundervisning

4.3.1 Svenska kyrkan

Svenska kyrkan har alltid tillhandahållit undervisning i orgelspel. För barn och unga är detta en viktig ingång till kyrkomusiken som har stor betydelse för rekryteringen till högre musikutbildning och därmed till det professionella musikkivet i Svenska kyrkan. Innan kyrkan skildes från staten år 2000 var denna undervisning en statlig angelägenhet som ofta var reglerad i organisternas tjänster.²⁴

Idag är Svenska kyrkans orgelundervisning vanligen inte annonserad, utan intresserade får på eget initiativ kontakta organisten i hemförsamlingen. I några fall är verksamheten mer organiserad. Här kan som exempel nämnas Englebreds församlings orgelskola, som funnits sedan 2022 och har sju elever i ålder 10 – 14 år. Församlingen tillhandahåller digitala orglar så att alla elever kan öva hemma. Undervisningen, som idag bedrivs av en kyrkans organister, kommer att utökas med ytterligare en lärartjänst 2024. En

²⁴ SOU 1968:15, Musikutbildning i Sverige, s 127.

liknande orgelskola finns sedan 2009 i Lidingö församling. Där finns för närvarande sex platser och fyra elever i ålder 7 – 16 år. Sedan starten har fyra elever gått vidare till Lilla Akademien. I Vantörs

församling finns Hagsätra kyrkas musikskola, som ger undervisning i orgel och piano.

Katarina kulturskola i Katarina församling (Stockholm) har ett kursutbud som mer liknar de kommunala kulturskolornas. Här får 260 elever gruppundervisning i violin, cello, gitarr och piano av sex högskoleutbildade lärare. Verksamheten bedrivs med stöd av studieförbundet Bilda.

4.3.2 Frikyrkan

Inom frikyrkan är musiken av tradition en lekman-nafråga. Detta, tillsammans med det faktum att frikyrkorna vanligen har enklare orglar eller inga alls, innebär att frikyrkan inte har samma betydelse för orgelundervisningen och därmed för kyrkomusiken i stort som Svenska kyrkan. I Stockholm finns dock åtminstone ett undantag.

Musikskolan Immanuel

Immanuelskyrkans församling Stockholm driver Musikskolan Immanuel. Skolan finansieras av församlingen, studieförbundet Bilda och terminsavgifter. Skolan startade 1961 och har idag omkring 200 elever. Uppagningsområdet är väsentligt större än Stockholms stad; elever kommer från flera olika kommuner i länet. De flesta elever är mellan sex och 25 år, men undervisningen har ingen åldersbegränsning och är öppen för alla. Till stråk-, piano- och sångundervisningen är det emellertid lång kö.

Ett femtontal lärare undervisar, enskilt och i grupp, i sång, piano, orgel, gitarr och på stråk- och blåsinstrument. På nybörjarnivå är undervisningen i allmänhet organiserad i grupp. I takt med barnens utveckling övergår man efterhand till individuell undervisning. Ensembleverksamheten är omfattande, vilket kan vara en förklaring till att skolan har varit förhållandevis framgångsrik i att behålla barnen upp i tjugoårsåldern. Genom annan verksamhet i församlingen ges eleverna många tillfällen att framträda inför publik.

Norrmalmskyrkans musikskola

Norrmalmskyrkan har en musikskola som även den drivs i samarbete med Bilda. Musikskolan erbjuder instrumentalundervisning i gitarr, piano och ensemble (rockband). Undervisningen sker i gruppform. Till musikskolan hör också en omfattande körverksamhet för barn i alla åldrar.

4.4 Privat musikundervisning

Den privata musikundervisning som diskuteras under denna rubrik kan delas upp i musikskolor, som har en mer utvecklad verksamhet, och privat, enskild musikundervisning. Musikskolorna tillhandahåller ofta undervisning på flera instrument, har fler lärare, större genbredd, tillgång till större lokaler och mer avancerad hemsida. Ofta bedrivs verksamheten i aktiebolagsform. De flesta musikskolor har barn och ungdomar som främsta målgrupp, men tar ofta även emot vuxna elever. Några riktar sig helt till vuxna elever. I den privata, enskilda musikundervisningen tar läraren emot elever hemma eller i en studio.

Till de privata musikskolorna hör också de skolor som är auktoriserade utövare av kulturskoleundervisning. Flera av dessa tar emot elever från flera kommuner.

4.4.1 Privata musikskolor

Vid sidan av kulturskolan – offentlig eller privat – finns privata musikskolor, som utan samarbete med kommunerna meddelar musikundervisning. Dessa fångar upp elever som av olika skäl inte kan eller vill gå i kulturskolan. Det kan bero på brist på plats, på önskemål om fördjupning eller på intresse för viss pedagogik. Här ges några exempel.

Fiolskola.se ger stråkundervisning enskilt och i grupp. Skolan har varit verksam sedan 2012 (på heltid från och med 2024) och har 60 – 80 elever i ålder 4 – 75 år.

Kulturskolan Metapontum i Älvsjö har funnits sedan 2010 och är en del av friskolan Metapontum. Skolan är öppen för alla. Individuell undervisning för barn från förskoleklass till och med högstadiet ges i piano, fiol, gitarr, trummor och sång. Skolan har tre anställda pianolärare; av totalt 75 elever spelar närmare 60 piano.

Musikmentorn grundades 2021 av en musiklearrarstudent vid Musikhögskolan i Malmö. Verksamhetsidén är att ge undervisning i elevens hem på olika instrument och i olika genrer. Skolan riktar sig främst till barn och de flesta av eleverna är nybörjare. Lärarna är musikhögskolestudenter. I Stockholms län har skolan omkring 50 elever, varav 30 från Stockholm. Genrefördelningen mellan klassiskt, jazz och pop och rock är ungefär 10/10/80. *Musikmentorn* är även verksam i Malmö och Göteborg.

Rockskolan har lokaler i Stockholms innerstad och drivs av en ideell förening som även har

verksamhet i Malmö, Lund och Staffanstorps. Skolan har fyra program, varav ett "avancerat program", som "riktar sig till musiker och sångare som har en stabil musikalisk grund och som vill ta musiken till en professionell nivå inom dagens musikbransch". Rockskolan har omkring 200 elever i enskild undervisning och ett tiotal i grupprogram.

Salne piano i Mälarhöjden (Stockholms stad) ger individuell undervisning i klassiskt piano och gehörspiano. Skolan har drygt 40 elever, varav knappt hälften i ålder 7 – 20 år. Verksamheten startade i januari 2023.

Skandinaviska musikskolan startade 2017 under namnet Östermalms pianoskola. Sedan våren 2024 har skolan sina lokaler i Musikaliska vid Nybrokajen i Stockholm. 2021 bytte skolan namn och har efterhand expanderat verksamheten, som idag omfattar enskilda lektioner och gruppundervisning i piano, violin, cello, gitarr och sång. Undervisningen riktar sig till både barn och vuxna. Skolan har omkring 120 elever och ett tiotal lärare, varav de flesta har gått eller går på musikhögskola. Huvudinriktningen är klassisk musik och jazz.

MLK Voice studio (Sigtuna kommun) ger individuell undervisning i sång i alla genrer, sångträning för körer och röstrehabilitering. Studion har omkring 30 elever per månad. 75 procent är kyrkomusiker eller professionella sångare i flera genrer. Övriga är amatörer i alla åldrar.

Stockholm Opera Center på Ingarö (Värmdö kommun) arbetar sedan 2015 med elever som förbereder sig för högre studier eller studerar klassisk sång på högskolenivå eller är examinerad från högskoleutbildning. Undervisningen är organiserad i en så kallad vokalakademi med fyra elever i två år på deltid. Syftet är främst att ge stöd och fördjupning till yngre sångare som vill söka till eller redan går på högskoleutbildning. Härutöver ges sångundervisning till yrkesverksamma sångare. Skolan har 30–50 återkommande elever.

4.4.2 Privat, enskild musikundervisning

Vid sidan av de ovan nämnda skolorna finns ett betydande antal lärare som tar emot elever informellt, utan att verksamheten är organiserad i skolform. Denna undervisningsform är särskilt vanlig för sång och piano, men förekommer även på många andra instrument. Många lärare tar emot elever i alla åldrar och på alla nivåer. De vuxna eleverna kan vara intresserade amatörer,

till exempel körsångare, eller utbildade musiker som behöver pedagogiskt stöd. Volymen på verksamheten är svår att uppskatta. Som exempel kan nämnas att en sökning på sajten superprof.se efter pianolärare i "Stockholm" ger närmare 50 lärare. Variationen i erfarenhet och utbildning hos dessa lärare är stor.

4.4.3 Pedagogiska intresseorganisationer

Det finns intresseorganisationer för pedagoger inom olika fack. För sångpedagoger finns två föreningar: Svenska sång- och talpedagogförbundet (SSTPF) och Röstforum.

SSTPF har 75 medlemmar i Stockholms län, varav ca 30 är aktiva. Av dessa uppskattas mellan fem och tio arbeta med professionellt satsande elever, övriga med elever som har sången som fritidsintresse. Någon uppskattning av det totala antalet elever är svårt att göra. Röstforum, som innehållsmässigt är en bredare förening, har bland sina medlemmar 55 pedagoger som är verksamma i Stockholmsområdet. Av dem riktar sig 25 – 30 till sångare under utbildning eller till yrkesverksamma sångare. Här bör noteras att många sångpedagoger inte är medlemmar i någon intresseorganisation, vare sig i SSTPF eller i Röstforum.

Svenska pianopedagogförbundet (EPTA Sweden) har 450 medlemmar, varav omkring 40 är aktiva pedagoger i Stockholms län.

Både piano- och sångpedagoger ger undervisning åt elever i alla åldrar med den mest skiftande bakgrund. Här finns barn och vuxna, amatörer på både lägre och avancerad nivå, liksom utövande professionella musiker som under sin yrkestid fortsätter att gå till sin pedagog.

4.5 Grundskolor med musikinriktning

Friskolereformen 1992 har gynnat framväxten av grundskolor och gymnasieskolor med profiler av olika slag, även om musikklasser i grundskolan i några fall funnits långt tidigare.

4.5.1 Musikklasser

Gränsen mellan "musikklass" och annan grundskola med musikprofil är inte helt tydlig. Här används begreppet musikklass huvudsakligen för att beteckna skolklasser i grundskolan, där läroplanen har anpassats för att ge mer plats åt musik, främst körsång, musikhistoria och musikteori. Föregångaren till dagens Adolf Fredriks musikklasser skapades 1939. På 1960-talet och särskilt

från 1980-talet och framåt inrättades musikklasser på många håll i Sverige.²⁵ För det mesta omfattar musikklasserna årskurserna 4 – 9. I Stockholms län finns idag kommunala musikklasser i Järfälla, Nacka, Sollentuna, Stockholm, Tyresö, Täby och Vallentuna.²⁶

4.5.2 Kulturamas grundskolor med musikprofil
Kulturama (se även avsnitt 4.6 och 6.3) har tre grundskolor i Stockholms län: Danvikstull (årskurs 4 – 5), Hammarby sjöstad (årskurs 6 – 9) och i Sundbyberg (årskurs 4 – 9). Inom musikområdet kan eleverna välja mellan två profiler: Musikal och Musik och sång. Omkring 900 elever läser någon av musikprofilerna.

4.5.3 Lilla Akademiens grundskola
Lilla Akademien (se även avsnitt 4.6 och 6.2) inledde sin verksamhet 1994 som renodlad musikskola med inriktning på klassisk musik. 1998 ändrades verksamheten till en friskola med förskola och grundskola. Till skillnad från musikklasserna ligger tonvikten helt på instrumental musik. Varje barn spelar ett instrument och får enskild undervisning varje vecka. Lilla Akademien har 24 platser i förskoleklass och totalt 254 platser i grundskolan (25–30 barn per årskurs).

4.5.4 Grundskolan Metapontums musikprofil
Metapontum är en privat friskola i Älvsjö med förskola och grundskola. Skolan ägs av utbildningskoncernen Atvexa och har i grundskolan två profiler: matematik och musik. Utöver förskola och grundskola har Metapontum en kulturskola; se avsnittet om privata musikskolor ovan.

4.5.5 Pops Academy Östermalm
Pops Academy Östermalm är en privat friskola på Valhallavägen med undervisning för årskurs 4–9. Skolan, som ägs av Academedia, grundades 2015. Idag har skolan även verksamhet i Örebro, Malmö och Umeå. Pops Academy Östermalm har ca 50 elever per årskurs.

4.6 Gymnasieskolor med musikprofil

I Stockholms län finns 13 utbildningsanordnare av gymnasieutbildning med musikprofil. Sammantaget motsvarar det 27 olika gymnasieprogram. Skolorna ges i det följande en översiktlig beskrivning. Fakta

om varje skola återfinns i tabell 5. Dessa uppgifter, liksom uppskattningar av hur många elever som går vidare till annan utbildning eller professionell musikverksamhet, kommer i de flesta fall från rektor, biträdande rektor eller motsvarande och i några fall från musklärare. Bedömningarna av hur många elever som fortsätter inom musiken är något osäkra.

Södra Latins gymnasium (Stockholm) har spetsutbildning i musik med riksintag. Musikaliskt ligger tonvikten på jazz och klassiskt. 66 elever per årskurs läser musikutbildningen och av dem går knappt tio direkt vidare till musikhögskola, 20 – 30 till musikfolk högskola och 10 – 20 direkt till professionell verksamhet i musiklivet.

Skolan har en symfoniorkester men har svårt att rekrytera elever till träblås- och stråkinstrument, vilket antas bero på att kulturskolorna har dragit ner på den individuella undervisningen.

På *Kungsholmens gymnasium* och *Stockholms musikgymnasium* (Stockholm) kan det naturvetenskapliga och det samhällsvetenskapliga programmet väljas med körsångsprofil. "Stockholms musikgymnasium" är benämningen på körsektionen. Hösten 2023 har musikgymnasiet drygt 260 elever, men målet är att komma upp i 297 (99 per årskurs).

S:t Eriks gymnasium (Stockholm) har ett estetiskt program med tre varianter av musikinriktning: musik, musikal och musikproduktion. S:t Eriks undervisning har fokus på populärmusik.

Blackebergs gymnasium (Stockholm) har ett naturvetenskapligt program med "särskild variant musik". Ensembleundervisningen har genremässig bredd, men med tyngdpunkt på pop och rock och musikalproduktion.

Stiftelsen Lilla Akademien är en idéburen organisation, som äger två aktiebolag, vilka i sin tur driver skolans verksamheter. Efter hand har undervisning på olika nivåer tillkommit, så att Lilla Akademien nu har undervisning på alla nivåer från förskola till en eftergymnasial, högskoleförberedande utbildning.

Lilla Akademiens musikgymnasium (Stockholm) har ett estetiskt program med spetsutbildning och riksintag. Musikaliskt har undervisningen sin tyngdpunkt i klassisk instrumentalmusik, men omfattar också folkmusik och jazz. Under alla tre åren får varje elev 80 minuters individuell undervisning i veckan på sitt huvudinstrument och 40 minuter

25 SOU 1968:15, Musikutbildning i Sverige, s. 37 f.

26 Se tabell 4. Järfälla musikklasser ska läggas ner på grund av minskat elevunderlag. Utfasningen påbörjas hösten 2024.

på sitt biinstrument. Till detta kommer orkester, ensemble och kör, liksom musikteori, komposition och musikproduktion. Vid sidan av musiken kan eleverna välja mellan naturvetenskapliga, samhällsvetenskapliga, estetiska kurser och språk. Gymnasiet har 145 elever, men ökar succesivt mot målet 180 elever. Eleverna kommer från hela Stockholms län och, genom riksintaget, från kommuner i stora delar av Sverige från Skåne till Hälsingland.

I genomsnitt 70 % av eleverna vid Lilla Akademien går vidare till någon musikhögskola, direkt efter gymnasiet eller efter att ha gått Lilla Akademiens egen högskoleförberedande utbildning (pre-college; se avsnitt 6.2).

Lilla Akademien samarbetar på flera sätt med Kungliga Musikhögskolan. Flera lärare undervisar på båda skolorna och man samarbetar kring gästlärare utifrån.

Lilla Akademien har sina lokaler på Norrtullsgatan, där det också finns en konsertsal med plats för 300 personer.

Nordiska musikgymnasiet i Liljeholmen (Stockholm) inledde sin verksamhet 2001 och har rikrekryterande estetisk spetsutbildning. Skolan tar in 20 elever per år och det totala antalet är 60. Eleverna kommer från hela landet och även från Norge och Finland. Undervisning bedrivs i de flesta orkesterinstrument, liksom i gitarr, piano, orgel, cembalo och sång. En stor del av eleverna går vidare till högre musikutbildning i Sverige eller utomlands. Det är vanligt att de förbereder sig med ett år på folkhögskola eller annan högskoleförberedande utbildning.

Stockholms estetiska gymnasium ligger på Trekantsvägen, nära Liljeholmen (Stockholm). Skolan drivs i formen av en ekonomisk förening som ägs av elever och personal.²⁷ Den har riksintag och erbjuder tre inriktningar: dans, teater och musik. Inom musiken finns fyra program: sångare/musiker, multi-musiker, singer-songwriter och musikproduktion. (Det sistnämnda ämnet läses av alla.) Skolan har 35 platser per årskurs, varav 25 går programmet sångare/musiker. Den musikaliska

²⁷ Eleverna erbjuds att betala medlemskap i den ekonomiska föreningen.

tyngdpunkten ligger inom det populärmusikaliska fältet, men skolan har också klassisk musik och folk- och världsmusik.

Skolan uppskattar att 10 – 20 % går vidare till musikhögskola inom några år. En dryg tredjedel uppskattas fortsätta med musik, åtminstone på deltid.

Kulturama gymnasium (Stockholm) inrättades 2002. Skolan har sina lokaler i Hammarby sjöstad och är en del av Medborgarskolan. Det estetiska programmet har fyra musikprofiler med riksintag: artist och musiker; låtskrivare och artist; musikal och musikproduktion. Omkring 150 elever läser musikprofil (50 per årskurs). Utöver det estetiska programmets musikprofiler finns på det naturvetenskapliga programmet en särskild variant "musik", även den med riksintag. Gymnasiet rekryterar elever från upp till 75 kommuner i stora delar av Sverige.

Cybergymnasiet på Vanadisvägen (Stockholm) drivs av Academedia. Skolan har ett estetiskt program med riksintag. Inom musiken är "profil beats" den enda inriktningen. Cybergymnasiet har 55 elever i musik och bedömer att 35 % går vidare till musikhögskola eller direkt till det professionella musiklivet.

Fryshuset gymnasium (Stockholm) drivs av Stiftelsen Fryshuset och har sina lokaler i Södra Hammarbyhamnen. Skolan har ett estetiskt program med riksintag, där tre av sju inriktningar är musik: musiker, singer/song-writer och musikproduktion. Tyngdpunkten ligger på det populärmusikaliska. Det totala antalet elever inom de tre musikinriktningarna är 135 (ca 45 per år). Av dessa går 3–4 inom några år vidare till musikhögskola och en eller två direkt till professionell musikutövning.

Vid sidan av det estetiska programmet har skolan flera andra program där "passion musik" kan väljas som tillval.

Rudbeck (Sollentuna) har riksintag till "särskild variant musik", som kan väljas på naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt program. 15–20 elever per år tas in och det totala antalet är mellan 50 och 60. Genomsnittligt kanske 2–4 elever per år

söker sig vidare inom musiken.

Östra gymnasiet (Huddinge) har totalt ca 50 elever på inriktningen Estet musik. Av dessa kanske 1–2 per år har ambitioner att gå vidare till musikhögskola eller söka sig andra vägar till det professionella musikkivet.

Upplands-Brogymnasiet (Upplands-Bro) har ett estetiskt program med musikinriktning och tar in ca 20 elever in per år. Undervisningen sker i samarbete med kommunens kulturskola.

Rytmus musikgymnasium, med lokaler i Sickla (Nacka), är en del av utbildningskoncernen Academedia. Skolan har ett estetiskt program med fyra olika musikinriktningar, helt inriktade på populärmusik: instrument/sång och singer/songwriter, musikproduktion och musik/sam (från och med 2024; ett samhällsvetenskapligt program med extra mycket musik). En tidigare inriktning på vokalgrupp läggs ner efter våren 2024.

Hösten 2023 hade Rytmus 168 platser per årskurs. Många elever fortsätter till folkhögskola för att i några fall söka till musikhögskola. De som går singer/songwriter vill gärna söka sig till Musikmakarna i Örnsköldsvik, som har ett tvåårigt yrkeshögskoleprogram, Songwriters Academy of Sweden.²⁸ Omkring tio elever per år försöker direkt försörja sig på hel- eller deltid i det professionella musikkivet.

Rytmus bedriver även kulturskoleverksamhet i Nacka kommun.

Tibble gymnasium, campus Täby (Täby), är en del av friskolekoncernen Cedergrenska. Tibble har i sitt utbud ett estetiskt program med två olika inriktningar om vardera tio platser: musik och musikal.

²⁸ Huvudman och utbildningsanordnare är Mellansels folkhögskola.

5. Andra aktörer och verksamheter inriktade mot unga musiker

För att uppmuntra och stödja den musikaliska utvecklingen hos barn, ungdomar och unga utbildade musiker, och samtidigt på lång sikt säkerställa att musiklivet kan försörjas med musiker på hög nivå, har många initiativ tagits.

Bland viktiga initiativtagare, organisatörer och projektägare kan nämnas Kungl. Musikaliska Akademien, Riksförbundet Unga musikanter, Orkesterförbundet, flera länsmusikorganisationer och Nätverket för professionell blåsmusik i Sverige.

De professionella orkestrarna Kungl. Filharmonikerna, Radiosymfonikerna och Blåsarsymfonikerna är också engagerade i många projekt som syftar till att stödja musikelever och musikstudenter på alla nivåer.

Det finns också privata aktörer, men dessa har karaktär av mer eller mindre informella nätverk, vars verksamhet är svårare att kartlägga. Ett exempel är Föreningen Musikbranschutbildarna, som tillsammans med Musik Sverige och med stöd av Kulturrådet tagit fram rapporten Musikbranschens kompetens och utveckling 2023 – 2027.²⁹

5.1 Kungl. Musikaliska Akademien

Musikaliska Akademien stödjer utbildning och forskning inom musiklivet, delar ut priser och stipendier, tar initiativ och stödjer projekt och nätverk samt är medarrangör i musiktävlingar. Akademien förvaltar stipendiefonder, vars avkastning ska främja utbildning för unga musikstudenter. Det finns två slags stipendier: nationella och lokala. De omkring 90 nationella stipendierna kan sökas av musiker inom konstmusik, folkmusik och jazz, samt av dirigenter, kompositörer och instrumenttekniker. Därtill finns omkring 150 lokala stipendier, som är avsedda för studenter inskrivna vid någon av landets musik- eller operahögskolor. Dessa administreras av högskolorna själva. Härtill finns ca 200 ej sökbara ungdomsstipendier avsedda främst för studenter vid spetsgymnasier.

Bland Musikaliska Akademiens initiativ kan

nämnas Musiklyftet, en påverkanskampanj som Akademien bedriver tillsammans med Kungl. Musikhögskolan och Svensk Scenkonst med syfte att säkra återväxten av svenska musiker genom att lyfta musikens status i hela utbildningskedjan från förskola och uppåt.

Musikaliska Akademien är beskyddare av nätverket Unga tankar om musik, som under en uppbyggnadsfas är en del av akademiens verksamhet. Unga tankar om musik är en tankesmedja som bland annat ska "värna om musikutbildningen på alla nivåer och dess betydelse för återväxten av musiker...".

Akademien är del av Nätverket för professionell blåsmusik i Sverige, och medarrangör i Blåsmusikpriset, som från och med 2024 är uppdelat i två tävlingar: klassiskt blås och jazz/storband. Blåsmusikpriset fördelas mellan de orkestrar som ingår i nätverket.

Akademien är medarrangör av musiktävlingarna Solistpriset och Eric Ericson Award för unga kördirigenter. Solistprisets final genomförs i vartannat år i Berwaldhallen och vartannat år i Göteborgs konserthus. För Eric Ericson Award är Sveriges Radio genom Berwaldhallen huvudarrangör. Sedan 2021 genomförs tävlingen vart tredje år.

5.2 Stockholms läns blåsarsymfoniker

Förutom samarbetet med Akademien i Nätverket för professionell blåsmusik i Sverige stödjer Blåsarsymfonikerna länets kulturskolor genom ett stort antal samspelsprojekt.³⁰ Under 2023 nådde orkestern kulturskolorna i drygt hälften av länets kommuner. Som exempel på långsiktiga samarbeten kan nämnas arbete med Stockholms kulturskolas orkesterskola och SUSO, och ett samarbete, och ett samarbete med det nätverk för blåsare som kulturskolorna i Nacka, Tyresö och Värmdö har. Ett annat projekt med långsiktigt syfte genomfördes i Österåker, där alla 100 barn i årskurs ett fick prova på att spela blåskvintett, vilket ledde till att hälften av barnen började spela i kulturskolan.

²⁹ Den ideella Föreningen Musikbranschutbildarna har fem medlemmar: Audio Production Academy, Musikmakarna, DMG Education, Musik- och eventarrangör (Campus Nyköping) och Linnéuniversitetet. Föreningen är huvudsakligen inriktad mot management i musikbranschen.

³⁰ Region Stockholm stödjer Blåsarsymfonikernas med 14,2 miljoner kr 2024.

Tillsammans med Norrbottensmusiken och Musik i Syd koordinerar Blåsarsymfonikerna även projektet Swedish Wind Power, som finansieras av Kulturrådet och Svenska Postkodstiftelsen. Projektet löper i två år från augusti 2022 och genomförs i samarbete med musikhögskolorna i Stockholm, Piteå och Malmö samt Marinens musikkår i Karlskrona. Syftet är att få barn i ålder 5–15 år att spela och ta del av blåsmusik.

5.3 Stockholms konserthusstiftelse / Kungl. Filharmonikerna

Region Stockholm är huvudman och huvudfinansierare för Stockholms konserthusstiftelse med Kungl. Filharmonikerna. År 2024 utgör det ekonomiska stödet från Regionens kulturnämnd till Konserthusstiftelsen 175 miljoner kronor.

5.3.1 Orkesterakademien

Kungl. Filharmonikerna organiserar tillsammans med Musikhögskolan i Piteå en påbyggnadsutbildning för unga instrumentalister som vill bli orkestermusiker. Kursen omfattar ett års studier på heltid (60 hp). Utbildningsanordnare är Luleå tekniska universitet. Orkesterakademien, som inrättades 2016, tar emot tio studenter på tio olika instrument per år. Utbildningen vänder sig till unga musiker i både Sverige och utlandet. Motsvarande akademier finns på flera håll i utlandet.

Undervisningen är förlagd till Stockholms konserthus. Flertalet lärare och handledare är stämledare i Filharmonikerna. I utbildningen ingår individuell instrumentundervisning, orkesterspel och kammarmusik.

Flera av dem som har examinerats från Orkesterakademien har fått anställning i Filharmonikerna eller i andra symfoniorkestrar i Sverige och utlandet.

5.3.2 Andra initiativ av Konserthusstiftelsen/Kungl. Filharmonikerna

Konserthuset/Filharmonikerna arrangerar återkommande aktiviteter som syftar till att inspirera unga musiker. Vid några tillfällen under spelåret organiseras möten ("mästarklasser"), då elever och

studenter på olika nivåer får ta del av gästade artisters erfarenheter. Arrangemangen kan rikta sig till kulturskoleelever, El Sistemaelever, gymnasieelever och till deltagarna i Orkesterakademien.

Varje vår arrangerar Konserthuset, i samarbete med Svensk Jazz, Blue House Youth Jazz Festival. Under tre dagar framträder professionella jazzmusiker på internationell nivå, både på scenen och i workshops. Festivalen vänder sig i första hand till elever och lärare vid landets alla kulturskolor, estetiska gymnasieprogram, folkhögskolor och musikhögskolor. Evenemanget tar årligen emot 400 deltagare.

Konserthusstiftelsen stödjer Nationell centrum för unga musiktalanger, vilket beskrivs längre fram.

5.4 Sveriges Radios symfoniorkester, Radiokören och Berwaldhallen

Radiosymfonikerna stödjer, som nämnts ovan, Stockholms kulturskolas orkesterskola/El Sistema. Det innefattar bland annat att musiker från orkestern vid fyra tillfällen om året spelar kammarmusik och orkestermusik tillsammans med El Sistemaeleverna i Skärholmen och Farsta. Vidare arrangeras El Systemas årliga avslutningskonsert i Berwaldhallen. Ett liknande samarbete finns med SUSO.

Sveriges Radio har ett långårigt, årligen återkommande samarbete där Nacka Musikklasser ger luciakonserter i Berwaldhallen tillsammans med musiker ur Radiosymfonikerna. Förutom de nämnda samarbetena med Stockholms kulturskola och med Musikaliska Akademien, är Radiosymfonikerna medfinansierare av Nationellt centrum för musiktalanger (se nedan).

Radiosymfonikerna tar emot praktikanter från Musikhögskolan som ett led i deras utbildning. Oftast handlar det om stråkmusiker, som får spela ett antal produktionsveckor per säsong.

Radiosymfonikerna och Radiokören arrangerar årligen workshops och mästarklasser för Kungl. Musikhögskolans studenter i dirigering. Vid dessa får studenterna arbeta med orkestern eller kören under ledning av inbjudna dirigenter på internationell nivå.

För musiker som är nyexaminerade från musik-
högskola har Sveriges Radio ett residensprogram
kallat "Klassiska artister", där en ung musiker får
ett stort antal möjligheter att under ett spelår fram-
träda som solist med orkestern eller kören, spela
kammarmusik m.m.

5.5 Riksförbundet Unga musikanter (RUM)

Riksförbundet Unga musikanter, som har funnits
sedan 1978, stöds av Region Stockholm.³¹
Organisationen har 40 medlemsföreningar i 17
kommuner i Stockholms län, omfattande samman-
lagt cirka 2000 barn och ungdomar. Omkring
hälften av lokalföreningarna i länet är knutna
till kulturskolor och ofta bildade av ensembler
eller orkestrar i kulturskolorna.³² RUM kan i viss
utsträckning ge ekonomiskt stöd till samarbeten
mellan ensembler och orkestrar i kulturskolor i
olika kommuner. Ett exempel är orkestersamarbetet
mellan Nacka, Tyresö och Värmdö.

RUM stödjer musikundervisning för unga på
flera sätt. Här kan nämnas två årligen återkom-
mande verksamheter. Den ena är höstlovsorkestern
STORK, som har funnits i många år, från början i
samarbete mellan Länsmusiken och RUM. STORK
organiseras nu helt av RUM och genomförs under
fem dagar på höstlovet med omkring 50 deltagare.
Till STORK knyts professionella pedagoger och en
professionell dirigent och deltagarna får möjlighet
att spela i symfoniorkesterformat. Som avslutning
genomförs en konsert, ofta på Nybrokajen, i stora
salen i Musikaliska.

Den andra återkommande verksamheten är
sommarlägret på Ekebyholms slott utanför Rimbo.
Det riktar sig till barn och ungdomar i ålder 11 – 22
år. De deltar med ensembler av olika slag och olika
format: blåsorkestrar, stråkorkestrar, storband,
stråkkvartetter etc. Lägret brukar samla omkring
70 deltagare, varav cirka 80 procent kommer från
Stockholmsområdet.

I maj 2024 organiserar RUM en symfoniorkester-
dag i Stockholms konserthus med totalt omkring

120 deltagare från bland andra Stockholms
ungdomssymfoniorkester syd (SUSS), El
Sistema Södertälje, Nacka musikskolas stråkor-
kester och den ideella föreningen Stockholms
ungdomssinfonietta.

5.6 Nationellt centrum för musiktalanger (YOMA)

Nationellt centrum för musiktalanger är en ideell
förening med säte i Vänersborg. Verksamheten kom
till i samband med att en tävling för unga musiker,
Polstjärnepriset, instiftades 2007. Föreningen
stöds av Vänersborgs kommun, Kulturrådet
och fyra regioner: Västra Götaland, Stockholm,
Gävleborg och Västmanland. I Stockholm är Kungl.
Filharmonikerna, Sveriges Radios symfoniorkester
och Blåsarsymfonikerna medlemmar.³³

Verksamheten riktar sig till barn och ungdomar i
ålder 10–18 år och ger möjlighet för elever, obero-
ende av bostadsort, att möta lärare via skärm.
Föreningen organiserar veckoslutskurser varje
månad. Eleverna kan delta hemma i bostaden eller
fysiskt i Vänersborg. Från Stockholms län deltar 50
unika elever och sju lärare på plats eller i on-line-
undervisningen, varav flera från Radiosymfonikerna
och Filharmonikerna. För begåvade elever finns
möjlighet till 30 extra heltimmars undervisning per
år.

Tävlingen Polstjärnepriset har som syfte att
uppmärksamma och stödja unga musiktalanger.
I samband med tävlingen organiseras undervisning
och seminarier samt orkester- och ensemblespel.
Polstjärneprisets Symfoniorkester genomför en
konsert årligen i Stockholms konserthus. Tävlingen
är numera en nordisk tävling. Knappt hälften av
de drygt 20 svenska deltagarna 2024 kom från
Stockholms län.

En gång om året, på våren, organiseras en kurs-
helg i Stockholm. Det sker i samarbete med Kungl.
Musikhögskolan, som står för lokaler och peda-
gogiskt stöd. Under kursen i Stockholm deltar de
flesta på plats, men även denna kurs kan följas
on-line. Kursen 2024 tar emot 150 elever. Många

³¹ RUM får del av Region Stockholms kulturnämnds stöd till ungdomsorganisationer på distriktsnivå.

³² <https://stockholm.rum.se/foreningar-som-ar-med-vart-distrikt/>

³³ Verksamheten finansieras till största delen av Vänersborgs kommun, Kulturrådet och de fyra deltagande regionerna. Den totala budgeten är ca 8 mkr, varav Region Stockholms kulturnämnd bidrar med 300 tkr.

elever kommer från Stockholmsregionen, men även från de andra deltagande regionerna. Hösten 2024 genomförs en vecka, då Nationellt centrum samarbetar med El Sistema i Södertälje och El Sistema Nationalorkester.

Varje år går 10–20 elever vidare till högre musikutbildning i Sverige och ungefär hälften så många till utländsk musikhögskola.

5.7 Folkoperans talangprogram

Folkoperan, som delvis finansieras av Region Stockholms kulturnämnd, skapade 2022 ett talangprogram som spänner över hela utbildningskedjan från grundskola till nyexaminerade sångare och dirigenter.³⁴ Programmet har två sektioner. I "Talang orkesterelever" får ett femtiotal unga orkestermusiker (12–17 år) från Stockholms kulturskolas orkesterskola följa en operaproduktion, ta del av ett mentorsprogram samt vara med i produktionen av sommaropera i liten skala.

I den andra sektionen, "Talang on stage", antas varje år sex sångare och tre dirigenter, alla nyexaminerade från musikhögskola eller motsvarande. För varje sångare och dirigent utformas ett individuellt program, där deltagarna får lära sig operaproduktion från grunden.

Talang on stage genomförs i samarbete med Stockholms konstnärliga högskola, Högskolan för scen och musik i Göteborg, Kungl. Musikhögskolan och Musik- och operahögskolan vid Mälardalens universitet.

5.8 Sommarkurs för unga pianister

Svenska pianopedagogförbundet (EPTA Sweden) driver sedan flera år, i samarbete med Kungl. Musikhögskolan, en sommarkurs för unga pianister. Kursen pågår i en vecka och tar emot ett tjugotal svenska och utländska pianister i ålder 15 – 23 år. Musikhögskolan står för lokaler och lärare.

³⁴ Folkoperan har 7,9 miljoner kr i stöd av Region Stockholm 2024.

6. Eftergymnasiala och högskoleförberedande utbildningar

Ungdomar med professionella ambitioner kan, efter gymnasiet, söka direkt till högre musikutbildning. Många behöver dock höja sin musikaliska förmåga och väljer därför att söka sig till en högskoleförberedande utbildning, för att under ett eller två år fördjupa sig och först därefter söka högre utbildning eller gå direkt ut i professionell verksamhet. Det finns flera utbildningsanordnare som organiserar sådana eftergymnasiala utbildningar. Här spelar folkhögskolorna, studieförbunden och privata skolor stor roll, liksom privat, enskild musikundervisning. Uppgifterna om hur många som går vidare till annan musikutbildning eller till professionell verksamhet har lämnats av skolorna själv och är i de flesta fall osäkra.

6.1 Folkhögskolor

Det finns i Stockholms län åtta folkhögskolor med musikundervisning, som i olika grad kan förbereda för musikhögskola eller professionell musikverksamhet.³⁵ Region Stockholm ger omfattande bidrag till högskolorna i länet, liksom mobilitetsstöd till studenter som läser vid folkhögskolor utanför länet. Detta kan nyttjas av dem som vill studera vid musikfolkhögskolor i andra delar av landet.³⁶

Birkagårdens folkhögskola drivs av ABF Stockholm och Stiftelsen Birkagården. Skolan bildades 1917 och har haft musiklinje sedan 1962. Skolan har två musiklinjer: den klassiska (1–2 år) och rockmusiklinjen. Den klassiska linjen är främst högskoleförberedande och av de totalt ca 35 elever går omkring hälften vidare till musikhögskola. Nästan alla fortsätter att musicera i något sammanhang.

Rockmusiklinjen skapades 1989. Utbildningen är ettårig och har 60 platser. Många har gått på andra folkhögskolor tidigare. Omkring 20 % går vidare till musikhögskola. I stort sett alla etablerar sig i det professionella musiklivet.

Bromma folkhögskola (Stockholm) tillhör Equmeniakyrkan. Den bildades 2014 som en sammanslagning av Lidingö folkhögskola och Betels folkhögskola, som haft musikutbildning sedan 1970-talet. "Musiklinjen Betel" är en utbildning på ett eller två år på heltid med flera olika inriktningar. Sammantaget har skolan 35 musikelever, varav omkring en tredjedel går vidare till musikhögskola.

Fryshusets folkhögskola i Södra Hammarbyhamnen (Stockholm) drivs av Stiftelsen Fryshuset och startade 2015. Här finns tre kurser i musikproduktion och låtskrivande, och i music management. Kurserna har ca 85 elever, varav 10–15 går vidare till professionell musikverksamhet och några enstaka till musikhögskola.

Kaggeholms folkhögskola på Rörstrandsgatan (Stockholm) drivs av Pingstskolorna. Skolan har sedan starten 1943 varit knuten till Pingströrelsen. 2020 flyttade skolan från Kaggeholms slott på Ekerö till Rörstrands slott i Birkastan. Skolan har musikutbildning med två profiler: ensemble och låtskrivare. Totalt studerar ca 25 elever, varav en tredjedel går vidare direkt till musikhögskola och ytterligare några efter ett par år.

Sigtuna folkhögskola har Sigtunastiftelsen, Sensus och Svenska kyrkans unga som huvudmän. Skolan har två ettåriga distanskurser i musikproduktion på halvtid och en sommarkurs i brukspiano. Totalt studerar 32 elever, varav hälften fortsätter till annan musikutbildning och en tredjedel går vidare direkt till professionell musikverksamhet.

Skeppsholmens folkhögskola (Stockholm) drivs som en ideell förening och har en tvåårig musik kurs med start vartannat år. Skolan tar in 25 elever, varav omkring 20 fortsätter det andra året. Omkring fem elever fortsätter till musikhögskola, men flera fortsätter till Gotlands tonsättarskola eller till andra folkhögskolor.

³⁵ Hagaberg folkhögskola i Södertälje, har en allmän linje med musik som tillval. Den behandlas inte i denna rapport.

³⁶ De åtta folkhögskolorna som nämns här får sammanlagt ca 13,7 mkr i stöd från Region Stockholm.

Väddö folkhögskola (Norrtälje) drivs av Stiftelsen Väddö och Södertörns folkhögskolor. Skolan startade 1879 och är därmed länets äldsta. Från början och fram till 2002 drevs den av landstinget. Sedan 2009 finns en halvårskurs i irländsk folkmusik med 12–18 deltagare. Flera av dessa går vidare till andra folkhögskolor och några söker sig till musikhögskola. Flera startar band och uppträder regelbundet som folkmusiker.

Ågesta folkhögskola (Huddinge) drivs av Frälsningsarmén, som 1958 inrättade Dalarö folkhögskola. Denna hade redan från början en musiklinje med brassprofil. 2006 flyttade skolan till Ågesta och bytte namn. Brasslinjen gjordes om till en klassisk linje, men den lades ner omkring 2010 i brist på elever. Nu har skolans musiklinje tre ettåriga linjer: ensemblemusiker, digital musikproduktion och topliner. Totalt har dessa utbildningar omkring 35 studenter.

Ensemblelinjen har 16 elever, varav de flesta söker sig vidare till annan folkhögskola efter Ågesta. Ett mindre antal går direkt till musikhögskola. Den stora majoriteten fortsätter med musik på hel- eller deltid.

6.2 Lilla Akademiens Pre-College

Lilla Akademien, som har beskrivits ovan, har en s.k. pre-college-utbildning, en högskoleförberedande utbildning. Eleverna kan gå ett grundår (20 platser) och sedan välja ett fördjupningsår (10 platser), eller välja att söka direkt till fördjupningsåret. För många elever blir detta en brygga till musikhögskola, i Sverige eller utomlands. Utbildningen står under överinseende av Myndigheten för yrkeshögskolan som en konst- och kulturutbildning.

6.3 Kulturamas konstnärliga utbildningar

Kulturama har nio konst- och kulturutbildningar inom musikområdet: musiker, sångare, musikproducent, låtskrivare och artist, musikalartist, sång klassisk och musikal samt opera (Stockholm operastudio 1 och 2). De är ett- eller tvååriga högskoleförberedande kurser och står som konst- och kulturutbildning

under statlig tillsyn. Totalt finns ca 160 platser. Omkring 20 procent av dem som studerar musik går vidare till högre utbildning efter avslutad utbildning hos Kulturamas konstnärliga utbildningar. En del går direkt ut i en konstnärlig bransch och andra väljer annan väg.

6.4 Studieförbunden

ABF, Folkuniversitetet, Medborgarskolan, Sensus, Studieförbundet och Studieförbundet Vuxenskolan, som alla stöds av Region Stockholm, har ett stort utbud av kurser i instrumentalspel och sång.³⁷ Dessa kurser har i allmänhet inte fokus på professionellt musicerande. Flera av studieförbunden tillhandahåller eller subventionerar repetitionslokaler för band. Några har också utrustade musikstudior.

Folkuniversitetet har två kurser i klassisk sång, opera och musikal som delvis kan vara högskoleförberedande. Folkuniversitetet är huvudman för Balettakademien, som har en ettårig musikalutbildning med ett tjugotal studerande. Dessa söker sig efter utbildningen ofta till Base 23 eller till någon av musikalutbildningarna i Göteborg.³⁸

Till Folkuniversitetet hör också Musikinstrumentakademien i Upplands Väsby, som har en kostnadsfri, treårig yrkeshögskoleutbildning till gitarrbyggare.

Medborgarskolan driver Kulturama, som har behandlats ovan.

Sensus har sitt ursprung i Sveriges kyrkliga studieförbund, KFUK-KFUM:s studieförbund och TBV. Verksamhetsgrenen Sensus musik stöder musikgrupper med repetitionslokaler och produktionsteknik med mera.

Studieförbundet Vuxenskolan tillhandahåller ett nittiototal replokaler för band i Stockholms län, varav omkring 50 i Stockholms stad.

Studieförbundet Bilda för kyrka och samhälle (före 2003: Frikyrkliga studieförbundet) stödjer musikskolorna i Immanuelskyrkan och Norrmalmskyrkan. Bilda hjälper också band med repetitionslokaler, ljud- och ljus teknik och stöd till produktion.

³⁷ Kulturens bildningsverksamhet upphörde med sin folkbildningsverksamhet den 31 december 2023. Region Stockholms kulturnämnd stödjer totalt nio studieförbund på distriktsnivå med 35 miljoner kr årligen.

³⁸ Base 23, en privat dansskola i Stockholm, har en tvåårig kurs, "Stockholm musikalartistutbildning", med 20 elever per läsår och fokus på dans.

7 Högskolor

De skolor som organiserar högre musikutbildning erbjuder ett stort utbud av program och fristående kurser på flera nivåer och med stor musikalisk genrebredd. Examensstrukturen är kandidat, magister och master. På högskolenivå har forskning efter hand blivit en allt mer omfattande verksamhet.

I Stockholms län finns tre högskolor som helt eller delvis ger musikutbildning: Kungl. Musikhögskolan (KMH), Stockholms konstnärliga högskola (SKH) och Stockholms musikpedagogiska institut (SMI). Till dessa kan läggas Kungl. Tekniska Högskolan, med vilken Musikhögskolan samarbetar i forskningsprojekt. Filharmonikernas orkesterakademi är också en högskoleutbildning, men har Musikhögskolan i Piteå (genom Luleå tekniska universitet) som utbildningsanordnare.

Den kyrkomusikerutbildning som sedan 1959 funnits på Stora Sköndal i Stockholm (från 1998 en del av Marie Cederschiöld högskola) upphörde den 1 januari 2024, enligt beslut av högskolan i december 2023. De sista eleverna utexaminerades våren 2023.

7.1 Kungl. Musikhögskolan

Kungl. Musikhögskolan (KMH) inrättades 1771, som del av Kungl. Musikaliska akademien, vars huvudmannaskap kvarstod till 1971, då skolan blev den statliga förvaltningsmyndighet den är idag. Därmed är KMH den enda musikhögskolan i Sverige som är självständig, och inte en del av en större högskola eller ett universitet. Huvuddelen av undervisningen bedrivs på Valhallavägen i Stockholm, medan en stor del av kammarmusikutbildningen sker på Edsbergs slott i Sollentuna kommun.

KMH är en stor utbildningsanordnare. År 2022 hade skolan 660 studenter på kandidat- och masternivå.³⁹ Utbildningssystemet omfattar program och kurser som i stort kan delas in i fyra grupper: program på grundläggande nivå (12 treåriga kandidatprogram; 180 hp), program på avancerad nivå (18 tvååriga masterprogram, 120 hp), ämneslärarprogram och kompletterande pedagogisk utbildning (6 program), samt 38 fristående kurser.

³⁹ Studenternas fördelning på de olika programmen anges i tabell 8.

Kandidat- och masterprogram

Den stora mängden program på kandidat- och masternivå speglar den innehållsliga bredden och djupet i KMH:s verksamhet. Därtill kommer lärarutbildning, forskning och medverkan i samarbetsprojekt med andra utbildningsanordnare i Sverige och Europa.

Kandidatprogrammen omfattar bland annat dirigentutbildning, komposition, musikerutbildning, musikproduktion och musikterapi. På masternivå finns program med motsvarande inriktning men med ytterligare diversifiering. Vidare finns masterprogram i AIM (konstnärlig interdisciplinär master) och Contemporary performance and composition (CoPeCo). Dessa två senare program genomförs i samarbete med externa nationella och internationella parter.

Läroprogram

KMH utbildar musiklektorer genom ämneslärarprogram (300–330 hp) och genom kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), ett masterprogram för dem som tidigare har studerat något av kandidatprogrammen.

Genreområden

I perspektiv av olika genrer har KMH:s utbildningssystem stor bredd, som kan sägas avspegla musiklivet i stort. Genrerna kan delas in i tre områden: klassisk musik (dirigering, kyrkomusik, tidig musik, solistiskt och kammarmusikaliskt spel), jazz (där även pop och rock ingår), samt folkmusik (med inriktning mot svensk folkmusik, utomskandinavisk folkmusik och utomeuropeisk konstmusik).

Fristående kurser

KMH erbjuder 50 fristående kurser. De flesta riktar sig till dem som påbörjat eller avslutat ett kandidat- eller masterprogram, medan andra har grundläggande högskolebehörighet som intagningskrav. Den innehållsliga spännvidden är stor.

Särskilda åtaganden

Enligt regleringsbrevet för KMH har skolan i

uppdrag att erbjuda pianostämmarutbildning, dirigentutbildning och utbildning i elektroakustisk komposition. Inom de två senare områdena finns, förutom kandidat- och masterprogram, flera valbara kurser.

Försvarets musikutbildning

Det finns i Sverige 25 hemvärnsmusikkårer, vars musiker till största delen är amatörer. Försvarmakten har funktionsansvar för dessa kårer, som har ceremoniella uppgifter i krig och fred. En av kårerna är stationerad i Stockholms län. Dirigenterna får internutbildning hos Försvarmusiken och därtill en kompletterande dirigentutbildning som ges av Kungl. Musikhögskolan som uppdragsutbildning. Omkring fem elever per år rekryteras till denna utbildning som genomförs på deltid och ger 10 hp.⁴⁰

Forskning

KMH har forskning och forskarutbildning i musik. Forskning bedrivs i två inriktningar: på vetenskaplig grund och på konstnärlig grund. Eftersom KMH inte har examinationsrätt på forskarnivå, är doktoranderna formellt knutna till andra lärosäten, med vilka KMH samarbetar. En sådan part är Kungl. Tekniska högskolan som bedriver forskning i musikanknutna ämnen vid Avdelningen för medieteknik och informationsdesign (Sound and Music Computing) och Avdelningen för tal, musik och hörsel. Andra universitet som på detta sätt samarbetar med KMH är Lunds universitet och Karolinska institutet. År 2022 var 11 doktorander anställda vid KMH.

7.2 Stockholms konstnärliga högskola

Stockholms konstnärliga högskola (SKH) inrättades 2014, då Stockholms dramatiska högskola, Dans- och cirkushögskolan och Operahögskolan samlades i en organisation. Operautbildningen har en historia som tog sin början när Gustav III skapade Kungl. Teatern (Kungl. Operan) i Stockholm 1773. Operan hade från början i

sittuppdrag att bedriva utbildning av operasångare.

SKH bedriver utbildning och forskning inom alla former av scenkonst: cirkus, dans, opera och teater, och därtill film och media och pedagogisk undervisning. Utbildningen är sedan den 1 januari 2023 organiserade i två institutioner. Opera hör, tillsammans med cirkus, dans, danspedagogik och skådespeleri, till Institution 1.

SKH har två utbildningsprogram i operasång: kandidat (3 år, 180 hp) och magister (1 år, 60 hp). Därtill finns en magisterutbildning till operarepetitör (60 hp). Utöver dessa program finns knappt tio fristående kurser, som fördjupar eller introducerar olika perspektiv av operayrket. År 2022 tog skolan in 8 studenter i kandidatprogrammet i operasång och 5 till magisterprogrammet. Antalet sökande var fem gånger så många till båda programmen.

SKH bedriver också forskning och har sedan 2016 examenstillstånd för konstnärlig doktorsexamen.

Operautbildningen har för närvarande sina lokaler på KTH:s campus i Stockholm. Hela SKH planerar att flytta till Slakthusområdet, där nya, gemensamma lokaler beräknas stå färdiga 2028.

7.3 Stockholms musikpedagogiska institut (SMI)

Stiftelsen Stockholms musikpedagogiska institut (Huddinge) är en enskild utbildningsanordnare, vars verksamhet finansieras av staten. Verksamheten är inriktad på musikpedagogik och logonomi (röst- och talpedagogik med estetisk inriktning). SMI startade 1960 och drivs sedan 1962 som stiftelse.⁴¹ Sedan 1981 har institutet statligt stöd och sedan 1994 examinationsrätt för högskoleexamen.

Utbildningsprogram

SMI har två utbildningsprogram i musikpedagogik: kandidatexamen (tre år, 180 hp) och högskoleexamen (två år, 120 hp). Därtill finns utbildning till kulturskolepedagog (1,5 år; 90 hp) med två olika inriktningar: "Musik med profilinstrument/sång" och "Musikskapande med profil musikproduktion, komposition, låtskrivande". Dessa båda kan

⁴⁰ Musikerna i Försvarmaktens tre professionella musikkårer (Arméns musikkår, Livgardets dragonmusikkår och Marinens musikkår) har civil musikutbildning på högskolenivå när de anställs.

⁴¹ SOU 1968:15, Musikutbildning i Sverige, s 85 f. SMI:s hemsida anger att stiftelsen grundades 1991.

kompletteras med 30 hp för högskoleexamen i musikpedagogik. Utöver dessa program finns ett tjugotal fristående kurser.

Studenternas bakgrund och fortsatta verksamhet

Behörighetskrav för kandidatexamen är minst två års eftergymnasiala studier eller motsvarande yrkesverksamhet. För högskoleexamen i musikpedagogik krävs musikerexamen om 180 hp eller motsvarande. De flesta som söker till SMI har en eller flera folkhögskoleutbildningar eller högre konstnärlig utbildning och ofta lång erfarenhet som utövande musiker. Tre fjärdedelar av de sökande kommer från Stockholms, Uppsala och Södermanlands län.

Enligt en preliminär bedömning går knappt hälften av de examinerade till kommunalt arbete (kulturskola) och hälften till privat verksamhet, förmodligen som musiker eller pedagog.⁴²

⁴² SMI:s tolkning av statistik från SCB, december 2023.

8. Instrumentteknikerutbildning

Det finns få utbildningar till instrumenttekniker i Sverige. Kungl. Musikhögskolan har visserligen en pianostämmarutbildning på halvtid (60 hp), men den som vill bli pianotekniker skulle behöva åtminstone dubbelt så lång utbildningstid och någon sådan utbildning finns inte idag.

På liknande sätt förhåller det sig med orgelteknik. Musikhögskolan har undervisning i den orgelvård som en kyrkomusiker behöver behärska, men någon utbildning i orgelbyggeri finns inte i landet.

Däremot finns det andra vägar till hantverksyrket musikinstrumentbyggare. Om den som vill lära sig ett sådant yrke kan skaffa en lärlingsplats hos en hantverkare, och utbildningsplanen

godkänns av Myndigheten för yrkeshögskolan, kan endera av Stiftelsen Hantverk och utbildning i Leksand och Hantverksakademin AB i Stockholm vara utbildningsanordnare. Efter 2 – 3 år som lärling ger utbildningen 400 – 600 yrkeshögskolepoäng. Stiftelsen Hantverk och utbildning har år 2024 en violinmakarlärling i Stockholms län. Hantverkakademin har för närvarande ingen lärling i något i instrumentbyggande.

I övrigt har Folkuniversitetet i Stockholms län en utbildning till gitarrbyggare, som ges i Upplands Väsby. Det är en kostnadsfri utbildning på heltid i 3 år som ger 600 yrkeshögskolepoäng.

9. Fristående utbildningar i musikproduktion, ljudteknik och ljudkonst

Ämnet musikproduktion finns, som framgått ovan, på alla nivåer: kulturskola, gymnasieskola, folkhögskola och musikhögskola. Utöver vad som nämnts i tidigare avsnitt finns flera helt eller delvis fristående utbildningar inom området. Privata verksamheter, vid sidan av dem som har yrkeshögskole- eller konst- och kulturutbildning, är svåra att kartlägga. En väg till producentyrket har gått genom informellt lärlingskap i en studio. Det kan fortfarande förekomma, men omfattningen är svår att kartlägga, eftersom studiorna ofta håller låg profil. Ett exempel på en organiserad, snarlik verksamhet är studion EMB Productions i Märsta som tar emot upp till fyra kulturskoleelever per år i samarbete med Sigtuna kulturskola. Resultatet i form av ungdomar som lärt sig producera och nu streamar sin musik på kommersiella plattformar är gott.

Den utbildning som gavs av det internationella företaget SAE Institute (School of Audio Engineering) från omkring 1995 lades ner i Sverige 2020.

I detta avsnitt ges fem exempel på fristående verksamheter som erbjuder utbildning i musikproduktion med skiftande inriktning.

9.1 Audio Production Academy

Audio Production Academy (Stockholm) inrättades 2009. Skolan har två tvååriga utbildningar på heltid (490 hp): "Ljud- och musikproducent" och "Game Audio Producent & Sound Designer". Båda är yrkeshögskoleutbildningar och certifierade av Myndigheten för yrkeshögskolan. Därutöver har Audio Production Academy 15 kortare kurser på deltid: "Diplomerad musikproducent", "Diplomerad Game Audio producent", "Sound design", arbete med olika programvaror, DJ med mera.

9.2 Elektronmusikstudion (EMS)

Elektronmusikstudion i Stockholm grundades 1964 och utgör sedan 2011 en del av Statens musikverk. EMS har sedan många år ett system med tre kurser på deltid: en introduktionskurs, en grundkurs, från vilken mellan 20 och 30 går ut varje år, och därtill en fortsättningskurs. Kurserna hos EMS är praktiskt orienterade och står för en del av rekryteringen

till konstområdet elektroakustisk musik. Många av studenterna har annan bakgrund än musik och många fortsätter till andra konstområden, medan några söker till Kungl. Musikhögskolan.

Elektronmusikstudion arrangerar också högskolekurser i ljudkonst och ljuddesign i samarbete med Stockholms konstnärliga högskola.

9.3 Popkollos producentprogram

Popkollo är en ideell förening som arrangerar sommarkollo och andra musikverksamheter för unga kvinnor och transpersoner. Organisationen har haft stöd av kulturnämnden inom ramen för stödet till ungdomsorganisationer. Popkollo driver sedan 2015 satsningen Vem kan bli producent med ett producentprogram, som ges i Stockholm, Göteborg och Umeå. I Stockholm löper programmet över sju månader med 18 deltagare och omkring 25 sökande per år. Många har redan en producentutbildning när de kommer och är professionellt utövande artister eller producenter. Programmet är delvis organiserat i samarbete med ABF.

9.4 Studio Blue

Studio Blue i Enskede (Stockholm) bedriver sedan slutet av 1980-talet utbildning i ljud- och musikteknik. Studion har en ljudtekniker- och produktionslinje (två år heltid, 15 elever per år). Hösten 2024 startar en ettårig kurs i sång- och röstutveckling, vars syfte är att ge sångutbildning på vetenskaplig grund. Utbildningarna är certifierade av Myndigheten för yrkeshögskolan som konst- och kulturutbildningar.

9.5 The Node

The Node är en föreningsdriven verksamhet som stöds av SKAP, Avicii Music AB och Stockholms stads kulturförvaltning med flera. Under fontänen på Sergels torg finns replokaler och studior. The Node, som öppnade i augusti 2023, tillhandahåller såväl praktiskt stöd i studioarbete som föreläsningar, seminarier och workshops.

10. Avslutning

Stockholms län har ett väldigt och rikt utbud av musikutbildningar. I snart sagt alla avseenden är variationen stor. Här finns en musikalisk mångfald som rymmer de flesta musikriktningar. Möjligheterna för den enskilde eleven eller studenten att skapa sin egen unika utbildningskedja är närmast obegränsade. Samtidigt finns även i detta komplexa system luckor, vilket kanske beror just på komplexiteten och på att fältet är svårt att överblicka.

Till bilden hör att variationen är stor även i organisatoriskt hänseende. Här finns utbildningsanordnare med många olika huvudmannaskap i olika samhällssektorer och på olika nivåer: kommuner, region och stat, studieförbund, ideella föreningar och kyrkliga samfund. På den privata sidan är mångfalden också stor med skiftande organisationsform och varierande grad av offentlig medfinansiering. Rapporten går inte närmare in på hur de olika utbildningarna är finansierade, men det är påfallande att de ekonomiska förutsättningarna på den privata sidan varierar starkt, beroende på om de privata aktörerna arbetar med offentligt stöd eller inte.

Den privata sektorn har visat sig vara svårast att kartlägga, vilket särskilt gäller den undervisning som sker helt utan offentliga subventioner. Ett tjugotal privata utbildningsföretag har hittats i Stockholms län, men det verkliga antalet torde vara större eller väsentligt större. Någon branschorganisation för dessa företag finns inte och det är

påfallande att branschens självkännetdom inte är väl utvecklad. Ändå har dessa företag stor betydelse för en utbildningssektor där alla delar har sin funktion i helheten.

Vid sidan av de många utbildningsanordnarna och skolorna finns ett betydande antal aktörer, som utan att själva tillhandahålla utbildning, har stor betydelse för hela fältet. Helheten kan inte förstås utan att alla dessa – akademi, konserthus, orkestrar, branschorganisationer, nätverk och andra – tas med i bilden.

11. Tabeller

1. Kulturskolor, kommunala

1. Kolumn D-E anger om kulturskolan organisatoriskt hör till skolförvaltningen eller till kultur och fritidsförvaltningen.
2. Kolumn F: Antal unika elever som deltar i musikundervisning, avrundat till närmaste tiotal. Uppgifterna varierar i exakthet.
3. Kolumn G: Räckvidd anger hur stor andel av alla barn i kulturskoleålder som deltar i musikundervisning. Uppgifterna varierar i exakthet.
4. Kolumn H: Särskilda insatser för begåvade elever. Informationen är inte fullständig.
5. Kolumn I: Uppgifterna om utvecklingsprojekt är inte fullständiga. Om rutan är tom innebär det inte att kulturskolan saknar utvecklingsprojekt.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spets utb./ talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Botkyrka	95 600	Nej		x	840	10	Kulturskolans avancerade program (KAP). Orkestern SUSS med elever från Botkyrka, Huddinge, Salem.	Ja, för att stärka socio-ekonomiskt svaga områden.	Driver estetiskt program i musik i samarbete med Tumba gymnasium.
Danderyd	32 800	Nej		x	640	14 inkl. alla konstarter	"Kulturverket" en del som riktar sig till 13-20 år.	KUR-proj. med Danderyd	
Ekerö	29 100	Nej	x		390	11	Nej	Ja, breddat utbud, ungdomsfokus	

1. Kulturskolor, kommunala

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spets utb./ talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Haninge	95 700	Nej		x	660	4,2 inkl. musik o dans			
Huddinge	114 000	Nej		x	1040	5	Fördjupad kurs med 40–50 deltagare		"Kulturlyftet - för dig som behöver extra stöd".
Järfälla	83 200	Nej		x	620	12	Prefördjupning fr 10 år, fördjupning fr 13 år	Flera demokratiprojekt	Ork. i samarb. m. Upplands-Bro och Håbo.
Lidingö	48 200	Nej		x	1030	19	"Musiklivsprogrammet", ca 25 platser. Elever får provspela.	Ja, 3 projekt.	Musikskola i utveckling mot k-skola.
Nykvarn	11 500	Nej		x	200	8	Orkesterskola: grupp 1 g/v, orkester 2 ggr/v		60 % av eleverna deltar i ork. 2 ggr/v. Samverkan m. Nykvarns musikkår.

1. Kulturskolor, kommunala

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spets utb./ talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Nynäshamn	29 500	Nej	x		320	11	Möjlighet att boka flera kurser. Ensemblespel.	Projekt för att nå nya grupper på landsbygd och i utsatta områden.	
Salem	17 300		x		400	15			
Sollentuna	75 100	Nej		x	740	8	Ja, ingen åldersbegränsning; efter förslag från lärare.		Extra stöd för elever med särskilda behov. "Academy of Pop Funk & Rock". Suzukifiol. Musikal
Solna	84 200	Nej		x	900	9	Fördjupningsprogram med längre lektionstid.	"Nya kretslopp", talangut. f. 11-13 år.	
Stockholm	978 000	Nej		x	7020		Orkesterskola. SUSO med ungdomar från många kommuner. "Kulturskolans avancerade program"		Stor verksamhet i många stadsdelar. Samverkar med många skolor.

1. Kulturskolor, kommunala

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spets utb./ talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Sundbyberg	53 600	Nej		x	750	18	På avancerad nivå: kursen "Mål och drömmar" (14–19 år) och "Musikverkstan" (15–25 år).	1.Verksamhet för funktionshindrade. 2. El Sistema för äldre elever. 3. Öppen musikverkstad.	"Aggregat" (öppen verksamhet för 15-25 år, många kulturformer)
Södertälje	101 200	Nej		x	650	4	"Kulturskolans avancerade program i Södertälje" (KAPIS).		El Sistema i Södertälje tillhör organisatoriskt inte kulturskolan.
Tyresö	49 100	Nej		x	610 (+39 musikal och 15 Musiklek)	8	Ja, möjlighet till förlängd lektion. Avancerat program för dem som satsar mest. Talangskla i slagverk.	Projekt "Gränslös kulturskola". Reg.orkester-satsning med Nacka, Värmdö. "Nya arenor för äldre elever" m. andra kommuner.	Lokaler i Kulturcentrum. När ca 300 barn. Öppen k-skola i prioriterade områden. Enkät visar att k-skolan når ut till alla socialgrupper.
Upplands-Väsby	47 800	Nej		x	620	11	Ja, "fördjupad ämneskurs" (dubbellektion, musikteori)	Talangskolan i slagverk	

1. Kulturskolor, kommunala

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spets utb./ talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Vallentuna	34 200	Nej		x	610	13	Musik i kubik	Talangskolan i slagverk m.fl. projekt. Samarbete i norrort	Har musik som ämne.
Vaxholm	12 000	Nej	x		Ca 320	13	Förlängd undervisning från åk 7.		Årligt samarbete stråk med nordostkommunerna.
Värmdö	46 200	Nej		x	550	10	Fördjupningskurser, 30 platser för ålder 6–19 år		

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

1. Kolumn D-E anger om kulturskolan organisatoriskt hör till skolförvaltningen eller till kultur och fritidsförvaltningen.
2. Kolumn F: Antal unika elever som deltar i musikundervisning, avrundat till närmaste tiotal. Uppgifterna varierar i exakthet.
3. Kolumn G: Räckvidd anger hur stor andel av alla barn i kulturskoleålder som deltar i musikundervisning. Uppgifterna varierar i exakthet.
4. Kolumn H: Särskilda insatser för begåvade elever. Informationen är inte fullständig.
5. Kolumn I: Uppgifterna om utvecklingsprojekt är inte fullständiga. Om rutan är tom innebär det inte att kulturskolan saknar utvecklingsprojekt.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Nacka/ Nacka musikskola	108 200	Ja		x	1800	12 %	Nacka musikskola har Nacka musikakademi och Nacka musikakademi spets (totalt ca 20 elever). Orkesterprojekt med Tyresö och Värmdö.		Samarbetar med privata utförare i "kundval kulturskola". Kommunala musikskolan har 2098 ämneskurser, 646 ensemblekurser.
		Privata utförare							
		AFUM		x					Aktiviteter för unga människor; drivs av KFUM. Dans och musikal.

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
		Järlahusets musikskola			70				
		Maestro-akademiens musik- och kulturskola			90				
		Musikania			610				Fokus på afroamerikanskt
		Musikstil Academy			390				Även i Täby kommun
		Rytmus			100				
		Östermalms musik- och kulturskola			800				Även privat undervisning i Stockholm och Danderyd
		Orkester-skolan Omnibus			60				Kurser i bleckblås och slagverk.

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
		Darra							Öppen, avgiftsfri kulturskola i Fisksätra centrum. Dans och skapande verkstad.
Norrtälje/ Roslagen kulturskola	64 800	Ja		x	1800		Fördjupningskurs "Satsa" (40 min. lektion + teori)		
		Privata utförare							
		Kulturskolan i Rimbo (KIR)			250				Ek. för. utförare åt kommunen i Rimbo med omnejd.

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Sigtuna/ Sigtuna kulturskola	50 300	Ja		x	650		Fördjupningskurs fr. 12 år (10 platser): extra tid, biinstrument, teori	KUR-projekt: 1. Pop o soul-ensemble f. att nå nya grupper; 2. Öppen stråk-verksamhet i soc.-ek. utsatt område	Två privata utförare.
		Privata utförare							
		Svandammens musikskola			20				Gruppedervisning i piano.
		Filosofen AB			20				
Täby/ Täby kulturskola	74 000	Ja		x	Ca 1300 (totalt inkl. privata utförare)				Samarbete med privata utförare sedan 2009. Den kommunala delen heter "Ung kultur".

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
		Privata utförare							
		Musikstil Academy AB			540				Även i Nacka
		Creative Music Education AB			300				Även i Upplands-Bro
		Inger Elevants pianoskola			70				
		Kulturcentrum ungdom AB			40				Pop-o-rock-undervisning i tolv skolor.
		Musikhuset			200				Pop-o-rock. Undervisning i egna lokaler och i skolorna.
		Opus Norden AB			30				Huvudsakligen klassisk musik. Även i Upplands-Bro

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
Upplands-Bro/ Upplands-Bro kulturskola	31 100	Ja		x	350		Samarbete mellan kulturskolan och estetiska gymnasieprogram. Kammarork. m. elever fr. Järfälla och Håbo.	Kulturkarusellen: elever i åk 2 i socialt utsatta områden får möta estetiska ämnen under ett år.	Upplands-Bro kommun samarbetar med två privata utförare.
		Privata utförare							
		Creative Music Education AB							Även i Täby
		Opus Norden AB			210				Även i Täby
Österåker/ Österåkers musikskola	48 200	Ja	x		Ca 800		Nej		Samarbete med två privata utförare.

2. Kulturskolor i Stockholms län, kommuner i samverkan med privata/ideella utförare

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Kommun	Inv.	Samarbete med privata/ideell utförare	Org. tillhörighet		Antal elever	Räckvidd (%)	Spetsutb./talangutv.	Utvecklingsprojekt med stöd av KUR	Kommentar
			Skola	K o f					
		Ideella/privata utförare							
		Livat artistskola			250				Drivs av kulturför. Livat. Kurser i sång, show o musikal, instrument m.m. Många elever fr. andra kommuner.
		Svenska popskolan AB			350				Kurser i sång, många instrument, DJ och musik-produktion.

3. Kyrkans musikundervisning

Uppgiftslämnare: undervisande organist eller rektor.

Tabellen är inte fullständig. Musikundervisning torde förekomma i många fler församlingar.

Namn	Instrument	Antal elever	Övrigt
Engelbrekts församlings orgelskola	Orgel	7	Ålder: 10 – 14 år. Alla elever kan öva hemma på lånad digital orgel. Skolan har funnits sedan 2022 och kommer att utökas med ytterligare en lärare 2024.
Hagsätra kyrkas musikskola (Vantörs församling)	Piano och orgel	10	Öppen för alla barn och unga, framför allt i Hagsätra och Rågsved.
Katarina kulturskola	Huvudsakligen gruppundervisning i violín, cello, gitarr och piano.	260	Startade 2018. Sex högskoleutbildade lärare. Finansieras av församlingen, Bilda o terminsavgifter.
Lidingö församlings orgelskola	Orgel	4	Undervisningen startade 2009. 6 platser och 4 elever i ålder 7–16 år. Tre lärare är knutna till undervisningen.
Musikskolan Immanuel	Enskild undervisning och i grupp i sång, piano, orgel, gitarr, stråk- o blåsinstrument	200	Startade 1961. Ca 15 lärare. Finansieras av församlingen, Bilda o terminsavgifter.
Norrmalmskyrkans musikskola	Gitarr, piano och ensemble (rockband)		I samarbete med Bilda.

Tabell 4: Privata musikskolor

Några av de förtecknade skolorna är också kommunalt auktoriserade kulturskolor. Se kolumnen Anmärkning.

Namn	Org.	Kommun	Adress	Verksamhet	Genre	Antal elever	Anmärkning
Fiolskola.se	Enskild firma	Stockholm	Vallhallavägen 45	Individuell undervisning och i grupp, även Suzuki. Violin, viola och cello.		60–80	Sedan 2012, fr.o.m. 2024 på heltid. Ålder 4 – 75 år. Elever från Stockholms län, Södermanland och Västmanland.
Gunnars piano-studio	Enskild firma	Stockholm	Naravägen	Individuell undervisning	Jazz, bruks-piano, klassiskt	Ett 100-tal per år	Sedan 2021.
House of Music	id. för	Stockholm	Danmarks-gatan 46, Kista	3 månads-långa kurser för barn och unga 8–16 år: inspelning, produktion och låtskrivning.	Pop o rock	100 – 200 per år	Drivs sedan hösten 2023 som projekt av Xclusive idrotts- och kulturför. m. stöd av Stockholms stad, stadsdelen Järva och Allmänna arvsfonden. Samarb. m. Studieförbundet Vuxenskolan.
Kajsas musikskola	Enskild firma	Haninge	Östra strandvägen 17, Vendelsö	Individuell undervisning i piano, gitarr och sång.	Klassiskt och blandat	22	Sedan 2013. Lektionstid 30 min. Mest barn och unga, men även vuxna. De flesta från Haninge, Huddinge och Tyresö.
Kulturskolan Metapontum	AB	Stockholm	Stora Mans väg 11 C, Älvsjö	Mestadels individuell undervisning i piano, fiol, gitarr, trummor och sång.	Huvudsakligen klassiskt med bredd.	75	Del av friskolan Metapontum AB; ägare: Atvexa AB. Tre pianolärare och en lärare i slagverk. En sånglärare rekryteras våren 2024.

Tabell 4: Privata musikskolor

Namn	Org.	Kommun	Adress	Verksamhet	Genre	Antal elever	Anmärkning
Mirjam Charas Violin Academy		Danderyd		Individuell undervisning i violin. 12 tillfällen per termin inkl. elevkonsert.			Även sommarkurs i Nordiska musikgymnasiets lokaler, Liljeholmen.
MLK Voice studio	Enskild firma	Sigtuna	Örby 270, Märsta	Individuella sånglektioner. Sång för körer. Röstrehabilitering.	Alla	30 sångare / månad	Sedan 1992. 75 % är aktiva kyrkomusiker, operasångare eller musikalartister. Övriga amatörer i alla åldrar.
Musikmentorn	AB	Stockholm		Flera olika instr. Underv. hos eleven eller läraren. Lärarna mestadels musikhögskolestudenter.	Klassiskt, jazz,	Ca 50, varav ca 30 från Stockholms stad	Grundad 2021. Finns i Stockholm, Göteborg och Malmö. 70 % av eleverna nybörjare, 8-14 år.
Musikskolan Konsonans	HB	Stockholm	Trappv. Enskede. Flyttar till Skarpnäcks kulturhus 2024.	Individuell undervisning i piano och violin	Klassiskt	60	Verksamhet i nuvarande form sedan 2010. Ålder 6-85 år; de flesta i skolålder.
Musikskolan Stockholm	AB	Stockholm	Gästrikegatan 13	Individuell undervisning i piano, sång, gitarr m.m	80 % populär, 20 % klassisk	Ca 50	I nuvarande form sedan 2021. Elever 4 - 80 år från Stockholm och närförorter.

Tabell 4: Privata musikskolor

Namn	Org.	Kommun	Adress	Verksamhet	Genre	Antal elever	Anmärkning
Opus Norden	AB	Stockholm, Täby, Upplands-Bro och Danderyd	Nora torg 57, Danderyd	Stort antal kurser i sång och många instrument.	Klassiskt och jazz	Ca 75 i Danderyd, enstaka från andra kommuner.	Privat musikskola sedan 2010, sedan 2021 även kulturskoleverksamhet i Täby och Upplands-Bro.
Rockskolan (Musik och kulturförvaltningen Rockskolan)	Id. för.	Stockholm	Malmskillnadsgatan 49 och Bryggargatan 5	Individuell undervisning för barn och vuxna. Gruppundervisning i två program: intro och grund, båda 2 terminer.	Pop o rock	ca 200 i individ. underv., ca 10 i gruppprogram.	Även i Lund, Malmö, Göteborg och Staffanstorps. Skolan grundad 2004; i Stockholm sedan 2009.
Salne piano	AB	Stockholm	Mälarhöjdvägen 1	Pianoundervisning för alla åldrar. Även teori och gehörsträning.	Klassiskt och gehörs-piano.	Drygt 40	Startade i januari 2023. Knappt hälften av eleverna 7– 20 år.
Skandinaviska musikskolan	AB	Stockholm	Musikaliska kvarteret Nybrokajen	Individ. underv. i sång, fiol, cello, gitarr, trumpet, saxofon, piano o DJ.	Klassiskt, går mot breddning	120	Grundades 2017 som Östermalms piano-skola. Ca 10 lärare, de flesta med examen från musikhögskola.
Stockholm Opera center	AB	Värmdö	Lillängsdalsvägen, Ingarö	Individuell sångundervisning "Vokalakademien", 2 år deltid.	Klassiskt	4 i Vokalakademien därutöver 30 – 50 återkommande elever.	Verksamhet i nuvarande form sedan 2015. För elever som förbereder sig för eller redan går sångutbildning på högskolenivå och för yrkesverksamma sångare.

Tabell 4: Privata musikskolor

Namn	Org.	Kommun	Adress	Verksamhet	Genre	Antal elever	Anmärkning
Stockholms gitarrakademie	Enskild firma	Stockholm	Skeppargatan 41 A	Enskild undervisning i gitarr	90 % klassiskt	150	Verksamheten inleddes 2007. Ca hälften av eleverna är barn. 80 % av eleverna från Stockholms innerstad, 15 % reser från hela landet, 5 % online från hela världen. Startar "Akademiska musikskolan" i Lund och Staffanstorps våren 2024.
Studio Blue	AB	Stockholm	Sandsborgsvägen 44 A, Enskede	Sång och röstutveckling, 33 v. 50 %		7/åk	YH-utbildning som startar i september 2024.
Tonfräff (Fiollärare.se)	Enskild firma	Salem	Fjällstigen 28, Rönninge	Enskild undervisning i violin och cello.		20	7 – 60 år, varav drygt hälft barn och unga. Liten orkester (10 medl.). Eleverna kommer från södra Stockholm
Vokalkraft	AB	Stockholm	Karlbergsvägen 41	Individuell sångundervisning	Pop, soul, jazz, visa	Ca 20	Inriktad på amatörer

Tabell 5: YH- och KKU-utbildningar

Kommentarer till tabellen

Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för två utbildningsformer: yrkeshögskolan och konst- och kulturutbildningar.

Anordnare	Utbildning	YH/KKU	Omfattning	Antal elever	Anmärkning
Audio Production Academy	Ljud- och musikproducent	YH	Heltid, 2 år	50 platser	
Audio Production Academy	Game Audio Producent & Sound Designer	YH	Heltid, 2 år	50 platser	Audio Production Academy har också ett 15-tal kortare utbildningar (musikproduktion, sound design, DJ m.m.).
Balett-akademien (Folkuniversitetet)	Musikalutbildning	KKU	Heltid, 1 år	24 platser	Hälften av eleverna kommer från Stockholms län, hälften från övriga Sverige. En förberedande utbildning. Mer än hälften söker till Artistern i Göteborg efteråt. Flera går vidare till Base 23.
Forsbergs skola AB	Interaktiv ljuddesign	KKU	Heltid, 100 timmar	Ca 25 elever har gått utbildningen	Gavs 2020–2022. Utbildningen är pausad.
Kulturamas konst- och kulturutbildningar				Kulturamas utbildningar har totalt ca 185 platser.	
Kulturama (medborgarskolan)	Artist, musiker, och musikproducent	KKU	Heltid, 80 veckor		
Kulturama	Artist, musiker och musikproducent	KKU	Deltid, 20 v.		
Kulturama	Musikalartist	KKU	Heltid, 80 veckor		

Tabell 5: YH- och KKU-utbildningar

Anordnare	Utbildning	YH/KKU	Omfattning	Antal elever	Anmärkning
Kulturama	Högre musikalartist		Heltid, 40 v.		Ej KKU-utbildning
Kulturama	Stockholms musik- utbildningar 1	KKU	Heltid, 40 v.		
Kulturama	Stockholms musik- utbildningar 2	KKU	Heltid, 40 v.		
Kulturama	Stockholm opera- studio 1	KKU	Heltid, 40 v.		Totalt ca 40 platser i opera och sång.
Kulturama	Stockholm opera- studio 2	KKU	Heltid, 40 v.		
Kulturama	Sång – klassisk och musikal	KKU	Heltid, 40 v.		
Kulturama	Sång – klassisk och musikal	KKU	Deltid, 20 v.		
Lilla akademien	Pre-college- utbildning	KKU	Heltid, 40 v.		
Lilla akademien	Pre-college- utbildning, fördjupningsår	KKU	Heltid, 40 v.		
Studio Blue	Ljudtekniker/ producentlinjen	KKU	Heltid, 2 år	15/åk, tot. 30 studenter	Utbildning i ljud- och musikteknik sedan slutet av 1980-talet.
Studio Blue	Sång- och röstutveckling	KKU	50 %, 32 v.	7/åk.	Startar hösten 2024.

Tabell 5: YH- och KKV-utbildningar

Anordnare	Utbildning	YH/KKV	Omfattning	Antal elever	Anmärkning
Folkuniversitetet	Musikinstrumentakademien	YH	Heltid, 3 år		Utbildning till gitarrbyggare, Upplands-Väsby
Stiftelsen Hantverk och utbildning, Leksand	Musikinstrumentbyggeri	YH	Heltid, 2,5 år		Stiftelsen driver utbildningen "Hantverkslärling". En lärling påbörjade violinbyggerutbildning i januari 2024.

12. Källor och litteratur

12.1 Skriftliga källor

SOU 2068:15, *Musikutbildning i Sverige*

SOU 2016:69: *En inkluderande kulturskola på egen grund*

Prop. 2017/18:164: *En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna*

Musik i grundskolan, Skolinspektionen, rapport 2011:5

Musik i grundskolan: en nationell ämnesutvärdering i årskurs 6 och 9, Kvalitetsgranskning. Skolverket, rapport 424, 2015

Läroplan för grundskolan (lgr 22), <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

Rapporter etc. från Region Stockholm Slutrapport RIK: Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola, [Region Stockholm], 12 september 2019

Centrumbildningar i Region Stockholm – ett kunskapsunderlag, Ann Larsson, Region Stockholm, 2020

Fördjupat kunskapsunderlag om folkhögskolorna i Stockholms län, Region Stockholm, augusti 2022.

En väv av vanor: En kunskapsöversikt av barns och ungas kulturvanor 2023, Gunilla Kindstrand, Region Stockholm, 2023

[Rapport om arrangörer], Kulturförvaltningen, 2023-02-22, dnr KN 2023/343

Kulturskolorna

Sandh, Håkan, *Kulturskolorna – lika och unika*, Stockholm, 2015

Sandh, Håkan, och Röshammar, Martin, *Möjligheternas oas: Från kommunal musikskola till kulturskola*, Carlssons förlag, 2023

Regional kulturskolesamverkan i praktiken: Lärdomar från Arvsfondsprojektet Kulturskola i hela landet, Kulturskolerådet (u.å.)

Kulturskolerådet, *Verksamhetsplan 2023: Kulturskolerådets uppdrag, roll och prioriterade områden*

Övrigt

Nordiska musikgymnasiet, *Kvalitetsredovisning ht 2021 – vt 2022*, (pdf-dokument på skolans hemsida)

Kungliga Musikhögskolan, *Årsredovisning 2022*

Kungliga Musikhögskolan, *Budgetunderlag 2024–2026*

Stockholms Konstnärliga högskola, *Årsredovisning 2022*

Stockholms konstnärliga högskola, *Strategisk plan 2020 – 2023*

Stockholms musikpedagogiska institut, *Verksamhetsberättelse 2022* Stockholms musikpedagogiska institut, *Årsredovisning 2022*.

Grundkartläggning av konst- och kulturutbildningar i Skåne, Katja Lindqvist och Anni Reponen, rapport för Region Skånes kulturförvaltning, Lunds universitet 2023-02-11

12.2 Intervjuade personer

Ahlbin Anders, funktionsförvaltare militärmusik, Försvarsmakten

Alling Kerstin, organist, Engelbrekts församlings orgelskola

Almeby Fredrik, pianotekniker, Almeby Piano

Alving Beata, kulturskolechef, Sigtuna kommun

Andersson Nadreas, VD DMG Education

Appelqvist Rebecca, sånglärare och kommunikationsansvarig, Rytmus

Axelsson Jerker, kulturskolechef, Vallentuna kommun

Axelsson Samuel, VD, Musikmentorn AB

Becker Staffan, konstertuschef, Berwaldhallen, Sveriges Radio

Belvelin Eva, violinpedagog, Fiolosofen AB

Begman Tor, verksamhetsledare, Musikcentrum Öst

Berthling Ragnar, verksamhetsledare, Musikcentrum Öst

Bertland Linn, VD, skandinaviska musikskolan AB

Bojsten Stefan, professor, pianopedagog, Kungl. Musikhögskolan

Brolund Walter, förbundsordförande, Sveriges orkesterförbund

Börjeson Jan, adjunkt i orgelkunskap, Kungl. Musikhögskolan

Clausén Marianne, bitr. kulturskolechef, Täby kulturskola

Dalberg, Kristina, utbildningsledare, Musik- och eventarrangör, Campus Nyköping

Elmelid Gustaf, nationell samordnare. Imagine Sweden

Engström Fredrik, rektor konstnärliga utbildningar och utvecklingschef, Kulturama

Eriksson Magnus, förbundsdirektör, Sveriges orkesterförbund

Eriksson Peter, tidigare rektor, Musikskolan Immanuel

Fagelund Ragna, rektor Opus Norden

Falk Annika Hedås, rektor Stockholms estetiska gymnasium

Forsman Kristina, koordinator Kulturskolan Metapontum

Franzén Heléne, t.f. rektor Kulturama

Fredholm Mårten, VD Musikstil Academy AB

Freedman Camilla, utvecklingsledare Kulturskolerådet

Gardemar Emelia, rektor Lilla Akademien

Gotensjö Örjan, sånglärare Vokalkraft och SMI

Göransson Perry, styrelseledamot Svenska kammarmusikförbundet

Hedlund Noomi, projektledare Swedish Wind Power

Hedtjärn Pär, verksamhetsledare, rockmusiklinjen
Birkagårdens FHS

Hellström Elisabeth, sångpedagog Svenska sång-
och talpedagogförbundet

Hilding Bengt, ledare Kulturskolan i Rimbo

Holgersson Per-Henrik, chef, akademien för musik,
pedagogik och samhälle, Kungl. Musikhögskolan

Holm Christina, kulturskolechef Tyresö kulturskola

Inde Karin, ordförande Musikerförbundet

Isberg Leif, musikproducent EMB Productions AB

Jakobsson, Lena, chefproducent
Blåsarsymfonikerna

Kaatz Ulrich, direktör och konstnärlig pedagogisk
ledare, Nationellt centrum för musiktalanger

Karlsson Leif, dirigent

Kowalska Monika, rektor Nordiska musikgymnasiet

Kransmo Maria Lindberg, sångpedagog Röstforum
och MLK Voice studio

Landgren Johannes, t.f. rektor Kungl.
Musikhögskolan

Liljeroth Camilla, bitr. rektor för estetiska
programmet, Södra Latins gymnasium

Lindblad Marie, utbildningssamordnare Stiftelsen
Hantverk och utbildning, Leksand

Lindblad Niclas Pereira dos Reis, handläggare,
musik Region Stockholms kulturförvaltning

Lindell Rikard, professor i audiovisuella studier,
Högskolan Dalarna

Linden Åsa Pihl, stiftsmusiker Svenska kyrkan,
Stockholms stift

Lindström Mats, studiochef Elektronmusikstudion
Ljungestig,

Ljungestig Fredrik, kultur- och fritidschef Nykvarns
kommun

Låke Max, verksamhetsledare Unga tankar om
musik

Martinsson Helena, distriktkonsulent RUM
Stockholm

Melkstam Jakob, programrektor, estetiska
programmet, Fryshuset gymnasium

Möller Marcus, kulturskolechef Sollentuna kommun

Nordfors Bengt, studieledare Stockholm Opera
Center

Olsson Per, sekreterare Svenska pianopedagogför-
bundet

Plaude Ian, rektor Rektor Stockholms musikpeda-
gogiska institut

Printz Sebastian, kulturskolechef Huddinge
kommun

Pääjärvi Maja, verksamhetscontroller Stockholms
kulturskola

Rapp Linda, verksamhetsledare Livat artistskola

Risberg Olov, kyrkomusiker Svenska kyrkan,
Västermalms församling

Riofrio Renzo, verksamhetschef House of Music, Xclusiv idrotts och kulturförening

Rosén Andreas, chef för Enheten Kulturskolans orkesterskola/ElSistema, Stockholms kulturskola

Rosenkull Bo, ordförande Svenska sång- och talpedagogförbundet

Rullander Göran, kyrkomusiker Hagsåtra kyrkas musikskola, Vantörs församling

Rödblom Jian, VD för Created Technology
Medgrundare av The Node

Salne Andréas, VD Salne piano AB

Sami Malin, rektor Audio Production Academy

Sandgren Torgny, generalsekreterare
Kulturskolerådet, även ordf. Stiftelsen El Sistema

Sandh Håkan, f.d. generalsekreterare för
Kulturskolerådet

Shevchenko Tatiana, musikpedagog Musikskolan
Konsonans

Sjö Fabian, Utredare, kulturskolecentrum,
Kulturrådet

Sjöström Gabriella, studierektor, kyrkomusikerpro-
grammet, Kungl. Musikhögskolan

Skarp Sebastian, ordförande Sveriges violinbyg-
garmästare

Skarstedt Jenny, resultatombudschef kultur
och kunskap, t.f. kulturskolchef, Södertälje
kommun

Skinner Adam, verksamhetsledare Musikskolan
Stockholm

Spiridonidou Wanna, handläggare Musikalliansen

Storm Jenny, avdelningschef Roslagens kultur-
skola, Norrtälje kommun

Sturfält Martin, konsertpianist

Tell Martin, ordförande Svenska pianopedagogför-
bundet

Tilliander Andreas, musikproducent

Tögensen Vegard, rektor Ågesta folkhögskola

Wahlstedt-Gudmark Kajsa, pedagog Kajsas musik-
skola

Veljkovic Jelena, avdelningschef Stockholms
kulturskola

Wessel Kim, rektor Musikhuset Täby

Wester Christina, bitr. utbildningsledare, Stockholm
musikalartistutbildning, Base 23

Westesson Oskar, verksamhetsledare Rockskolan

Wettebrandt Claes, rektor och sångtränare Studio
Blue

Wetterqvist Fredrik, ständig sekreterare
Kungl. Musikaliska Akademien

Åkerhielm Gunnar, pianolärare Gunnars pianostudio

Åström Jan, rektor Balettakademien

12.3 Övriga uppgiftslämnare

Adams Marie-Louise, biträdande rektor S:t Eriks gymnasium

Baginski Ekroth Alexander, kursföreståndare "ensemblemusiker", Ågesta FHS

Carlsonberg Inger, rektor Solna kulturskola, Solna stad

Clausén Marianne, biträdande kulturskolechef Täby kommun

Dahlberg Gunilla Åberg, verksamhetsledare, kulturskolan Upplands-Bro kommun

Englund Jakob, biträdande rektor Viktor Rydbergsgymnasiet

Erisson Marianne, Botkyrka kommun

Goman Petri, kulturskolechef Vaxholms stad

Hagberg Jeanette, Ekerö kommun

Hilding Bengt, Kulturskolan i Rimbo

Holm Christina, Tyresö kommun

Hörnsten Anna, utvecklingsledare, kultur- o fritidenheten, Nacka kommun

Ivarsson Anders Elers, Upplands Väsby kommun

Johnsen Åsa, verksamhetskoordinator, VKBP Popkollo

Jättner Klas, Värmdö kommun

Karlsson Uno, Haninge kommun

Landgren Johannes, t.f. rektor Kungliga Musikhögskolan

Lennartsson David, Danderyds kommun

Plaude Ian, rektor, SMI

Pääjärvi Maja, verksamhetscontroller, kulturskolan Stockholms stad

Sondered Mikael, Österåkers kommun

Storm Jenny, avdelningschef, Roslagens kulturskola, Norrtälje kommun

Söderblom Pernilla, kulturskolechef Salems kommun

Söderström Lena, Lidingö kommun

Sörbring Susanne, Järfälla kommun

Östberg Anna, violinpedagog, Fiollärare.se Tonträff, enskild firma

